

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

I. év.

Budapest, 1897., szombat, november 27-én.

8. szám.

Lengyel föltámadás.

(P.) Bécsben ma kikiáltották a lengyelek függetlenségét. Ami minden jóra való lengyel lélek szerelmes ábrándja, amióta az utolsó lengyel országgyűlésnek oly siralmas vége szakadt; amivel a lengyel nemzet kóbor lantosai százados siránkozással elegy tényezőzással járták be a világot: az most ime történeti ténynyé vált. A lengyel függetlenség történelmi faktum. Ha igazságosak akarunk lenni: a németek „kikiáltották” ugyan ki ezt a történelmi fordulatot, míg a lengyel nemesség csak a következményeket vonta le, már tudniillik a németek kabátjaikkal együtt. De mivelhogy a történelem nem az igazságoknak, hanem az eredményeknek a gyűjteménye, úgy hát keveset nyom az a latban, valjon a lengyel nép politikai tevékenységének, lendületének és érettségének köszönjük-e a történelmi fejlődés eme legújabb rügyét, avagy a németeknek. A mai nap elvitázhatatlan eseménye az, hogy a lengyelek függetlenítették magukat a németektől.

Való igaz, hogy ezt a szabadságharcot csak Bécsben vihették ki és hogy ez a harc nem a szabadság harca. A harcnak ez a színhelye sohse kedvezett a népszabadságok küzdelmének és a szláv népek soha nem is tudták beváltani a rendelvényükre kibocsátott szabadsági váltókat. Ha Bécsnek homokos, vizenyős talaján vetették el a szlávok önkényre és hatalmaskodásra hajló kadmusi sárkány-

fogait, ebből nem nőhetnek a szabadságnak hősök. Ausztria nem volt sohasem az alkotmányosság hazája; amije van, azt tőlünk mintázta le, akik a magunk véres küzdelmei gyümölcseit vele megosztottuk. Ausztria szláv nemzetét alkotmányos munkálkodásokban pedig mindig csak akkor ismerte meg a világ, ha mikor felgyűrt ingujakkal kellett valakinek az alkotmányos munkálkodásukban résztvenni. Ha szabad más helyről kölcsönvennünk a jelzőket: az osztrák csapszéknek a csehek és a lengyelek az a bizonyos háziszolgája, aki bizonyos késedelmes vendégekkel szemben képviseli az utolsó rációját a csaposnak. Ha ebben a csapszékben most a lengyeliség diadalokat arat, úgy ez nem lepelt meg senkit, aki tisztában volt a fejlődés törvényeinek azon alapvető tételével, amely szerint az inzolvenségé vált németnek nem lehetett más a sorsa, mint a háziszolga által kidobtatni.

Bécsben ma így tisztázták a helyzetet. A kisebbséget egyszerűen kidobatták. Nincs más szó; meg kell mellette maradni: kidobatták. Hogy nem lehetett velük parlamentet csinálni, megcsinálták ellenük és most odaát csak úgy tombolni fog az alkotmányosság. Mert hogy ami történt, csak az alkotmány szerelméből történt, azt nem lehet el nem ismerni. Badeni és Abrahamovics az alkotmányosság bolondjai és ha valaki az ideálért csinál bolondokat, vagy hamisít váltót, a büntetőbíró ezeket méltatni szokta.

A helyzet pedig felettébb egyszerű. Az osztrák kormány választhatott kettő között: felfüggeszthette az alkotmányt és kormányzott, amint kormányoztak azelőtt, vagy felfüggeszthette az ellenzéket és kormányoz, amint az szintén csak Bécsben lehetséges. Az alkotmányt felfüggeszteni azonban és a provizóriumot császári rendelettel a Lajthán áthozni, nem egészen volt lehetséges, mert Magyarországnak az a faible-je, hogy parlamenti határozatot akar; kellett tehát, hogy parlamenti uton süttessék meg a filetet, amibe Badeni és Abrahamovics amugy is fülig szerelmesek. Hát hogy a parlamentben a németek a rendes munkálkodást megakadályozták: valamit csak kellett tenniük? Önönmagát csak nem függeszthette föl, az alkotmányt sem függeszthette fel Badeni? hát felfüggesztette az ellenzéket!

Theoretikus nézpontokból megbirálva a bécsi dolgokat, logika is van abban, amit Bécsben miveltek. A parlamenti gép működésének útját álló okvetetlenkedőkön vagy az állam ad tul, vagy a parlament maga. Az államnak rendelkezésére álló módok egyike az alkotmány beszüntetése, másika a parlament feloszlatása és új választás kiírása. Az első módtól a már jelzett ok, utóbbtól az idő tiltott el. Ily helyzetben maga a parlament volt hivatott önönmagán a vérvételnek azon módján segíteni, amely hajlamainak legjobban megfelel. Nincsen pedig semelyik alkotmánytanban megtiltva az, hogy a többség

Irodalom és politika.

Irtá: Mikszáth Kálmán

Egy hírlapírói banketten, gondolom Rákosi Jenő fejtegette, hogy Magyarországon a politika és irodalom kölcsönösen termékenyítették meg egymást, hol az egyik a másikat, hol a másik az egyiket és csak azt nem lehet tudni, melyikük volt a nő és melyikük a férfi.

Valóságosan úgy volt, mintha házastársak lennének, látva egymásra és támogatva egymást. Statusférjak, a közélet kimagasló alakjai állottak össze, hogy egy egy irodalmi munkát kinyomathassanak; ha magok nem tehetők, fogtak valami szürke, gazdag embert, annak csak egy intés kellett. A nagylátásúak lelkesedtek az irodalom emelésén, a rövidlátásúak pedig engedelmessékedtek az okosoknak. Milyen tiszteletre méltó szamaraink voltak régente!

A politika és irodalom egy ugyanazon kemenczében sült azon egy tűznél. Kőlcsey csinált politikát és írt verseket. A verseibe politikát kevert, a politikába poezist. Vörösmarty Mihály együtt vitatkozott Deák Ferenczcel, ki délutánonkint ott szitta kabanoszait egy karszékben a Ráth Mór könyves boltjában, lesve a megjelenő új könyveket.

Tudvalevő róla, hogy minden kis verset elolvasott azzal az indokolással:

— Mégis kíváncsi vagyok, mit mondhat valaki nyolcz sorban, amely alá oda írja a nevét.

Kegyetlen és merész kritikus volt különben s egyszer olyas valamit nem talált szépnek, amire kárörvendve jegyzé meg Bonis Samu:

— No azt pedig Shakespeare írta, urambátyám.

Deák rámondult nagy flegmával:

— A palkány se szép, Samu fiam, pedig az uristen teremtette.

Gróf Széchenyi István esze, bár nagy államférfiu volt, bizonyos poetai intuitióval volt megpalkolva és sokkal hiebben írta le a forradalmat negyvennyolcz előtt, hogy *miképen fog jönni*, mint ahogy leírta negyvennyolcz után Horváth Mihály, hogy *miképen jött*. Csodálatosan volt akkor a politikus és író megalkotva, ugyszólván egy anyagból, mint az akkori hatos és huszas, mindenikben volt réz is, ezüst is, csak hogy az egyikben az ezüst a tulnyomó, a másikban a réz.

Báró Kemény Zsigmond délelőtt a miniszterekkel konferált, vacsora előtt vezérczikket írt, vacsora után regényt — és mégis okos embernek tartotta mindenki. még a kortesnóta is: „Habár poros a kabátja — Deák Ferencz a barátja.”

A piros bársony székben ült báró Eötvös József s egy-egy nagy beszédet elmondván, mikor lecsillapodott az éljenzaj, kigyúlt arca felvette hétköznapi sápadtságát, feje lankadtan lehangyatlott, homlokára sugarak szálltak, me-rengő kék szemé elsiklott messze a képviselők feje fölött. Az az, hogy nem is volt ott képviselői fej. Egy fürgé tündér nyomban eltakartotta előle a honatyákat s lombos, susogó fákat hozott helyettük patakokkal, virágokkal. Néha idegesen nyult a czeruzájához... s öreg képviselőknél láttam emlékül eltett költeményembriókat, melyeket papírjain találtak:

„Tavalyi fám gyümölcsöt hozza már...”

Hiszen a miniszter után ma is találni néha ott felejtett fragmentumot, de az most ilyenforma:

Majláth püspök által felfüggesztett professzor ügyében felelni.

Vagy husz év mult el s az irodalom és politika nincs többé közösségben. Elváltak asztaltól, ágytól. Az ágy az irodalomnak jutott, hánykolódik benne, sem elaludni nem tud, sem ébren lenni; a terített asztal a politikának jutott, erőlködik is rajta, hogy fölfordítsa. De nemcsak elváltak, kezdik egymást lenézni kölcsönösen.

Az író politikusok kivesztek, azaz vannak még írók bent a parlamentben, de azokat idegen, excentrikus lényeknek tekintik, mint a hogy veszik például Trencsénben a vadon nőtt szőlőtökét. Trencsénben az csak disznónövény... Mit keres itt? Gyümölcsöt nem hozhat, nem neki való a talaj.

De viszont az írók is úgy veszik a politikát, mint az énekes madarak a diófát. Rászállanak, mert csalogató leeresztett szárnyakkal pihenni gallyain, de tudják, hogy kigözlögőse ártalmas a hangjuknak.

Legjobban lehetett megfigyelni e különös változást Jókain. Husz év előtt őt is úgy vették, mint kiváló politikust, mert nagy író. Beszédei ropogó hatást keltettek, a Terézvárosban egy hatalmas minisztert buktatott meg, zászlóit diadalmasan lehetett volna végig hordozni az ország minden kerületében.

S mi történt husz év után?

magának oly házszabályokat rögtönöz-
hessen, aminőket jónak lát és tehát aka-
ratát érvényre juttassa ott és úgy, amint
akarta, mert a többség joga mindig hatal-
mon alapul, a hatalom pedig végső kifo-
lyásaiban mindig egyenlő az erővel, amely
csak latens formájában nem látszik erő-
szaknak, de mindig az, mihelyt műkö-
désbe lép.

Ha a parlamenti kormányformát el-
vont álláspontból ítéljük meg, alig is lehet
megtagadni tőle, hogy a parlament végre
is csak egy része a kormányzatnak, mint
bármely más és ha a kényszerrendsza-
bályok alkalmazása az állam törvényes
joga, sőt kötelessége másutt, bizonyára
van joga a parlamentnek is magát a mű-
ködésének útját álló bármely turbulens
elem ellen megvédelmezni. Meg is teszik
ezt a kormányok mindenütt, csak a for-
mák mások. Az egyik a parlamenten belül
tisztogat, a másik azon kívül. A legből-
csebb, mert legkevésbé feltűnő tisztítási
processzus az, melyet az okos államfér-
fiú már a választás idejében végez és ha
Badeninek előbb jön meg a jobbik esze,
nem hogy kidobja, de be sem eresztí az
oppozíciót . . .

A theoretikus igazságok azonban nem
azonosok a gyakorlati, annál kevésbé az
erkölcsi igazságokkal. Ezeket véve a
fénytörés prizma gyanánt, sok sötét
vonás látszik a bécsi dolgok spektrumá-
ban, ami véghetetlenül szomorú. Akár-
hogy forgatjuk is a képet, a parlamen-
tarizmus mégis csak más ideálok szü-
löttje, mint az abszolutizmus és jellemző
vonása nem a hatalom, hanem a sza-
badság. Az egyetlen hatalom, amely
benne rejlik, a kapacitáció, és ha ez
siker nélkül marad, a szabad csoporto-
sulás szóbeli túlsulya. Ez a hatalom azon-
ban nem az erőn, nem szuronyokon ala-
pul, hanem a formákon, mert miként a
többség sem abszolút többsége még a
népnek, hanem csak időszzerű jelentke-

zése, más szóval aktuális formája, azon-
képen csak a formák betartása igazolja
és tartja épen létjogát. A véletlen buta
kovájából a szurony aczéljával szikrát és
erőszakot kiverni, oly horribilis tul-
kapás, hogy semmivel sem különb a
parlament teljes felfüggesztésénél, az ál-
lamcsinynél, azzal a különbséggel, hogy
ez legalább becsületes.

Ezért tartjuk mi nagyon szomorú-
ságos dolognak azt a varsói országgyűlési
fordulatot, melyet a dolgok ma Bécsben
vettek. Megengedjük, hogy az osztrák
németek maguk készítettek elő helyzetü-
ket, tisztában vagyunk azzal, hogy a
birodalom másik felének ez a fejlődési
fogzása, mely valamire vezet, ha nem
tudjuk is: hova? Azt is látjuk, hogy
odaát mintha nemis a német nép, csak
az a pár elkeseredett képviselő féltene
nemzetiségét, és eszünkbe jut a Szabolcska
gyönyörű verse arról a salzburgi csap-
székről: „Hej, ha az a csárda, Tisza
partján volna . . . !“

De ha fejlődés is: hát fáj ez is;
ha magunk vagyunk is okai sorsunknak,
hát nem szomorú ez azért? és ha a
szomszédban kimutatják, hogy a parla-
menttel úgy is lehet boldogulni: hát nem
vonaglik a hatodik érzékünk?

Bizony vonaglik.

POLITIKAI HIREK.

A magyar delegáció. Bécsből telegrafálja
tudósítók: A magyar delegáció tengerészeti al-
bizottsága ma délelőtt Pallavicini Ede őrgrof
elnöksége mellett tizenegy órákor ülést tartott, melyen
a közös kormány részéről Krieghammer hadügymi-
nister, Sterneck báró tengernagy és a szakeladók, a
magyar kormány részéről pedig Fejérváry báró hon-
védelmi miniszter voltak jelen. A bizottság egyhan-
gulag hitelesítette a Teleki Sándor gróf előadó által
készített jelentést, amelyet a gróf akadályoztatása
miatt Thoroczkay Miklós gróf terjesztett elő. A
tengerészeti vezetőség részéről bemutatták a magyar
közgazdaságnak a tengerészeti beszerzésekben való
részletteléről szóló kimutatást, amiért a bizottság

köszönését fejezte ki s kimondotta, hogy e kimuta-
tást jelentéséhez csatolja. Az elnök végül a bizott-
ság köszönését tolmácsolta az előadónak, mire az
ülést véget ért.

A magyar delegáció zárszámadó albizott-
sága délután 3 órákor tartott ülést gróf Keglevich
István elnöklété alatt. Jelen voltak a közös kormány
részéről: Krieghammer hadügyminiszter, Kállay
pénzügyminiszter, Sterneck báró tengernagy, Ple-
ner közös számszéki elnök és a szakeladók. A
közös külügyminisztert Szécsen Miklós gróf képvil-
seltte. A magyar kormány részéről jelen volt Fejér-
váry Géza báró honvédelmi miniszter.

Az általános rész előadója, Hegedüs Sándor,
a következő mérleget terjeszti elő:

Előirányozva volt összesen 153,906.000 forint és
vámbevétel fejében 47,539,000 forint, úgy hogy a
két állam hozzájárulásával fedezendő lett volna
kerek számmal 106,300,000 forint. Tényleg pe-
dig tett a kiadás 153,580,882 forintot, a vámbevé-
tel pedig 53,711,000 forintot, úgy hogy a két állam
hozzájárulásával összesen fedezendő 99,797,880 forint.
Magyarországra ebből 2,065,137 forint megőrkítés
jut. Az 1895. évben a tulkiadások tulajdonképpen csak
480,000 forintot tesznek ki, úgy hogy ez eddig a leg-
kedvezőbb zárszámadás. Az annak köszönhető,
hogy a vámjövendők 6,171,000 forinttal túlhaladták
az előirányzatot. Azonfelül van 880,000 forint megta-
karítás, amely az 1896. évre megy át.

Bosznia kedvezőleg zárta a mérleget, ameny-
nyiben 82,000 forint többletet mutat fel. Az előadó
végül elismerését nyilvánítja a közös kormánynak és
a számszéknek.

Ezután következtek az egyes tárczák zárszám-
adásainak előadói. A külügyet Mohay Sándor, a
hadügyet Hegedüs Sándor, a tengerészetet Tho-
roczkay Miklós gróf, a pénzügyet Szerb György
adták elő, mindannyian a felmentés megadását in-
ditványozva, amelyet az albizottság egyhangulag
meg is adott.

A fiumei törvények magyarázata. A miniszter-
elnök rendeletet bocsátott ki a Fiumében életbelép-
tetendő törvények hatálybalépésére vonatkozóan ki-
adott előbbi rendelet tárgyában. E rendelet végén
úgy nyilatkozik, hogy habár a törvények és a már
kibocsátott és az ezentúl kibocsátandó rendeletek
ismerete kétségkívül csökkenteni fogja az 1896. évi
XXVI. t.-cz. életbeléptetése és végrehajtása körül, kü-
lönösen az átmeneti időszakban felmerülő nehézsé-
geket, mindazonáltal ez új intézmény gyakorlati ér-

Husz év után mindenki azzal állt elő,
hogy Jókai nem ért a politikához.

Lehet, hogy nem is értett hozzá, de ezt
minduntalan szemére vetették, üldözték vele,
ujjal mutogattak rá: „Nem ért a politikához,
nem ért.“ Mintha folytonos szemrehányást ten-
nének neki azért a nyomorult mandátumért:
„Itt van és nem ért a politikához.“

És ott vot Demkó Pál is, Urbanovszky is
és ott voltak százan és százan és azoknak
senki se tett szemrehányást, azok mind értettek
a politikához, mert nem nyomta le őket az a
dehonatáló körülmény, hogy egy gyönyörűsége
könyvtárt irtak össze Magyarországnak.

Szomorú dolog ez és rejtélyes. Az ember
tűnődve kutat, kérdez. Mi okozta a távolodást?
Kiben van a hiba? Mikor kezdődött és mik
voltak a fázisai? Meddig fog tartani és mi le-
hetne az orvossága?

Egy este e fölötti töprengésben alud-
tam el. Álomban szétnyílt a fal és egy sár-
kány bontakozott ki belőle. (Gyakran álmodom
sárkánnyal.)

— Ha már annyira érdekel a téma, —
szólt hozzám a sárkány, — miért nem kérde-
zed meg a haza bölcsét?

— A haza bölcsét? — feleltem csodál-
kozva. — Hiszen ő már meghalt és nem fe-
lelhet.

A sárkány megrázta mind a hét fejét.

— Ő megvan, — mondá titokzatosan.

— És hol található?

— Szép asszonyok ujjában laknak a
lelkük.

Ejé, bolond egy álom! Gondoltam ma-

gamban, a mikor fölébredtem. De megvallom,
nemileg megragadott és nem ment ki eszem-
ből, a mit a sárkány mondott, hogy az elhalt
lelkek szép asszonyok ujjában laknak: nem is
olyan rossz izlés ott lakni rózsaszín körmökkel
fedett házikóban.

Lám, a vén kujonnak, a sárkánynak,
milyen ötletei vannak! Nyilván ez ette a szü-
zeket abban a bizonyos fekete posztóval bevont
mesebeli városban . . .

És ime, rá néhány napra a véletlen olyan
társaságba vitt, a hol a spiritismussal mulattak.
Az egész esztendőt dominálta nálunk ez a divat
kívált a hosszú téli estéken. A salonokban
kezdtek fade-ak lenni az élők, hát oda kellett
invitálni a halottakat. Jámhor pénzváltó, ha egy
ezüst forintos kerül a kezébe, forgasd meg
kegyelettel, mert királyok, költők és államférfiak
lelke szaladt rajta keresztül . . .

Egy ezüst forintos engedelmesen mozgott
és szaladgált ide-oda két ideges asszonyka
szép ujjá alatt a körbe állított abéczen. A lel-
kek pedig jöttek-mentek és felelgettek a hüle-
dező asszonykáknak, mint a diákok.

Jöttek tarkán, XIV. Lajos, Jeanette D'Arc
és egy agyonvert kecskeméti juhászbojtár. Az
asszonyok pedig sikongattak, borzongtak és je-
gyezték a betűket.

Erre aztán nekem is eszembe jutott a
sárkány mondása (nini, szinte igaz kezd lenni)
és eszembe jutott a témám, hogy az irodalom
és politika miért távolodott el egymástól s mi-
kor kerül ismét össze? Kértem a hölgyeket,
hogy kérdezzük meg Deák Ferencztől.

Deák állításuk szerint megjelent s az
első kérdésre, miért távolodott el a politika és

irodalom egymástól, a következő sorrendben
szaladgálta be a forintos a betűket:

— Mert nincs együtt az egész nemzet.
A második kérdésre (mikor kerül ismét
össze) világosan jelent meg a felelet:

— Mikor az egész nemzet együtt lesz.

— Hogy érti ezt? vetettem fel suttogva.
Mire ismét megindult a vándorló pénz-
darab, oly sebessen, amint a finom ujjbőr alatt
lűktető női vér hajtotta, és legott papírra volt
vetve a bővebb magyarázat:

— Mikor a száműzöttek mind vissza-
térnek.

Mosolyogtunk magunk közt, akik ott fér-
fiak voltunk. Együgyűség! Hiszen a száműzöt-
tek mind itthon vannak már. Az utolsó is haza
került halva.

A forintos magától verte ki a feleletet:

— Még két száműzött van.

Kik azok? kérdeztük.
Lomhán, tétovázva kuszott most a lélek-
hez jutott ezüst karika, a fele utról visszatért,
átment a balszögletbe, onnan ismét vitte a rá-
tapadó női ujjakat a jobbszögletbe, mintha tét-
ováznék, végre aztán vágatva nyargalt egye-
nesen az „E“ betűnek, onnan a „gy“ betűt
érintette meg, egyszer csak ott volt a frappans
két sor:

— Az egyik a magyar lélek az iro-
dalomból, — a másik az idealizmus a poli-
tikából.

Összenéztünk csendesen, megdöbbenve.
Lehetséges-e, hogy Deák szólt? Ki hisz a
csodákban? De csakugyan nem térhetne-e
vissza az a két száműzött? Ki nem hisz a
jövőben?

tékének legfőbb biztosítéka a törvény végrehajtásánál közreműködni hivatott tényezők összehangzott buzgalomban rejlik. A *miniszterium e tudatban a Fiumében létező közig. hatóságoknak a jogállam hivatása iránti helyes érzékére és kötelelmérzetére számít.* Hisszük, hogy a számítás helyes lesz és a végrehajtás módja hozzájárul majd a fiúmei nyugtalanság lecsillapításához.

KÜLFÖLD.

Repülő honatyák.

— Az osztrák képviselőház ülése, —

Boldog isten! Ez aztán az igazi cifra állapot! Most már Abrahamovicz urnak csak intenie kell és akkor az üvegajtón rendőrök lépnek be kényesen, vállra kapnak egy-egy képviselőt és viszik, mint a zsákot. Ez a mód a mai nappal lépett életbe s a Falkenhayn-féle indítvány révén az osztrák obstrukció legtevékenyebb tagjai már ma meggyőződhetek, hogy amilyen nehezen jutottak a parlamentbe, olyan könnyen tudják őket onnan elszállítani. Így adtak ma szárnyat valami tizenöt honatyának, akik kifogástalan gyorsasággal tanulták meg a repülést és így fogják holnap megtanulni talán még többen. Az Abrahamovicz ur szempontjából ajánlatos is volna, hogy valamivel gyorsabb tempóban szállítsa el a kényelmetlen urakat, mert ha naponta csak tizenöt zajongóval tud végezni, akkor úgy járhat, mint Mák István uram a hitellezőivel: mire az utolsót is kiverte a házából, az elsőket már megint a szobájában találta. A kizárási tilalom ugyanis csak három napra szól s az a tizenöt képviselő, akiket ma Abrahamovicz ur kizárt, a hétfői ülésben megint megkezdheti szereplését. Jó lesz tehát sietni, Abrahamovicz ur!

A parlament és a bécsi lakosság teljes érdeklődéssel merült el a mai nappal inaugurált új korszak különböző látványosságaiban. Benn a reichsrath termében verekedtek, padokat bontottak, hitelesített jegyzőkönyveket tépdestek szét és a lengyelek és csehek dicsőítésére a káromlások egész szótárát kimerítették. Künn az utcán pedig a tüntetések olyan mederben folytak, mintha a galériákról elkergetett bécsi nép már hirül vitte volna az utcának Wolf hattyu-ordítását, amelylyel kidobatasakor a parlamenttől elbucszott: *Éljen a forradalom!* Még az az ismeretes hír se maradt el, amely a bécsi szenzációknak mindig koronája szokott lenni, hogy a burgból löttek. De ezzel a legendás hírrel csak az ugys lobogó szenvedélyeket akarták izzóra hevíteni. Nem volt reá szükség. A forrongás a reichsrath épületéből azon frissen csapott ki az utcákra és a különbség legfőlebb csak a rendőrök magatartásában van: az utcán ugyanis lehetőleg még brutálisabbak. Hogy ez a cifra állapot mire vezet, hol akar végződni s mit produkál a legközelebbi jövőben: azt az ember nem is sejtethi. Annyi bizonyos, hogy azok a képviselő urak, akiket ma kidobtak, nemkülönben azok, akiket ezután fognak kidobni — nagyon sűrűn dobálóztak azzal a megjegyzéssel, hogy cifra jubileumi esztendőre fogunk virradni.

Tanácskozni persze nem jutott ideje az osztrák parlamentnek, a mai mulatságairól azonban részletesen tudósít a következő telefonjelentés:

A Ház előtt.

Mindenki a parlament fele iparkodik. A Franzensring felé önti az embereket Bécs minden utcája. De csak kevesen jutnak el odáig. Mert a palota környékét már korán megszállotta a rendőrség és gyalogosan vagy lóháton, de úgy intézkedik, hogy csoportosulás egy pillanatra se támadhasson. Mivel óvatosságból hamar kitétték a táblát, hogy a mai ülésre minden jegy elfogyott, a rendőrség erre való hivatko-

zással még a parlament tájékára sem engedi a kíváncsiakat. Ha egy-egy protekciós hivatalnok valamiképpen utat nyer, mindig hozzászegődik titokban néhány ember, aki boldogan szokik vele a parlament épületébe. Ezt is észre veszik s ekkor a portás egyszerűen bezárta a kapukat. Be nem juthatnak többé, csoportosulniok sem szabad: de egyesével-kettesével sétálva mégis a közelben marad a nép, hogy legalább gyorsabban kapjon hírt, mi történik — odabenn.

Örködvé figyeli a járóról ötven rendőr és élükön Stuckardt főrendőrbiztos . . .

A szociálisták manővere.

A ház márványcsarnokában is rendőrcsapat várta, hogy akad-e valamelyes munkája. A képviselők suttogva, halk megjegyzésekkel haladtak el mellette s akkor már beszéltek a folyosón, hogy a szociálisták valami manőveren törnek a fejüket. Hogy min: nagyon hamar kitudódott.

A zsfolt karzatok alatt tizenegy óra-
kor, mint a kas, zsongott az izgatott képviselők táborá.

— *Ma rendőrt, holnap már akasztófát is állítanak a parlament helyiségeibe!* — sziszegte mérgesen Wolf és leste az üvegajtót, hogy mikor vonulnak be a miniszterek. A szociálisták egy csoportban a miniszteri székek mögött sereglettek és még nagyon csöndesen viselkedtek. A karzat varakozással teli bámult le a völgybe.

Egyszerre nyílik az üvegajtó s feltűnik a *Badeni, Gautsch* és *Glanz* miniszterek alakja. Ugyanakkor siet a dobogóra *Abrahamovicz* elnök és dr. *Kramarz* alelnök.

— Az ülést . . . próbál szóba fogni az elnök.

De ekkor már zuhog a káromlás:

- *Gonosztevő!*
- *Fegyenczvirág!*
- *Gazemberek!*
- *Bitangok!*
- *Rendőrszolgák!*

Ezt a koncertet a szociálisták rendezik és tarka kiáltásaik közben *összegyűrt ököllel fenyegetik az elnököt.*

Dr. *Funke* elkiáltja magát:

— *Badeni gyönyörködje a munkáiban!*
Schönerer pedig kiáll a padból és úgy üvölti:

— *Ültessetek rendőröket a miniszteri székre.*

Összefont karokkal, szinte nyugodtan, de halovány arcuzal nézi *Abrahamovicz* a viharzást. Látja, amint a szociáldemokrata *Berner* magából kikelve akarja őt megrohanni, de a szolgák legyűrnek. Hallja, amint ezer változatban szidják, gyalázzák és vágnak a fejéhez olyan szavakat, amelyekért egy kiszolgált fegyenc is kijönne a sodrából. De áll rendületlenül és lesi, hogy az ülést megnyithassa. A perczek futnak, a káromlás szakadatlanul nő s ő nem jut szóhoz. Egyszer csak valami különös dolog történik. A szociálisták sorából kiválik egy czingár legényke, a grúzi *Resel*, aki polgári foglalkozására nézve szabómesterember, és *egy rész szókéssel átugrik a miniszteri székeken*; csak egy gondolat és felszakítja a dobogó elé vont rács ajtaját, aztán *felszökik a dobogóra s az egyik öklével ellökvén az elnököt, a másikkal megmarkolja a jegyzőkönyvet.* S most az örületes zsvajban látni, amint a szabómester *darabokra tépi a jegyzőkönyvet és rongyait messzire szórja a levegőben.*

— *Nincs! Nincs jegyzőkönyv!* — harogja és arca szinte mámoros, hogy a tegnapi ülés jegyzőkönyvét elpusztíthatta.

Tapsolnak és nevetnek. Még a karzat sem állja meg, hogy gyönyörűségét némán fojtja magába. Leszól a völgybe és tapsol. Mikor pedig az ujjongók észreveszik, hogy a szolgák megrohanják *Reselt* és *minden kapálódzása daczára a levegőbe emelve, viszik ki, egyszerre kitér a csataordítás:*

- *Ne hagyjátok!*
- *Üssétek agyon a disznókat!*

S most valamennyi szociáldemokrata a dobogóra rohan. Nyomukban az ifjucsehek. Iszonyu dulakodás támad. *Abrahamovicz elnököt a szociáldemokraták minden oldalról körülfogják és elverik.* Egy pár ifjucseh képviselő nagynehezen utat tör az elnöknek, a

ki így kimenekülhetett, *de még menekülése közben is ütötték.* Most kezdődik csak az igazi verekedés. A ifjucsehek *megpofozzák Bernelt és őt is kiczipelik a teremből.*

— *Disznók! Kutyak! Gazemberek! hangzik ezalatt.*

Daschinszky szociálista utat tör magának a dobogóra *s beül az elnöki székbe.* A karzatok ujjongva üdvözik. A másik pillanatban az *imént kidobott Resel is ott terem és összetépi az elnök többi irományait is. Szétszórja a levegőbe.*

— *Rongyokra kellene tépni azt a lengyel bitangot is!* — mennydörög *Schönerer.*

— *Hurrá!* — kiáltja *Wolf.*

Egy örület az egész sokadalom.

A kidobott *Berner* is visszajön. S a dobogón feltűnik dr. *Kramarz* alelnök alakja. A folyosóról pedig behatol a fegyvercsörgés . . .

„*Masirozzon keresztül!*”

Schild főbiztos és báró *Gorup-Desanez* rendőrbiztos vezénylete alatt felvonul egy rendőrszakasz. *Badeni* miniszterelnök és *Gautsch* közoktatásügyi miniszter beszél a parancsnokkal és hallatszik, amint *Badeni* azt mondja *Schildnek:*

Masirozzon keresztül!

Schild vezényli a csapatját: *Jobbra át! Gorup* ugyancsak kommandíroz: *Balra át, utánam!* — és a képviselőházi ülésterem csapó-ajtajain át jobbról-balról bevonul egy-egy szakasz rendőr, hosszú kettős sorokban. A teremben a közel száz rendőr megáll a miniszteri pad előtt, egyrésze aztán a kapott vezényszó után az elnöki dobogót szállja meg.

Báró *Gorup* jobbról, *Schild* balról felsiet az elnöki emelvényre és az ott még mindig álló szociálista képviselőket felszólítja:

— *Távozzanak!*

A képviselők meztagadják és kijelentik, hogy *csak az erőszaknak engedelmessékednek.* Ekkor *Schild* parancsnok egy intésére *rendőrök megragadják jobbról Bernert, balról Cingr és Rieger képviselőket és kezüknél és lábuknál fogva kivonszolják ezeket a teremből.*

Berner leveti magát a földre.

— *Vigyenek!*

Megragadják. *Két rendőr a fejét, kettő a lábait kapja meg. Rugdalózik. Leszakítják a ruháját, a nyakkendőjét. Ütik és a vér elfutja a szeméit.*

— *Gyilkosok!* — ordítja *Wolf* és előveszi a füttyülőjét, hogy amikor a hang már elvész a zsvajban, a füttyüléssel vétesse magát észre.

A rendőrök ezalatt folytatják a munkájukat. Sorra szólítják fel a szociálistákat, hogy kövessék s ugyanaz a procedura ismétlődik. Most már czipelik *Schrammelt*, dr. *Verkaufot* és a többit, az ember már nem is ellenőrizheti, hogy mennyit. *A karzat is tombolni kezd, kendőket lobogtatnak, vegyest ordítanak a képviselőkkel s egyszerre kiválik egy karzati hang:*

— *Ha már nincs házszabály, akkor nekem is szabad beszélnem.* Az ilyen gyalázatos kormány . . . az ilyen többség . . . Vessen *Abrahamovicz!*

A szavakat nem hallani, de a karzat ujjongva tapsol az ő saját külön felsőbb szónokának.

— *Üritsék ki a karzatokat!* hangzik a parancs.

Teremőrök mutatkoznak s *hamarosan kiüritik az egyik karzatot.* *Marc Twain*, aki megint jelen van, az ujságírók karzatára menekül, de sietése közben úgy gesztikulál, mintha már ő is beleavatkoznék a demonstrációba. *Schönerer* egy ócska esernyővel dobol olyan erősen, hogy *összetöri az esernyőt is, a padot is.* A rendőrök erősítést kapnak s a teremben állanak sort. Mindenfelől örült kiabálás.

— *Ó, ti csalók, gazemberek, dögök, fegyenczek!*

Abramovicz végre belátja, hogy nem tehet jobbat s az ülést felfüggeszti.

A kizárások.

Mikor félely tájban az ülést újból megnyitotta, akkor indult meg csak az igazi skandalum. Alig jelentkezik *Abrahamovicz*, száz és száz hang süvit feléje:

— Áruló!

— Szégyen és gyalázat! Szuronyok közt tanácskozzunk!

— Gazember!

Az elnök hiába akar beszélni, nem hagyják szóhoz jutni. Badeni a rendőri korláton keresztül a német haladóparti Hoffmannhoz iparkodik jutni, hogy valamit mondjon, de Kaiser és Schucker elvonszolják Hoffmannat:

— Ne beszélj ezzel a gaz polyákkal! Füttyölnek, dobolnak, ordítanak.

— Abrahamovicz! Menj a fegyházba!

— Wolf szakadatlanul füttyöl,

— Rendreutasítom! — kiáltja az elnök.

Wolf tovább füttyöl.

— Másodszor is rendreutasítom és három napra kizárom — szól az elnök.

Wolf erre eltávozik helyéről és a német balpárti képviselők közé megy, akik valóságos védőfalat képeznek körülötte. Abrahamovicz magához inti a teremben levő rendőrbiztosok egyikét és azt az utasítást adja neki, hogy távolítsa el Wolfot. Most két rendőrtisztviselő közeledik az eleven falhoz és igyekeznek keresztül törni a képviselőkön, hogy Wolfot kivigyék. A képviselők azonban nem tágitanak, mire a két biztos rendőri asszisztenciát hív. A sorfalból csakugyan kiválik 20 rendőr és utat törnek Wolf felé. Mikor ez megtörtént, a két rendőrbiztos Wolf elé áll és udvariasan fölkéri őt a terem elhagyására. Wolf azonban azt feleli, hogy semmi körülmények között sem távozik. Erre az egyik rendőrtisztviselő int egy detektivnek, ez átkarolja Wolfot, két rendőr vállon ragadja és heves ellentállása közepette kitaszolják a teremből. Wolf az ajtóhoz érve, visszafordul, és azt kiáltja:

— Éljen a forradalom!

Abrahamovicz kimegy s később is, valahányszor rendőrök a kizárást foganatosítják, mindenkor elhagyja az elnöki széket. Mikor Abrahamovicz visszatért, az inzultusok ismétlődtek.

— Vén bűnös!

— Kötelek a nyakára!

— Tudja-e, hogy a burgból már löttek?

Abrahamovicz nem törődik a kiáltásokkal s át akarja adni a szót gróf Stürgkhnek, aki az alkotmányhiú nagybirtokosok nevében azt akarja kijelenteni, hogy ők nem vesznek többé részt az ülésekben.

— Nem fog itt senki sem beszélni! — ordítja Daschinszky.

— Rendreutasítom! — szól rá Abrahamovicz.

— Ahá! gunyolódik Daschinszky.

— Másodszor is rendreutasítom és három napra kizárom! — kiáltja Abrahamovicz. Felszólítom, hogy távozzék.

Daschinszky nem enged, mire a házban jelenlevő detektiv egyet füttyent. Nehány rendőr azonnal feléje siet. Daschinszky párthivei vissza akarják tartani a rendőröket és azt mondják:

— Mit akarnak maguk itt? Itt semmi dolguk!

A rendőrök ezzel mitse törődve, Daschinszky felé utat törnek maguknak.

A rendőrbiztos megkérdezi:

— Daschinszky képviselő urhoz van szerencsém?

— Az vagyok s a törvény nevében itt maradok! Huszonháromezer választót képviselek és nincs joguk, hogy engem innen kidobjanak.

A rendőröknek segítségük érkezik s egyestül erővel aztán erőszakkal elhurcolják Daschinszkyt.

— Ez az osztrák parlamentárizmus! — ordítja a baloldal.

— Éljen Daschinszky! — kiáltja most már a karzat is.

Schönerer következik. Megint dobol és zuzza a padokat, hogy a forgácsok csak úgy röpülnek. Az elnök kétszer rendreutasítja s aztán három napra kizárja.

A rendőrök megrohanják. Schönerer nevet.

— Megyek én magamtól is. Szervuszatok.

A kendőjét lobogtatja s az ajtóból vissza kiált:

— Hurrá Germánia!

Most dr. Kramarz veszi át az elnöklést. Szüner cseh szocialista rákiált:

— Hanba! (Gyalázat!)

Resel egy kis csengővel cseppet, mások füttyölnek. Az elnök Steinernek üzen valamit, ez kineveti. Ennélfogva kétszer rendreutasítják s három napra kizárják.

Ez már mosolyogva követi a rendőröket.

Sorra következnek: Resel, Berner, Hybes és Cingr. A sokadalom egyre fokozódik.

Funke felszól a karzathoz: Jól véssék ezt az emlékükhöz! Amit ma látnak, ez az osztrák parlamentárizmus!

— Czifra császári jubileum lesz ez! Eladnak bennünket a magyaroknak! — kiáltja Lecher, a tizenkétórás szónok.

Aztán szakadatlan botrányok közepette kizárják és elhurcolják Zallert, Korakieviczet, Verkaufot, Riegert és Schrammot.

Egyszerre pedig rendőrfedezet alatt bevonul dr. Kramarz s azt mondja:

— Az ülést bezárom.

A folyosóról.

A folyosókon természetesen sokat beszélnek a botrányos jelenetekről. Cingr képviselő, akit a rendőrök elhurcoltak, azt mesélte, hogy leszakították a ruháit, fojtogatták és verték.

— Ugy bántak velem, mint egy barommal. Mintha valami vadállat volnék...

Azt is mondja, hogy amikor megragadták s a levegőbe emelték, nem törődtek a kiabálásával, hanem úgy hurcolták, hogy fejjel a föld felé lógott.

Mikor a rendőrök a kizártakat elvitték, a szocialisták künn a folyosón lehurogták s azt kiáltották a rendőrökre:

— Nem szolgálatban vagytok ma, hanem iszonyu bünt követek el a parlamentárizmus ellen!

A rendőrök azt sem akarták megengedni, hogy az elhurcoltak magukra vehessék a téli kabátjukat. A metsző hidegben dideregve távoztak valamennyien.

A folyosón mesélik, hogy Kronawetter és Abrahamovicz elnök az izgalmaktól rosszul lettek. Még ott a házban vették őket orvosi kezelés alá.

Utcái képek.

Midőn a rendőrök tizenkét óra felé Berner, Singer és Rieger képviselőket az utcákon át a rendőrségre vitték, Berner megdagadt szemét mutatta a nagy tömegben egybegyűlt népnek és azt kiáltotta:

— Ide nézzetek, a brutális rendőri hatalom tette ezt a nép képviselőivel a képviselőházban!

A tömeg egyre nagyobbodott és követte a képviselőket, meg a rendőröket. Midőn az egyetem előtt elhaladtak, a feljárók tele voltak diákokkal, kiknek a képviselők ezt kiáltották:

— Nézzetek! Dagadtra ütötték az arcunkat!

A tanulók kalaplengetve kiáltották:

— Éljenek a képviselők!

Itt a tömeg már oly nagy volt, hogy lovasrendőröknek kellett közbelépniük a nép szétosztatására. Egy nagy diákcsoport a parlament elé vonult és Schönerert meg Wolfot éltette. A rendőrök erre neki mentek a tömegnek. Rövid dulakodás támadt, melyben többen megsérültek. Négy diákot elfogtak. A rendőrség az egyetemnél elfoglalta a feljárókat és a diákokat beszorította az épületbe, a kapukat pedig lezárták, úgy, hogy a diákok fogva voltak.

A parlament előtt igen izgalmas jelenetek játszódtak le. A rendőrök azon voltak, hogy az ott újból egybegyűlt néptömeget szétverjék. A lovasrendőrök több embert összetapostak, többet elfogtak, s a mikor néhányan egy rendőrtisztviselő fejéről leütötték a kalapot, a lovasok nekirugattak a népnek, úgy, hogy jajgatva menekült, ki merre tudott.

Az aulában félhat óra felé több száz tanuló gyűlt össze s hat óra felé az egyetem minden folyosóját hallgatók foglalták le. Ekkor megjelent Toldt, az egyetem rektora, aki nyugalomra intette az ifjúságot. Nemsokára mintegy 500 teknikus jelent meg az egyetemen. Az ifjúság egy része csöndben a parlament felé tartott, innen pedig az egyetemre mentek vissza. Egy ifju a folyosón beszédet intézett az egybegyűltökhöz, beszédében a negyvennyolczas

szabadságharcra reflektált s 1897. ifjait hasonló tettekre szólította fel. A tömeg az egyetemen egyre nő. Az egyetemi polgárság az egyetem hátulsó kapuján — mert az elül levő főkaput közben bezárták — a hadügyminiszternek a Judenplatzon levő palotája elé vonult; a rendőrség közbelépésére azután a Ringstrassen át a parlamenthez indult. A Burgtheater előtt a tömeg mintegy háromezer főnyire emelkedett. A városháza felé, kezdődött meg a tulajdonképeni demonstráció.

— Pfuj! Lueger! Abzug Badeni! Abzug Abrahamovicz! — kiáltások hallhatók.

Innen a botokkal felfegyverkezett tömeg a parlament mögé akart nyomulni, de a rendőrség elébük került. Pfuj! — kiáltotta ekkor ezer és ezer hang.

— Abzug Lueger, a néparuló! Le Badenival! — kiáltások voltak hallhatók.

Az ifjúság most visszament az egyetem mögé, de ezalatt a hátulsó kaput is bezárták. Az egyre gyarapodó tömeg a járdákat foglalta le, folyton hocholva a német képviselőket és az obstrukciót, míg másrészt egyre hangzik a Pfuj Badeni! Pereat Abrahamovicz! Közben a Wacht am Rhein-t és Gaudeamus-t énekelik.

Az egyre növekvő tömeget lovasrendőrök többször megkísérelték szétverni, a tömeg egyre füttyöl és szidja a rendőröket. Csak nyolcz óra felé, mikor a rendőrséget megerősítették, sikerült a tömeget szétosztatni. Azóta az egyetem környékét több száz lovasrendőr tartja megszállva.

A demonstráló egyetemi hallgatók sorából csak a szláv hallgatók hiányoztak, a német nemzetiek szocialisták és olasz hallgatók nagy számban demonstráltak.

Amint Wolf képviselő a Reichsrath-ot elhagyta, hazamenet felismerték az utcán s zajosan hocholták. Mintegy négyszáz ember csatlakozott Wolfhoz, folyton éltette őt; a rendőrség többször beavatkozott, de az egyre gyarapodó tömeget nem tudta szétverni. A tömeg Wolfot az Ungargasseben levő lakására kísérte, énekelve a Wacht am Rhein-t. Itt azonban a demonstrálókat szétverték.

Bécsi tudósítónk éjjel még a következőket jelenti:

Közel hét óra előtt egyetemi tanulók kisebb-nagyobb tömegben elfoglalták az egyetemet és kiadták maguk között a jelszót, hogy a Wipplingerstrasseba menjenek. Mintegy kétezerre verődött a tömeg, midőn a Judenplatzra értek. Az utcásarkokat a rendőrség elálta s a Judenplatz és Wipplingerstrasse kereszteződését nagy rendőrségi kordon zárta el. A mint a tömeg a Schottenringre akart nyomulni, nagy rendőrcsapat állta útját s a tüntetőket a Ringstrasse felé szorította. Több ezer kíváncsi csatlakozott itt a tanuló ifjúsághoz s óriási lármával hömpölygött tovább.

A rendőrség a demonstrálókat nagy részét szétverte, egy részét a Ringre szorította, másrésze a Hohenmarktra menekült. A tömeg egy része a Schottenring baloldalán a parlament felé futott. A titkos megállapodás szerint a Waldfischplatzra akartak menni, de nem tudtak odáig jutni, mert rendőrök elállták az utat s kiszorították a Ringről. Ezt az akciót fűlsikító láрма s füttyülés kísérte, a demonstrálókat a rendőrséget botokkal támadták meg, daczára ennek a rendőrök nem használták fegyverüket. Végre sikerült a kétezer főnyi tömeget a Rathhausplatz felé szorítani. A menekülést óriási lárna kísérte, a menekülők a Schottenringre s a Stadiongasseba futottak.

A rendőrség itt széjjelverte a tüntetőket. A tüntetők zöme vad futásnak eredt. Egy részük a Grillparzer kávéházba menekült. E közben izzépporrá zúzták a kávéház hatalmas tükör ablakait. A tüntetőknél egy másik csoportja sehogys sem akart eredeti helyéről távozni. Ezeket a rend emberei vad rohamban az Universitäts-Strasseba kergették. Az egyetemi ifjúság az egyetem épülete előtt foglalt állást, amde utolsó menedékhelyéről is elzavarta a rendőrség.

A Ringnek nagyon mozgalmos volt a képe. Sok száz ember hullámozott a járdákon. Sokan megállottak, hogy kisebb beszélgető csoportokat alkossanak. A rendőrség azonban csakhamar ott termett és szétoszlatta az embereket.

Az egyetem az egész idő alatt zárva volt, s hir szerint holnap egészen be fogják zárni.

Hét órákor már teljes nyugalom uralkodott a városban mindenfelé. Egy kisebb csoport ugyan a képviselőház elé vonult, onnan azonban elzavarta a rendőrség. Este fél tíz órákor a rendőrséget a laktanyákba haza vezényelték. Csak éppen a parlament előtt maradt egy kisebb kirendeltség.

A tüntetés alatt negyven embert tartóztassak le. A rendőrség fegyverét egy esetben sem használta. Azért kisebb sebesülések történtek. Egy joghallgató és egy rendőrtisztviselő, aki épen parancsot adott egy lovasrendőrnek, lövőgéptől megsebesültek. Egy lovasrendőr pedig leest a lóváról. Kisebb sérülést szenvedett.

Az esti lapokat nagy tömegek olvassák az utcákon s a lámpák fényénél egyesek felolvassák az esti lapok híreit. A *Neue Freie Presse*, a *Neues Wiener Tagblatt* és a *Deutsches Volksblatt* esti lapjait konfiskálták. E lapok külön kiadást adtak ki, azonban a lapoknak az utcán való olvasását nem türik.

Tüntetések.

A mai bécsi események, mint Gráczból telegrafálják, ott is óriási izgatottságot keltettek. Ma Grácban óriási demonstrációk voltak, melyekben több ezer tanuló és munkás vett részt.

Nyolcz óra felé a Hauptplatzon gyülekeztek a demonstrálók s abczugolták Abrahamovicz házelnököt és Badeni miniszterelnököt, közben pedig nemzeti dalokat énekeltek. A tömeg a Hauptplatzon végig vonulva József császár szobrához ért. Itt egy ifjú beszédet tartott, méltatva az elhunyt császár érdemeit. A városháza előtt a tömeg óriási lármát csapott, nemzeti dalt énekelt, fűtyült s pereat kiáltásokat hallatott. Majd az antiszemita *Grazer Volksblatt* szerkesztőségét rohanta meg, az egész berendezést elpusztította s minden irományt összetépett. Innen Lueger lapjának a *Grazer Extrablatt*-nak kiadóhivatalába vonult a tömeg, s minden ablakot összezúzott. A rendőrség nem tudta a tömeget szétverni s katonaságnak kellett közbelépni. Ez aztán a tömeget a Herrengasseba szorította. Egy svadron dragonyos az egész Herrengassén végigrohant kivont karddal s nemcsak a demonstrálókat, hanem a sétáló közönség nagy részét is súlyosan megsértette. Tíz órákor már minden csendes, bár az utcákon nagy néptömeg sétál.

Égerben is nagy demonstrációk voltak annak hírére, hogy Wolfot és Schönerert a házból kizárták.

Demonstrációk híre érkezik Reichenbergből is.

Bécs város megbotránkozása.

A városi tanács mai ülésében keresztényszocialista, német nemzeti párti és liberális városatyák szóba hozták a parlamentben történt botrányos eseményeket. A német nemzeti pártiak hangsúlyozták, hogy a szláv többség tagjai német képviselőket inzultáltak, mert a nép jogát védték. A tanács végül nagy lelkesedéssel elfogadta azt az indítványt, hogy a parlament események fölött legmélyebb megbotránkozásának ad kifejezést. Magát az indítvány szövegét azonban — mint tudósítónk telefonálja — az ügyesség konfiskálta.

Katonai intézkedések.

Mint tudósítónk telefonálja, Bécs egész garnizonja mozgósítva van s hir szerint a prágai lovassági rendőrgarnizont is Bécsbe rendelték, sőt egy része már meg is érkezett.

A bosszuliga.

Dr. Lang, Brzeznovsky és Potoczék képviselők ma névtelen levelezőlapokat kaptak, amelyeken megfenyegetik, hogy megfogja őket gyilkolni a bosszuliga.

Bűnfenyítő följelentés.

A német haladó párt mai ülésében elhatározta, hogy Badeni miniszterelnök és Abrahamovicz házelnök ellen bűnfenyítő följelentést tesznek hivatalos hatalommal való visszaélés miatt.

A holnapi ülés.

A képviselőháznak holnap délelőtt tíz órákor megint ülése van.

Izgalmak a Balkánon. Hogy a Balkánon mindig kitörhet valami váratlan dolog, amely lángba boríthatja a keletet és amelyen az európai diplomácia „Jokalizálási taktikáját” gyakorolja, az ismét bebizonyult. A legújabb hírek szerint Albániában tört ki forrongás és Szalonikából, Monasztirból és Üszkübből katonák jöttek a lázadók ellen, a kikkel Gyakova alatt állítólag meg is ütköztek. Hogy ez a forrongás voltaképpen mily nagy mérvű, azt ma még nem lehet tisztán tudni. — A szomszédos dunai államokban nagy forradalomnak tüntetik fel Törökország ellen, míg török részről nem tulajdonítanak az esetnek nagyobb jelentőséget, bár tény, hogy a katonaságot megerősítik. A macedon-bizottság nagy tevékenységet fejt ki, minden macedon városba ügynököket küld ki, szervezkedik és hogy lappang valami veszedelem, az nemcsak abból lünek ki, hogy a porta ma egy pár különvonat póttartalékos katonaságot indított Szalonikába, hanem abból is, hogy a dunai államok egyáltalán izgatottan néznek Macedónia felé. Az izgatottságot úgy látszik a dunai államok féltékenykedései szitják, mert például a bolgár sajtó még mindig hevesen támadja a szerbeket macedóniai üzemeik miatt, még a kormányparti lapok sem képeznek e tekintetben kivételt. A legtöbb újság kijelenti, hogy Szerbia egész nyugoti részében bolgárok laknak és Bulgária, Szerbia e részére tartott igényéről sohasem mondhat le.

E hírekkel kapcsolatban megemlítendő az is, hogy egy mai távirat szerint a román hadügyminiszterium a stejri fegyvergyárnál 22,000 darab *Manlicher-fegyvert* rendelt meg újabban.

A Dreyfus-rejtély.

A hirhedt *borderau* az egész alapja a Dreyfus-ügynek.

Hogy Dreyfus ártatlan, az ma már majdnem közzelfogás. De felvetik Párisban a kérdést, vajlon nem ugyanaz a *borderau*-komédia ismétlődik-e? Vajlon Esterházy ellen is nem ugyanazon ingatag alapon járnak-e majd el, mint Dreyfus ellen? Nem fogják-e Esterházyt is ugyanúgy elítélni, mint Dreyfust, az irás hasonlatossága alapján?

Ez az észjárás különösen azóta időszerű, a mióta az az állítás merült fel, hogy tulajdonképpen nem is árulót kell keresni, hanem csalót, aki a kormányt egy árulási üzlettel becsapta.

Az is meglehetősen bizonyos ma már, hogy a *borderau*, ha valódi is, de a német nagykövetség számára nem készült.

Esterházyra vonatkozólag úgy okoskodnak, hogy ha ő lett volna az a bizonyos csaló, úgy kétségkívül megváltoztatott irással írta volna a hirhedt *borderéaut*.

Azonban mindennek a kulcsát, ma Piquard ezredestől várják.

A Dreyfus védelmezői között szerepel legújában Scheurer-Kestner szenátor mellett nem kisebb ember, mint *Fraycinet* volt miniszterelnök, akinek a prestige jelentékeny.

Ugy a kormány köreiből, mint a közönségnél az most a legfőbb óhaj, hogy az egész ügyet röviden, gyorsan tisztázzák.

Hogy Piquard ezredes honnan indult ki, arra nézve ma a következő felvilágosítás fekszik előttünk. Egy ízben Piquard ezredesnek közvetlenül Esterházy őrnagy magaviselete tünt fel gyanusnak. Ez után kutatott ő az irás hasonlatosságára. Egy idő múlva Gonse tábornoknál jelentkezett és kinyilatkoztatta, hogy Dreyfus ártatlan. A tábornok azonban elutasította őt s csakhamar bekövetkezett Piquard ezredes áthelyezése Tunisz legszélsőbb határára. Ekkor mondta volna Piquard ezredes ama már többször idézett mondást, hogy:

— A sirba nem viszem magammal a titkot!

Clemenceau ma az *Aurore* egy cikkében gunyolja a kormányt a Piquard ellen követett eljárás miatt, amennyiben titkos rendőrök útján akarja megakadályozni azt, hogy a hirlapírók az ezredessel beszélhessenek, daczára annak, hogy ő az egész idő alatt a száját sem nyitotta ki. Ha Piquard — írja Clemenceau — ismerné azt a szót, amely a Franciaországra teherként nehezdedő titkot leplezi, akkor ő az igazság ura, akkor mind-

azoknak, akiknek szükségök van a hazugságokra, hallgatniok kell.

A *Lanterne* pedig ugyancsak azzal gyanúsítja a kormányt, hogy ha rátette a kezét bizonyos olyan okmányokra, amelyek az ügyre világosságot vetnek, úgy azt azzal a szándékkal tette, hogy el-sikkassa azokat. Az ügy revizója a kormány bukását hozná magával és így inkább a homályt akarja fenntartani. No de ezt a „*Lanterne*” mondja.

Egy jelentés szerint az újabb események folyama alatt Dreyfus őrzetére hét új őrt rendelték az őrdőgszigetre.

Éjjel érkezett táviratunk jelenti: Piquard ezredes ma hajnalban Párisba érkezett. Számos laptudósító várta a pályaudvaron, de Piquard egy laptudósítónak sem adott semminő felvilágosítást. Két polgári ruhába öltözött katonatiszt kíséretében kocsiába ült s daczára a korai reggeli időnek, a Vendome-téren levő *térparancsnoksághoz* ment.

A két tisztet is azért rendelték az ezredes mellé, hogy megvédjék az őt ostromlókától.

Egyes lapok a két tisztnek Piquard mellé történt odarendeléséhez kommentárt fűznek s alkalmul használják ezt arra, hogy a Piquard ezredes és az Esterházy őrnagy iránt tanusított bánásmódot összehasonlítsák. Felemlítik, hogy Esterházy nál nem volt házkutatás, Piquardnál igen. Piquardot tüntetik fel vádlott gyanánt s Esterházyt nevezik áldozatnak. Így ír a *Jour*.

Pelleux generális 9 órákor kezdte meg Piquard ezredes kihallgatását.

Piquard kihallgatása déli 12 óráig tartott. Utána másfél órán keresztül Esterházyt hallgatta ki a tábornok, majd szembesítette őket egymással.

Esterházy a kihallgatásról minden felvilágosítást megtagad.

TÁVIRATOK.

A szerb kormányválság.

Belgrád, november 26. A „*Pogled*” biztosnak jelzi a miniszterválság bekövetkezését és a felhivatalos lapok czáfolatai daczára a legnagyobb határozottsággal fenntartja híret. A lap szavahihetőségét az emeli, hogy a cikk sugalmazóját, Novakovicst volt miniszterelnököt, most nevezték ki konstantinápolyi követté.

Jeszzenszky rendjele.

Bukarest, nov. 26. Az egyetemi hallgatók nemzeti bizottsága legközelebb közzé fogja tenni választát Jeszenszky legutóbbi levelére.

A német császár a szentföldön.

Konstantinápoly, november 26. Itt elterjedt hírek szerint Vilmos császár jeruzsálemi utja alkalmával a szultánt is meg fogja látogatni.

A zászló becsülete.

Konstantinápoly, november 26. Mersinából érkezett hírek szerint a tegnap az osztrák-magyar zászló előtt teljesített tisztelgésnél nagy néptömeg volt jelen, a melyre a tisztelgés nagy hatást tett. A török hivatalnokok és a hatóság magatartása mintaszerű volt. A Leopard és Satellit osztrák-magyar czirkáló-hajók ma elhagyják Mersinát.

Sturdza programja.

Bukarest, november 26. A liberális többség mindkét árnyalatát holnap estére értekezletre hívták össze. Sturdza miniszterelnök kifogja fejteni a kormány programját és fel fogja hívni a liberális párt valamennyi árnyalatát, hogy mindnyájan működjenek közre annak megvalósítására. Aurelianus volt miniszterelnök is ilyen értelemben fog nyilatkozni.

Angol-francia konfliktus.

London, november 26. A gyarmattügyi miniszteriumba az a hir érkezett, hogy Nikkiben az angolok és francziák között összeütközés történt és Nikkit a francziák elfoglalták. A gyarmattügyi miniszteriumban ezt a hirt igen valószínűnek tartják, mert a gyarmatok belső területén az angolok, akik ott nem nagy számban vannak, szigorú parancsot kaptak, hogy minden összeütközést kerüljenek a francziákkal, akik állítólag hasonló utasítást kaptak.

A török tengerészet.

Konstantinápoly, nov. 26. A szultán elnöklése alatt megtartott minisztertanács végleg elfogadta a török tengerészetnek újjászervezésére vonatkozólag német részről kidolgozott tervezetet.

A görög „pénzügyek”.

Athén, november 26. Hír szerint a nagyhatalmak pénzügyi kiküldöttei előterjesztették a görög pénzügyminiszternek az általuk kidolgozott pénzügyi törvényjavaslatot, a melynek elfogadásához a görög kormány mielőbbi beleegyezését várják. A kiküldöttek kijelentették, hogy a részletekről egyelőre semmitsem közölhetnek.

HIREK.

A lehetetlenség.

Amaz első márczius idusa óta, szinte konvencionálissá vált a népforradalmak egyetemleges megállapodással választott szezonja, a rügyfakasztó, vérpezsdítő kora tavasz.

A Primavera vértórsái ezelőtt ötven esztendővel erre mifelénk is kifeszültek, először a bécsi üvegházban, aztán a mi gyorsan termő magyar földünkön.

De most, mikor késő november ködje szállong, ezüstös zuzmara kezdi belepni az ékes, büszke Ring kopasz platanjainak fázékony ágait s legfőleg a gesztenye- és krumpli-sütő mozgó népkönyha áraszt maga körül némi sugárzó meleget: a dolga után, vagy nyugalomra siető, elfoglalt, kimerült utca népének hogy juthat eszébe, hogy szerves tömeggé kögyljön?

Hiába tetszik így madártávlatból olyan fenyegetőn forradalminak a rendszerint annyira kedélyes Bécs politikai szenvedélyektől feldúlt arcúzata; a komor redők megint kismulnak, az összeszorított fogak sövényén némi elharapott Donnerwetter szűrődik át, a vastag szörköztyükbe bujtattott kezek csak a kabátzsebben rándulnak ökölbe, a keramit-téglák, gránitkoczkák nem tornyosulnak barikádokká: egy szóval szinte számtani bizonyossággal megjövendölhető, hogy a császári jubileumra készülő, mindig loyális Bécs most nem csinál ribilliót.

Ez a jámbor hit az oka, magyarázata, hogy az egész bécsi felfordulás nem teszi a neki megfelelő hatást itt nálunk Budapesten.

Meglehet, hogy megrögzött elöítéletből nem vesszük kellő komolyan a szomszédos égést, vélvén, hogy felcsapó lángjai cupamerő kolofónium és görög-tűz lennének.

Látszatra kedélyes, sőt némiképp kárörvendő nemtörődésünknek közvetlen kútfeje az a körülmény képezi, hogy a mi házunk erősen be van biztosítva az első magyar általános politikai belátásnál.

Ilyformán egy szikrát sem tartunk tőle, hogy netalántán a mi földünkre is átharapózzék a veszedelmesen közel tűzvész.

Persze persze, ha minálunk gyulladna ki egy hirtelen a furor revolutárius, abból komolyabb bajok származnának, de az egész helyzetnek is egészen más képe volna.

A mi elnökünket nem szokás öt percig pozni, s őszintén szólva, senkinek sem táncsolnánk a férfias sportnak ezt az osztrák spezialitását a magyar mezőn üzni.

A mi parlamentünkbe nem lehet bemaszírozni kétszáz rendőrt; hiszen a minap tán egy tucatot bujtattott el Láng Lajos a pinczébe, s már ezért is majd lehúzták az elnöki pulpitusról.

Aztán

... Ha az a parlament Budapesten volna; Provizóriumról kevesebb szó folyna; S odabent azóta csak egy *Bánffy* volna.

— Odabent azóta csak az egy *Bánffy* volna.

Igy, ma, a bécsi „vihar egy pohár vízben” című parlamentári tragikomédia Budapesten csak akkora visszhangot ver föl: hogy a m. á. v. menetjegyirodája már a legközelebbi provizóriumos ülésre külön *kéjvonatot* indít, melyet számos magyar politikus siet fölhasználni tanulmányi kirándulásra avé föl: hogy lássák, tapasztalják, a barbár Magyarországon mi — lehetetlen.

A király unokáinál.

Táviratunk jelenti: ő felsége ma reggel Welsbe utazott leányához, Mária Valériahez. A politikai körök találgtják, mi lehet ennek az oka.

A mult héten megirtuk, milyen egyszerűen neveli a főhercegnő gyermekeit és hogyan szaladt egyszer a kis Erzsébet főhercegnő az édes anyjához, avval a kérdéssel: Tudod anyám mi az újság? hogy a Ferike — főherceg?

Ezekhez az unokákhoz nézett el most a király. Ki ne emlékeznék arra a bájos képre: Ő felsége unokái körében. A király az egyik babát az ölében tartja, másik kettő a térdére támaszkodik. A király arca csak úgy ragyog a boldogságtól, a szeméből csak úgy sugárzik az öröm.

Hát ezekhez az unokákhoz menekült a király egy pár napra, hogy Bécs zürzavaros parlamenti lármája után itt találjon vidulást az ártatlan gyermeki csevegésben.

Hallo, van nagy öröm a kicsinyek közt. Nem a király jött meg fényes kísérettel, hanem a kedves nagyapó az ő jóságos mosolyával.

A gyermekek vigan körülánczolják, belécsimpaszkodnak, a térdére másznak. Az egész ház csak úgy cséng a vidám zajtól, a bájos gyermeki kacagástól.

A király szívesen felejt el a bécsi parlamentet minden botránnyával.

— Nagyapó, kedves nagyapó, igaz, hogy te király vagy?

— Csak otthon, itt nagyapó vagyok.

— Aranyos, édes nagyapó ugyan mutatd meg, hogyan cselekszik a király, mikor uralkodik. Uralkodjál nekünk egy kicsit.

— Mondtam már, hogy itt nagyapó vagyok, aki játszik veletek.

— Jól van, hát játszunk. De mit is játszunk?

— Fogócskát.

— Buvócskát.

— Szembekötősdit.

A kis Ferencz Saluator, aki hallhatott valami elejtett szót, így kiált:

— Majd én mondok valamit. Játsszunk parlamentet.

A jó öreg király arca egy pillanatra elkomorodik. De csakhamar újra felderül.

— Ez már csakugyan nem gyermekeknek való játék. Ennek verekedés a vége. Van ennél mulatósságosabb játék is.

Játszanak hát más egyebett forgócskát, buvócskát, minden félet.

Ez a magyarázata annak, hogy miért utazott a király Welsbe.

— A király utazása. Ő felsége a király, mint Walkseeből táviratozzák, ma délelőtt 8^{1/2} órakor Amstettenbe érkezett. A pályaudvaron *Ferencz Saluator* főherceg, báró Lederer Alfréd, amstetteni kerületi főnök és a községi előljárók fogadták az uralkodót, aki az uraktól főleg árvizek okozta pusztításokról kérdezősködött. Rövid tartózkodás után a király Amstetten, Eilern és Oed községeken keresztül, a zászlókkal feldíszített Wallsee kastélyba hajtattott leánya, Mária Valéria főhercegnő látogatására.

— Báró Calice ebéde. Báró *Calice* konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövet a diplomáciai testület doyenje, kedden este fényes ebédet adott a konstantinápolyi új német nagykövetnek, báró Marschallnak a tiszteletére. Az ebéden részt vettek a nagykövek, a diplomáciai ügyvivők, az állomáshajók parancsnokai s több török notabilitás. Ebéd után fogadó-est volt a nagykövetség pompás termében, ahol báró Calice neje végezte a háziasszonyi tisztet.

— Onnepelt altábornagy. *Cronenbold* Ferdinánd altábornagyot és miskolczi hadosztály-parancsnokot abból az alkalmából, hogy a király a Lipót-renddel tüntette ki, a miskolczi polgári és katonai hatóságok meleg ovációkban részesítették. Megjelentek nála a 15-ik gyalogezred, a 14-ik huszárezred, a 6-ik tüzér úteg és a honvédség tisztikara és lelkesen üdvözölték. *Cronenbold* altábornagy országos hírre tett volt szert magyarérelmű híres munkácsi tósztyja által. Tiszteletére csütörtökön este fényes bankettet rendeztek a *Nagy-Szálló* termében.

— A szabadság Ünnepe. Irók és művészek tartottak tegnap este a *Drechsler* külön termében értekezletet, melynek tárgya *Feszty* Árpádnak az a terve volt, hogy a márcziusi *tizenkét pont* kihirdetésének ötvenéves évfordulóját nemzeti ünneppé tegyék. A gyűlést *Zala* György nyitotta meg, aztán *Feszty* ismertette tervét az ünnep rendezését illetőleg, általános helyeslés mellett. Az alakuló közgyűlés 28-án délelőtt fél 12 órakor lesz a *Royal*-ban *Jókai* Mór elnöklésével. Tárgyak: Elnöki megnyitó; a nagybizottság tisztikarának megválasztása, *Rákosi* Jenő beszéde a jubileum jelentőségéről.

— Az új műgyetem. Régi és jogos panasz az, hogy a műgyetem jelenlegi elégtelen helyiségei miatt nem képes hivatásának megfelelni. Akárhányszor megtörtént, hogy helyszűke miatt sok jelentkezőt vissza kellett utasítani, holott tény az, hogy a műgyetemi hallgatók mai száma távolról sem elégti ki azt a szükségletet, amely Magyarországon technikai szakemberekben mutatkozik s amely a külföldi technikusok ideözönlésére bőséges alkalmat ad. A közoktatási miniszter végre elhatározta, hogy segít a bajon és a Lágymányoson *új műgyetemet épített*. Az építkezések vezetésével *Cigler* Győző műgyetemt tanárt bízták meg.

— Jubiláló püspök. Kassáról írja levelezőnk: Tegnap volt tiz esztendeje annak, hogy a kassai egyházmegye tudós püspöke: *Bubics* Zsigmond dr. elfoglalta a kassa-egyházmegyei püspöki stallumot. Ez alkalmossal a szent Erzsébetről nevezett székes-egyházban délelőtt 9 órakor ünnepi nagymise volt, melyet Medveczy Ede prépostkanonok czelebrált fényes papi segédlettel. A mostanában Budapesten tartózkodó jubilans püspököt a káptalan és a papság táviratilag üdvözölte.

— Haynau Klótid. *Haynau* Klótid bárónő, a rettenetes Haynauinak egyik lánya, Grácban 89 éves korában meghalt.

— Hazafias szerb püspök. *Zmejanovits* Gavril verseczi görög-keleti szerb megyés püspök már többször jelét adta hazafiasságának. A nemes szerb püspök elnöklése alatt a verseczi görög-keleti egyházmegyei szentszék iskolai bizottsága ismét olyan határozatot hozott, amely alkalmas arra, hogy az omladinisták előtt kellő világításba helyezze a magyar állameszme szupremáciáját. Azt határozták ugyanis, hogy a jövőben a király és a királyné születése és nevenapján, a koronázás évfordulója alkalmával s más egyéb nemzeti alkalmakkor is minden szerb népiskolán ki kell tűzni a *nemzeti lobogót*.

— Rácz Paliné hagyatéka. A minap elhunyt Rácz Paliné hagyatékában néhány érdekes holmit találtak. Az öreg Rácz Palinak volt egy vitézségi *Szent-György* érme, amelyet 1809-ben a szolferinói ütközetben kapott azért, mert egy kémszemle alkalmával megmentette az osztrák hadseregbe beosztott *Wladimir* nagyherceg életét. Rácz Pali nagy becsületben tartotta az érmet s mikor az eredeti orosz szalagja elkopott, fekete-sárga szalagot csináltatott hozzá s úgy hordta. 1873-ban Rácz Pali a velencei herceg palotájában játszott s a szintén jelenlevő II. Sándor czárnak feltűnt az osztrák szalagon lógó orosz rendjel. Oda ment Rácz Palihoz s francziául megkérdezte tőle, hogyan jutott ehhez a kitüntetéshez s mért nem viseli azt orosz szalagon. Rácz Pali zavarba jött, mert nem tudott francziául, de Pintér Pali, aki meg tudott, kisegítette, s elmondta az orosz czárnak, hogy Rácz Pali ezt a kitüntetést azért kapta, mert a szolferinói ütközetben megmentette *Wladimir* orosz nagyherceg életét. II. Sándor czár erre megígérte Rácz Palinak, hogy majd küld neki orosz szalagot. Másnap el is küldte és még husz font sterlinget ráadásul. Mikor Rácz Pali meghalt, katonai parádéval temették el, mert az vele jár a Szent-György-renddel. Tényleg az öreg cigány temetésére kivonult a 33-ik gyalogezred egy százada az ezred zenekarával. A hagyatékban van a hegedűkulcsokból készült fakoszoru is, amit Rácz Paliné egy Lányi nevű földbirtokostól kapott még a hatvanas években. Ezt a fakoszort báró *Andrássy* István ajándékozta *Czinka* Pannának, amikor az a krasznahorkai várban játszott egy lakodalmon. *Czinka* Panna hegedűlni tanította Lányi földbirtokos egyik ösét s így jutott a fakoszoru a Lányi család birtokába.

— **Kasics Péter felügyelet nélkül.** Tegnap az a hír volt elterjedve a fővárosban, hogy a rendőrség **Kasics Péter** volt miniszteri tanácsost, életveszélyes fenyegetés miatt, állandó felügyelet alá vette. A fáma, amint a rendőrségi sajtóirodája jelenti, alaptalan volt. **Kasics** még felügyelet nélkül jár.

— **A Budapesti Újságírók Egyesülete** ma délután **dr. Kenedi Géza** alelnök vezetése mellett választmányi ülést tartott, amelyben **Cziklay Lajos** bejelentette, hogy **Schlauch Lőrincz** nagyváradhi bíborospüspök 500 forintos járulékkal az egyesület alapító-tagjai sorába óhajt lépni. A választmány lelkes éljenzéssel fogadta az öröndetes bejelentést és a bíborospüspököt alapító-tagjai sorába igtatta; egyuttal elhatározta, hogy köszönő levelet intéz hozzá. **Gerő Ödön** a rendező-bizottság elnöke, az egyesület által a téli szezonban rendezendő ünnepségek programját mutatta be, amit a választmány jóváhagyólag tudomásul vett.

— **Óriási földcsuszamlás.** Az odessai tengerparton 12-én óriási földcsuszamlás történt, a melynek következtében négy nagy nyárilak teljesen elpusztult. Délután három és négy óra között fölsíkelő zajjal megindult a föld s a talajban óriási szakadékok keletkeztek, melyek perczről-perczre szélesebbé váltak, úgy, hogy egy-egy ilyen szakadék este hét órára már négy-öt méternyire kiszélesedett. Óriási földtömegek gurultak bele a tengerbe s ugyanakkor egymásután omlottak össze a házak, ami a lakosságot természetesen megrémítette. Mindenki menekült, mert a csuszamlások perczről-perczre hevesebbé váltak. Estére a vidék borzasztó látványt nyújtott. Bámulatos, hogy emberéletben nem esett kár. A nagyméretű földcsuszamlás valószínű oka az, hogy az állandóan heves északi szelek által okozott hullámcsapások meglazították a meredek partot, a mely végre bedől s a helyére az átmedvesedett agyagos altalajon a felső lazább talaj rácsúszott.

— **A mehadikai vérengzés.** Ilyen czímmel írta volt meg a nagyszombati *Tribuna* azt a cikkelyét, amelylyel a huszonhatodik sajtópört sikerült maga ellen megindítani. Ezt a sajtópört most harminczadikán fogják tárgyalni, de aki a cikkelyért a felelősséget elvállalta: **Pacatzianu V.** Tódor szerkesztő nem fog a végtárgyaláson megjelenni, amint ezt a kolozsvári királyi törvényszék elnökéhez intézett, fölöttébb gonosz levelében már be is jelentette. A levélben, amely november 22-éről Bukarestből van keltezve, a megszőkött szerkesztő elmondja, hogy másoknak a multban szerzett tapasztalásai benne is megérlelték azt a hitet és meggyőződést, hogy a románok voltaképen nagyon fölösleges dolgot művelnek, ha az ellenük indított pörök tárgyalásán megjelennek, mert hiszen — akár jelen, akár távol vannak — egyformán elítélik. Azt mondja továbbá az impertinensül elmés levél, hogy ugyan csak a mehadikai vérengzésről írott cikkelyért **Baltes András** kegyelmet kapott a királytól, ami tehát nyilvánvaló intés a kolozsvári esküdteknek, hogy rosszul cselekedtek, amikor **Baltes** elítélték. **Pacatzianu** szökevény ur tehát meg van győződve, hogy az ő sajtópörének folytatása is a legfelsőbb körök óhajlásának ellenére történik, miért is lojálisan vél eljárni, ha e körök óhajlását tiszteletben tartja és a tárgyaláson — nem jelenik meg. Azután meg, folytatja az impertinensül jókedvű levél, azt a cikkelyt kriminálisan rosszul fordították magyarra, talán valami törvényszéki szolga remekelt vele s most a szökevény urnak semmi kedve, hogy felelősséget vállaljon egy ilyen kriminális fordításért. De azért a szökevény ur mégis szükségét érzi, hogy egy kicsit mosakodjék is, mondván, hogy ő nem rágalmazott, mert az nem lehet rágalmazás, ha azt mondják, hogy a csendőrök ittak s hogy egy bírói fórum nem jól ítélte. Levelét **Pacatzianu** ur, mint nekünk Kolozsvárról telegrafálják, azzal végzi, hogy nem akarja megakadályozni azt a törvénytelenséget, melyet távollétében bekövetkező elítélésével fognak elkövetni.

— **Szarvas Mariska halála.** **Szarvas Mariska**, az ismert nevű ironő ma délután 88 éves korában meghalt. Tíz esztendeje, hogy apró, gördülő nyelvű, melankolikus hangú költeményeit, romantikus tárczacikkeit ugyszólván napról-napra olvashattuk. Ezekről népköltészeti gyűjteményt szedett össze, melyeket

azután a **Kisfaludy-társaság** adott ki. Egy esztendővel ezelőtt költözött fel férjével, gyermekeivel együtt a fővárosba; csakhamar meghasonlás támadt a régi boldog házaspár között, a mi a mult hónap végén válásra is vezetett. Azóta a csömöri-uti 30. számú házban lakott anyjával és testvérével együtt. Kedden este főfájásról panaszkodott anyjának. Orvost hívatottak, a ki idült gyomorbajt konstatált a betegben. Betegsége ma reggel váratlanul rosszabbra fordult s délután rövid szenvedés után örökre elszenderült. Egyik jó ismerőse, aki iránt az elhunyt régibb idő óta érdeklődött, éppen ma délután váltott jegyet egy előkelő származású budapesti leánnyal.

— **Gergely József öngyilkossága.** Szabadkai tudósítónk jelenti: **Gergely József** tenorista még tegnap délben kisenvedett. Temetése ma délután lesz. A részvét az öngyilkos énekes iránt város szerte nagy.

— **Ne bánts a másét.** Bécsben a **Margarethenstrassen** zajos jelenet történt tegnap, amennyiben egy ősmert régiség-kereskedő a nyílt utcán éktelelenül megverte házának barátját, egy doktor medicinae universaati. A régiség-kereskedőnek jó forgalmu üzlete volt a **Margarethenstrassen**, amelyben mindenféle régi holmit árult. Hogy az üzletében felhalmozott sok ócskaságot ellensúlyozza, fiatal asszonyt vett el feleségül s jó ideig boldogan is élt vele. Ekkor jött a paradicsombeli kigyó egy orvos személyében, aki a bibliából ismert mézes-mázos szavakkal elcsavarta a fiatal asszony fejét. Végre a férj is megtudta a viszonyt, mely a háta mögött szövődött és fonódott s kettőre határozta el magát: hogy elvál a feleségétől s hogy megveri a doktort. Mind a két elhatározását, fordított sorrendben bár, de alaposan keresztül is vitte. A doktort a **Margarethenstrassen** ugy megöklözte, hogy félholtan vették ki a kezei közül s a felesége ellen meg beadta a válókeresetet. Érdekes és sajátságos a dologban az, hogy a doktor sebei daczára nem szándékozik bünygi feljelentést tenni a régiségekben és a súlyos testi sértésekben egyforma sikerrel dolgozó régiségkereskedő ellen.

— **Őskori temető.** Zombori levelezőnk írja, hogy a sápolyai **Bikár**-féle szálláson a napokban őskori temetkezési helyre bukkantak a szőlőterületet rigolirozó munkások. Urnak, csészék, kopják, csákányok és dárdák egész halmazát ásták ki a földből. **Dr. Bikár** Nenád véleménye szerint a kérdéses szállás több népcsaládnak volt a temetkezési helye. Az urnák, csészék kelte, eredete, a fegyverek és csontvázak fekvése a népvándorlás idejére engednek következtetni. A talált tárgyak alig feküdtek 30—40 centiméterre a földszinttől.

— **A községi pénztáros ur.** Baranyamegye pécsváradai járásában megtartott hivatalvizsgálatok alkalmánál a várkonyi községi pénztáros — mint levelezőnk írja — 221 frt 69 krajczár hiányt találtak. **Kovács István**, községi pénztáros ez összegről nem tudott elszámolni s kitént, hogy az adózófelektől beszédte ugyan a pénzt, adókönyvecskéikben nyugtatta is, de az adónaplóba nem vezette be, csak egy magánhasználatra szánt füzetbe jegyezte föl. A pénztárost a járási főszolgabíró azonnal felfüggesztette állásától s vagyonára a biztosítási végrehajtást nyomban elrendelte.

— **Wlassics és a „Mensa Akademia.”** A **Mensa Akademia** küldöttsége tegnap memorandumot adott át **dr. Wlassics Gyula** közoktatásügyi miniszternek az intézmény segélyezése tárgyában. A miniszter kijelentette, hogy ha a mostani költségvetésbe nem is vehető fel a **Mensa Akademia** helyiségének 2000 forintos lakbérét, arra föltétlenül számíthatnak, hogy a jövőre a kormány támogatni fogja a jótékony intézményt. Egyben megemlítjük, hogy **Szilágyi Dezső**, a képviselőház elnöke, meleg hangu level kísérletében 40 forintot küldött a **Mensa Akademia**knak.

— **Halálos kocskázás.** Londonból táviratozzák: **Gróf Athom** lord kamarás feleségét, a néhai híres külügyi államtitkárnak **gróf Clarendonnak** a leányát végzetes baleset érte. A fiatal grófné vadászatról haza kocskázott s a lovakat maga hajtotta. Egy patak mellett a lovak megijedtek s a meredek parttól a kocsvallal együtt lefordultak a vízbe. A kocsi ráesett a grófnőre, aki elvesztette eszméletét. Alig hogy hazaszállították, a szerencsétlen fiatal asszony meghalt belső sérülések következtében.

— **Megölt kozák-ezredeané.** Az osztrák-magyar határon, **Novosielicza** községben, tegnapelőtt **Kormojdron** kozák-ezredes ellen merényletet követtek el. Neje társaságában ebédelt, mikor az ablakon át több revolver lövés dördült el. Az egyik golyó fejét horzsolta s az ezredes nejeének mellén keresztül hatolt. Az asszony pár percz mulva kisenvedett. A tettest még nem sikerült elfogni.

— **A londoni nagy tűz.** A londoni Cityben pusztított nagy tüzről utólag még a következőket jelentik: A történeti nevezetességű **Szt. Giles** templomot a tűz nagyon megrongálta. Ebben a templomban volt **Cromwell** Olivér esküvője s ott temették el **Miltont**. A templomban sok régi történeti emlék volt felhalmozva s falain számos és értékes régi kép lógott. A képeket a nagy sietségben a pánczél- és a sárgaréz-kovácsok cseh-házába szállították. Ugyancsak odaszállították a horbélyoknak **Wells**-utcai cseh-házából **Holbeinnak** egy értékes festményét. Szombaton és vasárnap még mindig füstölögtek a tizenhét acre területű tüzfészekben a romok. Sokat szenvedett, a telefonvezeték is, melynek háromszáz huzalja elolvadt. A táviróközlekedés érintetlenül maradt, minthogy Londonban a táviróhuzalokat a föld alatt vezetik. Abból a körülményből, hogy kétszáz gázóra elolvadt, következtetni lehet arra, hogy mily óriási mennyiségű gáz áramolhatott ki. Összesen százhat házra terjedt ki a tűz. Ezek közül 71 teljesen leégett, 27 erősen és 8 jelentéktelenül megrongálódott. A tűz következtében 1600 ember elveszítette keresetét. A szombaton esedékes munkahétreket részben az utca közepén fizették ki a munkásoknak.

— **Öngyilkos apa és fiu.** Megrendítő esetről értesít bennünket temesvári tudósítónk. **Pfeiffer Károly** temesvári gazdag háztulajdonos ma a lakásán egy szögrel felakasztotta magát. Ezt a kétségbeesett cselekedetet a feleségével folytatott viszálykodások előzték meg. A falon lógó holtestet **Pfeiffer** fia vette észre legelőször, aki heves szemrehányásokat tett az anyjának, a miért atyját a halálba kergette. A fiu kétségbeesését annyira felfokozta az anyjával való elkeseredett szóváltás, hogy felrohant a padlásra s egy gerendára felakasztotta magát. A házbeliek azonban rosszat sejtve, utána siettek s a már eszméletlen fiatal embert levágták a kötélről. Az orvosok azt hiszik, hogy életben marad.

— **Vegyenek gyereket.** Mindenfelől érkeznek jelentések, amelyek megdöbbenő adatokat szolgáltatnak arról a nagy nyomoruságról, a mely a rossz termés és a magas gabonaárak miatt a szegény nép között napról-napra terjed. A szegény palócoknak is rosszul megy a dolguk. Kukoricza alig volt s nagy a hiány a legfőbb táplálékban, a burgonyában is. Egy szegény palócasszony fejét annyira megzavarta a nyomoruság, hogy tegnap **Egerben** boltból-boltra járt s két kis gyermekét mindenképen el akarta adni. Az egyik kis vézna cselédet a kezénél fogva vezette, a másik apróságot pedig a karján vitte. Mikor megkérdezték tőle, hogy miért akar meg szabadulni a gyermekeitől, sirva felelte, hogy nem tud nekik enni adni s nem akarja, hogy éhen haljanak. Az emberek megkönyörültek rajta s ha vevő nem is akad, legalább hamarosan egy pár forintot gyűjtöttek a számára.

— **Három leány egy fészekben.** Beköszöntött a tél, elszállt a golyamadár, de egy mégis oda tévedt **Hollóháza** községbe, szegény **Sándor Jánosné** házára. És a piros csőrű, hosszuláhu madár három egészséges leánygyermeket vitt a bölcsőbe. A parányi porontyok egészségesek, mint a makk és **Sándor János** ugyan gyűjtheti a hozományt a három kis leány számára.

— **Balesetek.** **Hódi Mózes** doktort, **Hódmezővásárhely** tisztii főügyészét, vadászat közben baleset érte. Egy patron szétróbbant a kezei közt s szemét és homlokát jelentékenyen megsértette. — **Mayer János** pécsváradhi lakos két tinót hajtott Pécsre a katalin napi vásárra. Az uton az egyik tinó megvadult s nekirohanta gazdájának az egyik szarvával a bal szemét kidőfte. A szerencsétlen embert a pécsi közkórházba szállították.

— **Helyreigazítás.** A **valéni nász** című mai tárczacikkünk első hasábjának utolsó sora helyesen így szól:

Csodálatos jelenség! A századunk elején . . .

Napirend.

Naptár: Szombat, november 27. — Róm. kath. Virgil. — Prot. Virgil. — Görög-orosz (november 15.) Guriasz. — Zsidó: Kislev 2. S. Toldoth. — Nap kel. 7 ó. 8 p. — Nyugszik: 3 óra 56 p. — Hold kel. 10 óra 29 percz délelőtt. — Nyugszik 7 óra 9 percz délután.

A horvát miniszter fogad reggel 8 órától 10 óráig.

Az orsz. magy. gazdasági egyesület közgyűlése a köztelken délután 4 óráko.

Természettudományi estr az egyetemi fizikai intézetben 6 órákor.

Az I. kerületi választó polgárok közgyűlése esti 6 órákor.

Felolvasás, a tanítók orsz. kaszinójában esti 7 órákor.

A szabad liczeumban felolvasást tart délután 5 órákor. Tomka Sámuel orvos. (Barcsay-utca 57. II. em.) 6 órákor pedig Guttenberg Pál tanár.

Iparművészeti muzeum és karácsonyi kiállítás nyitva 6 órától 8-ig 30 kr. belépődíj mellett.

Nemzeti muzeum: képtár, nyitva 9 órától 1-ig. Többi tárai megtekinthetők 50 kr-ért.

Utóellenőrző szemle a közös hadseregnek a vadászcsapatokhoz, a honvédségnek a huszárezredekhez tartozó legénységgel.

Technológiai iparmúzeum zárva. Országos képtár az Akadémiában nyitva 9 órától 1-ig.

Mezőgazdasági muzeum a városligetben zárva. Természettudományi gyűjtemények muzeuma (Múzeum körút 4) nyitva 8—12 óráig.

Elsülyedt a „Jókai“-gözös.

Az őszi tengeri viharok ma már nem pusztítanak el annyi óceánjáró gőzöst, mint az angol kereskedelmi tengerészet vakmerő hajósai. Ha nagyonról és emberletről van szó, csak a természet könyörületesebb az angol hajóskapitánynál. Ugyanaz a dekadencia, melyet a katonai hatalmak Britannia haditengerészetéről rég megfigyelnek, kereskedelmi hajózáskunknál még erősebben mutatkozik. Két-három esztendő óta, az *Elba* katasztrófája, az *Ikáé*, szóval a legtöbb hajóösszeütközés az angol tengerészet terhére esik. Az afrikai partokon már manőver közben és a saját hajóit is elsülyesztette a tengerész-nemzet.

Ma ismét a *Jókai*-t, az *Adria*-nak, a magyar tengerészeti társaságnak ez egyik legrégebbi hajóját érte katasztrófa, ugyancsak egy angol gőzösnek, a *Baron Andresson*-nak vigyázatlansága folytán.

A *Jókai* óceánjáró gőzöse volt az *Adriának*, mely az állami szubvenció fejében köteles bizonyos tengerentúli járatokat fenntartani. Ezerhatszáz tonnás csavargözös, melynek fényes berendezését nagyon megbámulták az *Adria* vendégei, midőn pár év előtt első útjára indult a fiumei kikötőből.

A szenzációs balesetről fiumei tudósítók ezeket táviratozza:

Fiume, november 26.
(Délután négy óra.)

Épen most kapta a királyi tengerészeti hatóság azt a hírt, hogy az *Adria* tengerhajózási részvénytársaságnak 1600 tonnás hajója, a *Jókai*, a La Manche csatornában Dunkerque mellett összeütközött egy angol gőzössel és nyomban elsülyedt. A hajó legénysége tizenkilenc ember. Ezek közül a tengerbe veszttek négyen. A tengerészeti hatóságot tömegestül rohadják meg a fiumeiek, hogy a hajónak jobbra fiumei legénységéről tudakozódjanak. Az elpusztultak nevével azonban eddig nem érkezett tudósítás.

Fiume, november 26.
(Délután öt óra.)

Ujabb folkestonei távirat szerint *Valsics* Natale első kapitány megmenekült még tizen-négy emberrel. Tengerbe fült a *harmadik kapitány*, a *hajó szakácsa és még két matróz*, akinek nevét nem tudják. A megmenekültek most *Folkestone*-ban vannak. A katasztrófa úgy történt, hogy az éjjel tizenegy órákor a *Baron Andresson* nevű angol hajó, a *Jókai* helyes jelzése dacára teljes gőzzel neki ment a *Jókai* baloldaliának és a hajótesten három méter átmérőjű léket ütött. Három percz múlva a *Jókai* a baloldaliára fordult és a harmadik kapitányt, a hajó szakácsát és még két matrózt, akik a baloldali mentőcsónakot igyekeztek lebocsájtani, maga alá temette. A harmadik kapitányt *Battistich*-nek hívják. A megmenekültek egy része, köztük *Valsics* Natale kapitány, az *arbockba* kapaszkodva és uszva várta meg az angol gőzösnek eléggé gyors segítségét.

Fiume, november 26.

(Délután 6 óra.)

A *Jókai* mintegy 120 tonna áruval *Rouen*-ből volt utban *Dunkerque* felé. Árurományának egy részét a francia kikötőben lerakta. Biztosítva csak részben volt, de az *Adriát* azért veszteség nem éri, mert a folkestonei tudósítás szerint az angol kapitány vétkessége nyilvánvaló. Az *Adria* távirati uton már kérte is a „*Baron Adresson*“ hajó lefoglalását.

Fiume, november 26.

(este 10 óra.)

A *Jókai* gőzhajó halottai: *Battistich* Ágoston harmadik kapitány, *Tonetti* szakács és *Haramia* és *Szobotpincich* matrózok. Megmenekültek a tisztok és főbb emberek közül: *Valsics* Natale első kapitány, *Sepik* Antal másodkapitány, *Zelesnik* János, *Schvarcz* Antal és *Lenasz* Felix gépészek.

A *Jókai* gőzös 1882-ben épült *Barrowban*. Brutto tartalma 1148. Mostani útján lisztet és fát vitt, a melyből 1000 tonnát *Rouenben* lerakott, 150 tonnát pedig *Dunkerquenben* kellett volna leraknia. Az *Andresson* 2823 tonnátartalmu. Tulajdonosa *Hegarth* *Glasgowban*. 1892-ben épült a hajó. A *Jókai* és rakományja biztosítva volt.

Esmarch tanár.

Minálunk az a szokás, hogy aki beiratkozik az orvostanhallgatók sorába, szépen együttlében lemorzsolja az öt esztendő, aztán — mint aki dolgát jól végezte, szárnyra kél. Senkinek sem jut eszébe, hogy bár egy szemeszterig hallgassa az európaszerte ismert kolozsvári belgyógyászt, *Purjesz* professzort, s viszont a kolozsvári egyetem orvosi fakultásának hallgatói sem igen törnek magukat az után, hogy tanulmányaik egy részét *Budapest*en végezzék, hallgatva tudományos világunk büszkeségeit, *Ajtay*, *Moravcsik* vagy *Kötly* tanárokat. Ha valaki az öt év elteltével mégis rászánja magát, hogy a külföld egy-egy híressége mellett tovább tanuljon, az már esemény számba megy. De akkor is a külföld gyakorol tán főképen vonzó erőt.

Másképp van ez *Németországban*. Az orvostanhallgatóknak is — ugymint a más szakmabelieknek — megvan a rendes turnéjuk, amit a legnagyobb áldozatok árán sem mulasztanak el. Ezt a tanévet *Heidelbergben* töltik, valamelyik speciálistánál, amint *Berlinben*, a világhírű *Virchow* előadásait hallgatva szorgalmasan, végre elmennek *Kielbe*. Akiért pedig *Kielbe* zárandokolnak, akinek oktatásai nélkül nincs bátorságuk a gyakorlat terére lépni, az a nagy sebész: *Esmarch*.

És *Esmarch* Frigyes tanár, a német császár valóságos belső titkos tanácsosa, a nagy tudós eljött *Budapestre*, hogy a mentőegyesület ezidei mentő tanfolyamának megnyitására felolvasást tartson, a mentőegyesület kérelmére.

Ma délután öt órára volt kinttve a felolvasás, de már fél ötre szorongásig megtelt az új városház közgyűlési terme. Legnagyobb részét előkelő hölgyközönség foglalta el a padosorokat. A katonaoorvosi kar, valamint az orvosi tudományos világ is nagy számmal volt képviselve.

Kevésel öt előtt érkezett meg dr. *Wlassics* Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter nejevel.

Pontban öt órákor lépett a terembe *Esmarch* professzor gróf *Andrássy* Aladár, a mentőegyesület elnökének kíséretében. Lelkes éljenzéssel fogadták.

Az elnöki emelvény elé készített felolvasó asztalhoz érve, *Andrássy* gróf megnyitotta az ünnepélyt és felkérte a vendéget felolvasása megtartására.

Rendkívül kellemes hatást tesz az emberre a korára agg tudós. De 74 éve dacára fiatalos tűz fénylik szemeiben, vonásai markánsak, energikusak, anélkül, hogy tekintetéből hiányozna a szív, a jószág kifejezése. Hosszu, hófehér szakála két felé van választva és aki az abszolút szöpet szereti, annak gyönyörűsége telt már abban is, hogy nézhette ezt a valódi tanulmányfőt.

Előadása kiválóan érdekes volt. Kezdte azzal, hogy örömet fejezte ki *Budapestre* való jövelele felett, rátért a tárgyra, beszélvén az első segély tanításáról és terjesztéséről.

Angliát jelölte a mentő intézmény kezdeményezőjéül, ő maga is tanulmányozta először, hogy

aztán megkezdje hazájában az eszme propagálását. Elbeszélte a németországi szamaritanus egyletek szervezését, működését, bemutatta egy olyan szertáskát, amilyent a gyors segély szüksége alkalmával visznek magukkal.

Ismertette az intézmény fejlődését *Franciaországban*, *Svájcban*, aztán felelte tanulságos részleteket adott elő az első segély nyújtásáról ábrákkal illusztrálva.

A nagybecstű, szerfelett tanulságos és érdekes előadást azzal végezte, hogy szerencsét kívánt a *budapesti* mentő egyesületnek és kifogástalan kiejtésel, így kiáltott fel magyarul:

— *Éljen a szép Magyarország!*

Percekig tartó taps és éljenzés követte a nagy tudós felolvasását, mire dr. *Kresz Géza* előbb magyarul, azután német nyelven köszönte meg szíveségét.

Mielőtt elhagyta volna a termet, *Wlassics* miniszterrel és több notabilitással beszélgetett *Esmarch* professzor.

Esmarch tanár a mai nap legnagyobb részét közegészségi intézetek megtekintésével töltötte el. Meglátogatta a *Vörös-kereszt*kórházat, hol sokat kérdezősködött a boldogult *László* főherceg betegségről.

A *Rókus-kórházban* egy operációt nézett végig és nagy elismeréssel szólt róla. Megtekintette még a *XVII-es* katonai kórházat és a *Herzl*-féle fiasori-szanatoriumot, utközben folyton dicsérve fővárosunk szépségét.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* **Csáky Albin pályadíja.** Csáky Albin gróf, volt vallás- és közoktatásügyi miniszter száz korona pályadíjat bocsátott a Kolozsvárot megindulni készülő „Magyar Pestalozzi“ című nevelésügyi hetilap rendelkezésére. Az érdekes pályátétel ez: „Meg kell ismertetni azon gyakorlati eszközöket és módokat, amelyek segítségével a kötelesegerzet erényét fejleszthetni.“

* **Almanach az 1898-ik évre.** Szerkesztő *Mikszáth* Kálmán. A *Singer* és *Wolfiner* cégnek ez a nagy kedveltségű almanachja ma tizenegyedszer lép a közönség elé. Színes táblái közé ezúttal is egy egész kis szépirodalmi könyvtárat szorít. A naptári rész után *Mikszáth* Kálmán, aki a *Majornoki kisaszonyok* czime alatt tréfás elbeszélést is irt a kötetbe, *Irodalom és politika* cím alatt írja meg ezidei előszavát, melyet lapunk mai tárczájában közlünk. Van a könyvben még tizenöt elbeszélés és novella. Írták *Bárony* István, *Tömörkény*, *Gyarmathy* Zsigáné, *Szomaházy* István, *Thury* Zoltán, *Sas* Éde, *Murai* Károly, *Békefi* Antal, *Herczeg* Ferencz, *Beniczky*-*Bajza* Lenke, *Pekár* Gyula, *Benedek* Elek, *Gárdonyi* Géza, *Tutsek* Anna és *Rákosi* Viktor.

* **Irodalmi este.** Az *Egyetemi Olvasókör* retorikai és irodalmi szakosztálya 27-én, szombaton este 6 órákor irodalmi estét rendez az egyetem első számú termében. Az este sorrendje a következő: I. Tizenhárom tábornok, irta és szavalja *Szalay* József; II. Őszi világ, zajos világ, irta és felolvassa *Farkas* Gyula; III. Kossuth sirján, irta és felolvassa *Gergely* Illés; IV. Kis gyermek halálára, *Vörösmartyól*; szavalja *Herusch* Arthur; V. Költemények, irta és felolvassa *Hoffmann* Alajos.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Küry Klára első szerepe.** Küry Klára Varney bájos zenéjű operettejének „*Tiszturak a zárdában*“ *Louise* szerepében lépett először színpadra *Kolozsvárott*. Ma a népszínházban játszotta hajdani első szerepét s mint akkoriban a kolozsvári közönség tüntető tapsaival üdvözölte a kezdőt, úgy ma a népszínház közönsége lelkes ovációval ünnepelte kedvelt primadonnáját. Első jelenésében virágokrétaikkal halmozták el, s két betétét: *Aubert* Kaczagó dalát s *Taubert* „Az erdő madarát“ többször megismételtették. Az előadás is igen jó volt, amiben nagy érdeme volt *Bárdi* Gabinak, *Csatai* Zsófinak, *Vidor-nak* és *Kassainak*.

* **Zacconi Budapest.** A kitünő színművész újra eljön *Budapestre* és a *Vigszínházban* négy estén föllép. *Deczember 3-án* a „*Becstelének*“-ben, 4-ikén *Tolstoj* színművében „*A felek jogai*“-ban, 6-ikán a „*Kisértetek*“-ben, 7-én *Hauptmann* drámájában, a „*Magános emberek*“-ben játszik.

* **Leoncavallo-estély.** A lipótvárosi kaszinó ma este fényes hangversenyt rendezett Leoncavallo Ruggerio tiszteletére. A műsor kizárólag a mester műveiből volt összeállítva. A „Bajazzok“-ból és a „Mediciek“-ből énekeltek Vasquez grófné, Sz. Bárdossy Ilona, Arányi, Váradi, Mihályi, Kornai és Kertész, míg a zongora mellett maga Leoncavallo ült. Ezenfelül Tarnay Alajos is zongorázott. A hangverseny piéce de resistance-a a „Mediciek“-ből való szextett volt, amelyet Márkus Dezső karmester jelesen tanított be. A közönség a program minden számát gyönyörűséggel hallgatta, a maestrot pedig meleg óvációkban részesítette. A hangverseny után, amelyre a legelőbbkelő közönség gyűlt össze, lakoma volt, amelyen elsőnek dr. *Schwimmer* egyetemi tanár köszöntötte fel francia és olasz nyelven az illusztris vendéget.

* **A vallomás.** *Gleize* egy talentumos fiatal író, aki *Vallomás* czimen nagyon csinos háromfelvonalos művet írt. Darabját a párisi Vaudeville-színház most előadta. Daufresme ur és Daufresme asszony házassága nem a legboldogabb. Róluk szól a mese. Daufresme rendszeresen megcsalja a feleségét. Az asszonyka szíve viszont férjének egy barátja felé húz, de ő azért tisztességes marad. Fejecskejében egy naiv ötlet támad. Válni akar, de nem szokásszerű módon. A válások rendszerint úgy történnek, hogy a férj rajta éri hitvesét a házasságtörésen, következnek a botrányok, párbajok és végül a válás. De mire való mindez? Daufresme asszony tisztességes akar maradni, úgy saját lelkiismerete, mint a világ előtt. Ennél fogva nyíltan megvallja férjének, hogy nem őt, hanem a barátját szereti. A válás megtörténik. Am a világ Daufresme asszonyban mégis csak az elvált asszonyt látja, aki bizonyára megcsalja férjét. Az ideál, akit második férjül szemelt ki magának, szintén elfordul tőle s így Daufresme asszony, aki becsületese eszejárásával nem ment semmire, újra egybekel férjével. Az újdonság tetszett a közönségnek.

* **Kamarazene.** A Grünfeld-Burger-féle vonósnégyes-társulat vasárnap, 28-án tartja harmadik népszerű hangversenyt a Royalban. Brahms b-dur vonósnégyesén kívül előadják és pedig újdonságként, *Schütt* Ede tróját, amelyben a zongorarész maga a szerző játsza. A hangversenyen közreműködik *Szilágyi* Arabella operanékesnő is.

Tisztító tűz.

Bosnyák Zoltán színműve. Első előadása a nemzeti színházban 1897. november 28-án.

Petheő Margitot, egy előkelő úri család szegény sarját, apja egyszer fölvitte a fővárosba: azóta egyre arról álmodozott, hogy aranyos hintaja és grófi férje legyen. És mert családja neve kitűnően hangzik és mert Margit szép volt, lett aranyos hintaja és gazdag, ha nem is grófi koronával ékeskedő férje. Mikor a függöny először felgördül, Petheő Margit és Brandt Rikárd nászukat ünneplik. Brandt léha, könnyelmű és izléstelen ember, aki egész jólétét anyja vaskezének köszönheti. Ez az asszony megfeszített munkájával a semmiből fölemelkedett a dúsgazdagságra, míg fia az esküvője napján is a ballehölgyek vállairól mereng. Rikárd különös vonalmat sem érez fiatal hitvese iránt, csupán egy nagy családdal kellett rokoni összeköttetésbe jutnia, azért hogy a kaszinóban komolyabban vegyék.

Margit már esküvője napján kiábrándul elveiből. Ném puszta gazdagságra, de szerelemre vágyik. Előtte áll egy szegény ifjú, Nadányi Iván, aki már régóta imádja és akihez Margit csak azért nem ment feleségül, mert oldalán a nélkülözés várt volna reá és mert Iván nem tudta volna összevásárolni apja vátoit, úgy amint ezt a gazdag Brandt tette. Iván a nász estéjén azzal az ajánlattal lép Margit elé, hogy szökjenek s hogy legyen a szeretője. De Margit nem akar elveszni.

A második felvonásban már végkép megelégedte a gazdagságot és főként a férjét. Némi szórakozást már csak a pazarlásban talál, piczi gyermeke iránt nem érez semmi szeretetet. Ivánt jobban imádja, mint valaha és féltékeny minden léptére. Mikor Iván elmegy egy orgiára, amelyet Zalaváry gróf rendez néhány könnyűvérű hölgygel, ő — vele megy. Férje ezalatt kártyaadósságokat csinál a klubban és zavarán úgy segít, hogy váltót hamisít anyja nevére. Midőn a tiszteletreméltó matrona bevezeti Margit üres hálószobájába és felhívja, hogy mentse meg becsületét, amelyen a hitves ejtett csorbát, nem csak a kártya, Rikárd azzal felel, hogy ezt a dolgot igazítsa el az anyja.

A harmadik felvonásban Zalaváry gróf barátai pezsgőnek olyan hölgyekkel, akiknek csak keresztnevük van. A ledér társaság közé jó Nadányi is Margittal. Követte őket azonban Brandt anyja és indulatosan fakad ki az asszony ellen, aki a bűn útjára lép, amelyen sohasem fogja kísérni boldogság. De Iván a reszkető nőt magához öleli és biztosítja, hogy jövő élete lesz csak a mennyország és a megváltás.

Maga Voltaire, ha élne, sem lehetne halás a szerző iránt, aki ilyen kevés szerencsével és alapos-sággal érvel a szabad szerelem mellett. Egyebekben tudjuk jól, hogy *Bosnyák* Zoltánnak esze ágában sincs hangulatot csinálni semmiféle erkölcsstelség érdekében, hisz az a legfőbb baja, hogy őt vezetik a hangulatai és nem ő csinálja azokat. Intelligens ember, gondolkodó is, érző is, aki azonban gondolatának és érzéseinek nem tud testet, szint és rendszert adni. Ebben a darabjában is meg vannak azok a logikai és lélektani hézagok, amelyeket rövid, aforisztikus mondatokkal nem lehet kitölteni; itt is hiányzik az organikus összefüggés a gondolatmenetben és a dikcióban. Mintha egy művelt ember vázlatkönyvében lapozgatnánk, csupa skizz ez a darab, emlékezetből odavetett alakokkal, milieukkal.

A *Bosnyák* színművét hallgatva a közönség csak azokat az impressziókat sejtí, amelyeket a szerző nyert a külvilágtól, de maga a hallgató nem érez impressziót. Ha tisztító tűz, úgy pattogjon, ha csak egy-két eleven szikra is; műkedvelői pirotechnikával ne érje be a szerző, akinek írói becsvágya és komolysága megszerezte annak idején, amikor első darabját előadták, sokaknak rokonszenvét.

Aki a Tisztító tűz elmondott meséjét elővasta, kételkedni fog abban, hogy mi azt hűségesen elmondtuk, amyi döcögés van benne. A jövőre gondolkozzék a szerző — mert gondolkodó fejű ember — ne csak a darabjain, hanem a darabjaiban is. A „Tisztító tűz“ jéghideg fogadtatása ne riassza el ettől.

A darab főszerepeit *Jászai* Mari (Brandtné) P. *Márkus* Emma (Margit), *Mihályfi* (Iván) odaadással játszották, és kellemes volt *Vizvári* Mariska egy epizód szerepben.

A szerzőt az első felvonás után kétszer, a második után egyszer hívták. M. G.

FŐVÁROS.

(Közmunkák papíron). A főváros legközelebbi közgyűlésének főtárgya a költségvetés lesz. A tanács az előterjesztéshez indoklasképpen csatolja a tárgyalás alatt levő közmunkák jegyzését is. E szerint a jövő közmunka programja a következő:

1. Kőbánya magasan fekvő részének ideiglenes vízvezetékekkel való ellátása;
2. a budai vízművek kibővítése;
3. a Szép Honától a Lipótmezőre tervezett elágazó közúti vasút;
4. a kelenföldi vasút állomásához vezető közúti vasút;
5. a zugligeti közúti vasutnak a Fácán felé való megnyújtása;
6. a budai közúti vasút hálózatának teljes kibővítése;
7. a farkasvölgyi temetőig vezető közúti vasút;
8. az adóhivatal újjászervezése;
9. a budai vásárcsarnokok;
10. a lóvásári rendtartás;
11. a közvágóhid új hűtőberendezése;
12. a hatósági lóvágóhid;
13. a vámvonalak kijebb helyezése s ezzel kapcsolatban a fogyasztási adójövedelem csökkenése okának kiderítése;
14. a vegyész és tápszervizsgáló-intézet szervezése.

(A községi választások.) A 45-ös központi választmány ma délután állapította meg az egyes kerületekben választás alá kerülő legtöbb adót fizető bizottsági tagok számát. Az első kerület 2 rendes 3 pót, a második 9 rendes 4 pót, a harmadik 4 rendes 1 pót, a negyedik 14 rendes 9 pót, az ötödik 15 rendes 9 pót, a hatodik 17 rendes 6 pót, a hetedik 16 rendes 6 pót, a nyolcadik 17 rendes 4 pót, a kilencedik és tizedik kerület 6 rendes és 4 póttagot választ.

A második kerületi választók ma délután alakították meg a kandidáló bizottságot. A bizottság

elnökévé dr. Ludvik Endrét, a választási bizottság vezetőjévé pedig Rupp Zsigmondot választották meg. Az *Erzsébetvárosi reformpárt* ma este dr. Nagy Sándor országgyűlési képviselő elnökle mellett értekezett s ez is megválasztotta a maga kandidáló bizottságát. A bizottság elnökévé *Prahács* Gyulát tették meg közakarattal.

A *demokraták*, a reform-pártiak a „szabad-polgári párt“ czim alatt korteskedők és a függetlenségi 48-asok közös értekezletet tartottak a demokrata körben. Azt határozták el, hogy a belvárosi sas-ok ellen teljes erővel sikra szállnak.

Az V. ker. kereskedők és iparosok pártjának elnöksége ma este a fehér asztalnál gyűlt össze. A lakomán az elnökségi tagok és a választók oly nagy számban vettek részt, hogy a magyar kereskedelmi csarnok összes terméi szűknek bizonyultak. Háromszáznál többre tehető a résztvevők száma s ott volt a közélet és a kereskedővilág számos ismert alakja. — *Jellinek* Henrik, mint a kereskedelmi csarnok elnöke, üdvözölte az egybegyűlteket, különös örömeinek adva kifejezést, hogy a jelenlevők között láthatja a kereskedelmi és iparkamara alelnökét is. *Wahl* Béla felszólalása után, aki összetartásra buzdította a pártot, általános figyelem mellett szót emelt *Ráth* Károly. Kifejtette, hogy az a mozgalom, amely az V. kerületben megindult, kell, hogy érdekeljen minden kereskedőt és iparost, mert ezáltal a mozgalom által a kereskedelem és ipar általános érdekei érvényesülnek. Dr. *Lichtenberg* Kornél egyetemi tanár a másfoglalkozású jelenlevők nagy kontingensében is kifejezve látja azt, hogy ez a párt nem exkluzív és nem akar osztályharcot. Ugyanazért ő és vele számos másfoglalkozású választó szívesen vesz részt a párt gyűlésében, mert ennek a törekvése igazságos. *Neuschloss* Ödön már csak azért is örömmel üdvözli a pártot, mert a Lipótvárost fölírta a lethargiából s most a párt jelszava az, hogy a polgárok jogai szabadon és hamisítatlanul gyakoroltassanak.

Felszólalt még dr. *Szilágyi* Arthur Károly, *Schlesinger* Pál elnök, ki a sajtót köszöntötte fel, mint amely minden igazságos közügy szövetségese. Ezután a felszólalások egész sora következett.

A társaság a legjobb hangulatban késő éjszakaig maradt együtt.

(Alpolgármester jelöltek.) Márkus József főpolgármester lett, helyét elfoglalta Halmos János; Gerlóczy Károlyt, nyugdíjazták s így a lépcsőn két fok üresedett meg. A restauráció alkalmával két alpolgármestert választ a főváros közönsége. Nem csoda tehát, ha az újjászervezkedés zajából önkénytelenül kihallik a kiáltó kérdés, kik lesznek az új alpolgármesterek? A korteskedés folyik és megelégedéssel mondhatjuk, hogy helyes mederben; mert mint értesülünk, ebből a választók zöme nem *csinál kerületi kérdést*, nem nézik, hogy az illetők az Erzsébetvárosban, Ó-Budán, vagy a Józsefvárosban látták-e meg a napvilágot, hanem azt nézik, hogy meghízható férfiak, arra termelt tisztviselők legyenek. A jelöltek között van első sorban *Hanvay* Sándor, ez a közszeretben és tiszteletben álló kerületi előljáró, komoly jelöltek még *Rózsavölgyi* Gyula, *Kan* Gyula, *Mataska* Alajos, *Vosits* Károly, dr. *Sipőcz* László és *Horváth* János.

VIDÉK.

* (Debreczen város közgyűlése.) Két napig tartó közgyűlése volt Debreczen város törvényhatósági bizottságának. Igen sok fontos és figyelemreméltó tárgy került szőnyegre, különösen érdekes volt a tanácsnak az általános *csatornázási terv* keresztülvitele és a régi csatornák felújítása, melyek tíz év alatt való keresztülvitelére 700.000 forint amortizációs kölcsön engedélyezését kérte. A közgyűlés heves vita után a tanács javaslatát elfogadta. A mai napon tartott folytatótagos közgyűlésen vehemens vita indult meg mindjárt a vízvezetési elömlőmunkálatok kérdése felett. *Bauer* gépgyáros és kufuró szólalt fel a tanács ama javaslata ellen, hogy a vízvezetési elömlőmunkálatokat a város az országos közegészségügyi mérnöki hivatal szakközegének felügyelete alatt eszközöltesse, de a közgyűlés elfogadta a javaslatot s a nagy erdei vízvezetési alappól 10.000 forint hitelt szavazott meg.

Az utcák és terek új elnevezését illetőleg, melyre nézve egy bizottság már kész javaslatot dolgozott ki és 85 utcanev kicserélését ajánlotta — visszaadták pótlás és bővebb megfontolás végett a tanácsnak. Elhatározták továbbá, hogy az egész város házszámozását egész fővárosi minta szerint eszközölik.

A közvilágítás biztosítására hirdetett pályá-

zat eredményét is bejelentette a tanács a közgyűlésnek. Három ajánlatot nyújtottak be villamos és gázvilágításra. Az ajánlatokat egy szakértő bizottságnak adták ki, oly felhívással, hogy arra nézve a januusi közgyűlésre véleményes jelentést tegyenek.

Végül tárgyalás alá vették azt a javaslatot, hogy továbbra is fenntartsák az az óségi, telek-könyvileg is védett statutum, mely szerint a debreczeni határon, az ugynevezett tanyabirtokosok csak oklevéllel, tehát házzal is bíró polgárok szerepelhetnek. A jelszó az, hogy a debreczeni föld csak a debreczenieké legyen. *Márk Endre, Bakonyi Samu; Langyel Imre* élesen kikeltek a polgárság érdeke ellen irányuló ilyen atyáskodó gyámkodás ellen, de *Ábrahám László* tiszti főügyész, *Józsa Dániel* és mások a birtok korlátozást továbbra is fenntartandónak óhajtják. A nagy többség a statutum mellett nyilatkozott.

(Esztergom költségvetése.) A vidéki városok most állítják össze zárszámadásait és költségvetéseiket. Igazán megdöbbentő képet nyújtanak a hozzánk beérkezett tudósítások. A leggazdagabb városok — köztük a széles határu Debreczen — adóssággal és pótdóval közdenek és a teher évről-évre nő. Előttünk fekszik Esztergom városának 1898-ik évi költségvetése. Meglevő fedezet 122.890 forint 62 krajczár, kiadás 210.194 forint 62 krajczár. Pótdóval fedezendő hiány 87.304 forint, ami az állami adó 82 százalékának felel meg. A város kölcsön-adóssága 919.635 forint, mely után kamatok és részletek törlesztésére 51.149 forint 30 kr. van előirányozva a jövő évre. A községi alreál és népiskolák évi fenntartása 28.419 forintot igényelnek, mely utóbbiak ma is mind felekezeti jellegűek. A tisztviselők évi fizetése 36.000 forint. A tetemes kiadást az adósságok és a nagy hivatalnoki apparátus emésztik fel, míg a roppant községi terhekkel sújtott közönség nélkülözi a jó ivóvizet, kövezetet és kellő világítást, utcái szemetesek, szűk közkórháza roskadozó, és iskolaépületei siralmas állapotban, északból összetakolt vágóhidja a város kellő közepén inficziálja a levegőt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A képtelvaj orvos. *Lenkey Béla* dr., a képtelvaj orvost holnap szállítják Bécsből Budapestre. A bécsi országos főtörvényszék tudvalevőleg kiadta *Lenkeyt*, hogy a budapesti büntető törvényszék leszámolhasson vele az Országos képtelvaj elkövetett képlapások ügyében, *Lenkey* védője terjedelmes beadványt intézett a törvényszékhez, amelyben hivatkozik a bécsi orvos-szakértők véleményére s *Lenkey* elmebeli állapotának orvosi megvizsgálását kéri. Konstatálja beadványában, hogy *Lenkey* szülői közel rokonok voltak egymáshoz, őt testvére nyavalyatörésben halt meg s családjában feltűnően nagy számban voltak az elmebajosok. Ebből az következik, hogy *Lenkey* öröklött terheltségben szenved s lopásait beszámíthatatlan állapotban követte el. Az ügyészség valószínűleg el fogja rendelni *Lenkey* elmebeli állapotának a megvizsgálását s így csak a jövő év januárjában kerülhet a sor a végtárgyalásra.

— Végzetes fogadás. *Schinszki Gyula* bobgári földmives betért a korcsmába egynehány barátjával, s az ivóban eldicsekedett, hogy egy huzamban hat liter bort is le tud hajtani. *Láng János* gazdamester kétségbe vonta a földmives állítását, mire az nagy hangon kijelentette, hogy tüstént szavának áll, ha *Láng* megfizeti a bor árát. A kételkedő gazda erre elővette bugyelárását és bort parancsolt. Három litert hozatott egyszerre. *Schinszki* fölkapott egy üveget és egy hajtásra akarta kifirteni annak tartalmát; de bizony porul járt. Esméletlen állapotban vitték haza a korcsmából, és a szerencsétlen ember életével fizette meg hősieskedését. Az esetnek híre ment, és *Láng József* ellen gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt megindították a vizsgálatot. Végtárgyalásra került a dolog, de a lőcsői törvényszék *Láng Józsefet* fölmentette, mert bebizonyult, hogy az elhunyt maga ajánlotta föl a fogadást. A felső bíróságok a törvényszék fölmentő ítéletét helybenhagyták.

— Brunkalné bűnpöre. Az okirathamítás miatt három és fél esztendei fegyházra ítélt *Brunkalné Lászlóné* bűnügyében valószínűleg új végtárgyalás lesz. A védők tudvalevőleg perújítást kértek.

A vádhatóság e kérelem elutasítását indítványozta, a törvényszék azonban elrendelte a pótvizsgálatot abban az irányban, hogy milyen időköz esett a váltók kitöltése és aláírása közé. Elrendelte e végből a váltóknak vegyi uton való megvizsgálását. Az új vizsgálat vezetésével *Richter Antal* törvényzéki bírót bízták meg.

A szelvény-hamisítás.

Ma folytatták a végtárgyalást a szelvényhamisító *Keller Ágoston* bűnperében. A perbeszédekkel kezdtek. *Böhm dr.* királyi alügyész érdemleges indítványában részletesen ismertette a tényállást, és beigazolvatta látja, hogy a hamisaknak bizonyult összes zálogleveleket és szelvényleveleket *Keller Ágoston* hozta forgalomba. Kiemeli a kár nagyságát, mint súlyosító körölményt, s hogy a kisbirtokosok országos földhitelintézetének ma is százhuszezer forintot meghaladó kára van. *Keller* a gazdag zsákmányon megosztott a feleségével. Az asszony elmenekült, a vádlott itt maradt, arra spekulálván, hogy ha el is fogják, nemsokára kiszabadul, s akkor a tengeri fürdő majd lemossa róla azt a szennyet, amely a börtönben hozzá tapad. A büntető törvénykönyv 210. szakaszában körülírt közhitelepapírok hamisításának büntetése miatt emel vádat *Keller* ellen és kéri a törvényszéket, hogy a büntetés maximumával sújtsa.

A védő kéri a törvényszéket, hogy *Keller Ágoston* beismerését vegye alapul, de ne úgy, mint a közzévaló, hogy kiszakítja a beismerésből azt, ami a vádlottra nézve hátrányos. *Keller* azt állítja, hogy nem 194.000, hanem csak 70.000 forint erejéig hamisított zálogleveleket és ha 70.000 forintot meghaladó összegben vannak hamisítványok, azok nem *Keller Ágoston* kezétől erednek. Hiszen az intézetben divott rendszer, a laza ellenőrzés mellett mindenki bejuthatott abba a kamrába, ahol a zálogúrlapok felhalmozva voltak; a törzskönyv is mindenki előtt nyitva volt, és abba minden tisztviselő betekinthezett. Mint nyomatékony enyhítő körölményt említi föl a *kinálkozó alkalmat*, amely nélkül a bűn eszméje talán sohasem szállta volna meg a vádlottat.

— Méltóztatassék elhinni — úgy mond, — hogy a bűnt nem annyira *Keller* elvetemültsége, mint inkább az intézet mulasztása, az ellenőrzés teljes hiánya eredményezte.

Kéri a büntetés kiszabásánál a btkv. 92. szakaszának alkalmazását.

A törvényszék *Keller Ágoston* az ügyész vádjához képest nyolcz esztendei fegyházra és nyolcz évi hivatalvesztésre ítélte.

Az elítélt főlebbezést jelentett be. Appellált az ügyész is, a büntetés súlyosítása céljából.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

D. I. Vác. A cikk nagyon érdekes, alkalmilag jön. Kérjük a jelzett irányban való szives közreműködését.

1872. Köszönjük szépen. Az ígéretét sziveskedjék beváltani; minél sürűbben.

N. N. Budapest. Főszerkesztőnkhez intézett levelére azt válaszoljuk, hogy bizony az nagy baj, ha az intézetek a megszavazott jelzaloghiteleket nem tudják folyósítani. De segíteni nem lehet rajta; ha az intézet nem tudja eladni papírjait, akkor nem képes a gazdáknak kölcsönt nyújtani. Megemlékeztünk már erről a kalamitásról mi is, november 21-iki számunkban.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Rendjel. A király *Papp Áron* oraviczai bányakapitányának a harmadosztályú vaskoronarendet adományozta.

Új anyakönyvvezetők. A belügyminiszter a kunhegyesi anyakönyvi kerületbe *Alexander Zoltán* községi főjegyzőt, a császárkőbányai anyakönyvi kerületbe *Báránky Jenő* körjegyzőt, a gardinovezei anyakönyvi kerületbe *Sikoparia Dusan* községi jegyzőt, a bácsi kerületbe *Triposzky Béla* községi jegyzőt, az orosi kerületbe *Erdélyi Farkas* községi, a kapocsapáti *Ludmán Sándor* körjegyzőt anyakönyvvezetővé, az alattyáni anyakönyvi kerületbe *Gonda Gyula* községi másodjegyzőt, a nagysikói kerületbe *Mila János* segédjegyzőt, az oravicza bányai *Bollmann Attila* körjegyzőt irnokot, a sarmaságiba *Gyulai Lajos* körjegyzőt irnokot, a kisbescserekeibe *Wolf Róbert* segédjegyzőt, a petrozsényiba *Rozs Károly* segédjegyzőt, a niczkylalviba *Poller Antal* segédjegyzőt, a vajakoveczibó *Stefanovics István* segédjegyzőt, a székesúti *Jubor Ádám* segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki.

Pályázatok. Az újvidéki királyi katolikus főgymnáziumnál mennyiségügyi tanári, a nagykőrösi járásbírósnál, a nagysomkúti járásbírósnál, a nyitrai törvényszéknél aljegyzői, a temesvári pénzügyigazgatóságnál számtisztai, a kunszentmiklósi járásbírósnál irnoki, az arlósi postahivatalnál postamesteri, a budapesti ke-

reskedelmi és váltótörvényeknél aljegyzői, az órvárarajjai és somogyapáti postahivataloknál postamesteri, a szegedi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi fogalmazói, az aliburnai járásbírósnál irnoki állás van üresedésben.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, nov. 26. (Eredeti távirat.) (Ürözlés) javult: Osztr. hitelrészv. 353.50. Anglobank 162.25. Bankverein 255.—. Unionbank 294.75. Osztrák Länderbank 223.—. Osztrák-magyar államvasutak 337.75. Déli vasut 79.—. Elbevolgyi vasut 261.50. Észak-nyugoti vasut 247.50. Török dohányjövődék 152.75. Rimamurányi vasut 248.—. Alpeai bányarészvény 131.80. Májusi járadék 102.55. Magyar korona-járadék 100.—. Töröksorsjegy 61.50. Német birodalmi márka 58.93.

Berlin, november 26. A birodalmi bank központi bizottságának ülésén dr. *Koch* elnök jelentést tett arról, hogy az érczkészlet a legutóbbi héten 37 millió koronával emelkedett. Az adómentes bankjegy-tartalék 127 millió márka.

Berlin, november 26. (Eredeti távirat.) A tőzsde a braziliai előleg-üzlet hatása alatt javult. Osztrák hitelrészvény 221.25, Disconto társaság 198.50, Darmstadti bank 157.62, Deutsche bank 205.12, Drezdai bank 157, Handelsgesellschaft 149.75, Nationalbank 143.25, Osztrák-magyar államvasutak 43.40, déli vasut 259.50, Gotthard vasut 147.75, Svájci Északkeleti vasut 105.50, Svájci központi vasut 137.12, Olasz déli vasut 134.—, Olasz Középtenger-vasut 98.—, Olasz járadék 94.10, Török sorsjegy 115.50, Mexikói kölcsön 95.27 Laurakohó 174.—, Dortmundi 94.60, Bochumi 195.50, Gelsenkircheni 185.60, Harpeni 187.25, Hibernia 201.60, Északnémet Lloyd 102.50.

Hamburg, nov. 26. (Esti tőzsde.) Osztr. hitelrészvény 298.50.

Frankfurt, nov. 26. (Esti tőzsde.) Osztr. hitelrészv. 298 1/2, déli vasut 70 1/4, osztr.-magyar államvasut 285.—. Az irányzat csendes.

Bukarest, nov. 26. Miután a nemzetközi posta, amely Szerbián, Bulgárián és Törökországon megyen keresztül, ezen vonalon rendetlenül kezelik, az érdekelt kormányok tárgyalásokat indítottak meg annak keresztülvitelére, hogy a nemzetközi postát ezental Magyarországon és Románián át továbbítsák.

Páris, november 26. (Eredeti távirat.) Spanyol külföldi kölcsön élénk. Francia járadék gyenge. Olasz járadék 10 centimmel olcsóbb. Jegyzések: 3% francia járadék 103.47, 3% törlesztéses járadék 102.15, 3 1/2% járadék 106.50, Francia bank 37.75, Credit Foncier 657, Szezi csatorna részvény 32.70, Egyiptomi kölcsön 515, Spanyol külföldi kölcsön 41 1/16, Magyar aranyjáradék 104.85, Olasz járadék 95.27, Orosz kölcsön 102.30, Új orosz konzol 94.10, Portugál kölcsön 20.11/16, Ottomán bank 588.—, Osztrák Länderbank 490.—, Osztrák magyar államvasut 728, Déli vasut —, Rio Tinto 624.

Mezőgazdaság.

Gazdasági ismeretek terjesztése. A földmívelésügyi miniszter a múlt évi költségvetési vita alkalmával tett kijelentésének megfelelően: a gazdasági ismeretek terjesztése céljából a „Magyar Gazda kincsesháza” cím alatt pályázat útján népies munkát íratott, melynek 13 fejezete közül 12-re összesen 56 pályamunka érkezett be hozzá. Ezek megbírálására *Tormay Béla* miniszteri tanácsos elnökléte alatt egy bizottság működését legközelebb megkezdi. A gazdasági házipar című fejezetre pályamunka nem érkezvén be, ez megbízás útján fog megírni. A Magyar Gazda Kincsesháza, az eddigi tervek szerint, fűzetenkint, de egybekötve is 50000 példányban adatik ki, ára pedig oly mérsékelt lesz, hogy azt a legszegényebb földmivelő is megszerezhesse,

Ipar és kereskedelem.

Csődnyitások. *Klein Gyula* félegyházi be nem jegyzett kereskedő ellen a kecskeméti kir. törvényszéknél. Csődbiztos *Szebasztián Károly*. Tömeggondnok *Tóth Endre* félegyházi ügyvéd. Bejelentési hatánap 1898. január 28. Felszámolási tárgyalás 1898. február 17. — *Ábry Sándor* kisujzállási lakos ellen a szolnoki törvényszéknél. Csődbiztos *Pálka Kálmán* törv. bír. Tömeggondnok dr. *Szűcs Bálint* szolnoki ügyvéd. Bejelentési határidő 1897. december 6. Felszámolási tárgyalás 1898. jan. 5.

Csődmegszüntetés. A *Wolcz Antal* verseczi lakos ellen, valamint a *Salamon Lévi* szentjohbi lakos elleni csődök megszűntek.

Osztrák gépgyárosok panasza. Az osztrák gépgyárosok egyesülete tegnap gyűlést tartott, amelyen — az iparág helyzetének megbeszélése közben — hevesen kifakadt az ellen, hogy Magyarország mennyire támogatja a maga gép-iparát. Mi lesz abból, ha Magyarország továbbra is így halad! Egyben rezolúciót is fogadtak el, amelyben felhívják az osztrák kormányt, hogy tegyen valamit a mi akciónk ellensúlyozására. A kis kedvesek.

Amerikai gépek Fiume részére. Mig minálunk a villamos vasuti közlekedés terén elért sikerek leginkább annak köszönhetőek, hogy a felszerelést nagybárra honi vállalatok köpesek elkészíteni, addig Fiuméből azt jelentik, hogy az ott tervezett közúti vasut gépeit és egyéb felszereléseit a Walker Compagnie amerikai gyár fogja szállítani. A gyár fiúmei képviselőjével, hir szerint, már megkötötték a szállítási szerződést.

Állami kedvezmények a fa-eladásnál. Az állami erdők kezelésége a Máramaros vármegyében előforduló nyilvános jellegű építkezésekhez, valamint Máramaros vármegye bármely lakója által saját házi szükségletének fedezésére szükséges fát a nagyvevőkkel fennálló szerződések alapján eddigelő is az érdekeltek kérelmére kiszolgáltatta, de nem oly árban, mint a hogy a nagyvevők azt a kincstárnak fizették, hanem a fennálló árszabályokban a kisebb eladásokra vonatkozólag megállapított magasabb árakon. A földművelésügyi miniszter Máramaros vármegye lakosságát most abban a kedvezményben részesíti, hogy a jelzett célra szükségelt fa jövőben a nagyvevőkkel kötött szerződésben foglalt árakon, tehát jóval olcsóbb egységeken lesz kiszolgáltva; sőt ezt a kedvezményt már 1898. évtől kezdődőleg életbeléptette.

Országos iparegyesület. Az „Országos iparegyesület” ipartestületi szakosztálya tegnap Ráth Károly elnöke alatt ülést tartott. A napirend előtt az elnök megemlékezett arról a veszteségről, amely az egyesületet Mudrony Soma elhunytával érte és indítványára a szakosztály kegyeletét és fájdalomt az ülés jegyzőkönyvében fejezte ki. Elnök bejelenté után, hogy a múlt évben tartott IV. országos ipartestületi gyűlés határozatainak megfelelő feltevések az országos iparegyesület részéről megtették s a kereskedelmi miniszter ezeknek egy részét már elintézte. **Az iparhatósági biztosoknak a betegsegélyzőpénztárakhoz való viszonya tárgyában dr. Horváth János sürgős intézkedést kért egy felmerült eset alkalmából.** A szakosztály a kérdést behatóan tárgyalván, fölterjesztést intéz a kereskedelmi miniszterhez, hogy szerezzen érvényt az alapszabályok rendelkezéseinek. Elnök ezután ismertette az ipartörvény revíziója tárgyában érkezett miniszteri leiratot. A szakosztály kéri fogja a minisztert, hogy annak idején hallgassa meg az iparosok képviselőit. **Gelléri Mór igazgató ismerteti a közszállításokról, Ráth Károly az iparoktatásról s a mérszárosok sérelmeiről szóló miniszteri leiratokat.** Valamennyit tudomásul vették. **Gelléri Mór ismerteti a kereskedelmi utazókról szóló törvényjavaslati tervezetet,** melyet legközelebb szakbizottság fog tárgyalni.

Országos vásár Pécsen. A pécsi katalin napi vásár — mint levelezőnk írja — igen népes volt, mindennek dacára azonban a kereslet nem felelt meg a kínálatnak. A kirakodóvásáron az iparosok nem csináltak jó vásárt; az állatvásáron pedig csak a szarvasmarhák volt kereslet, lo átlag kevés hajtattott fel, a sertések azonban olcsón keltek. Az összes felhajtás 3100 darab volt, melyből szarvasmarha 2100 darab, lo 750 és sertés 250. Eladatott összesen 1052 darab; szarvasmarha 690 darab, lo 242 darab és sertés 120 darab.

Kőbányai sertéspiacz nov. 26. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 51¹/₂—52¹/₂ krajczárig. Közép (páronként 251—320 kilgrig terjedő súlyban) 52¹/₂—53 kr. Könnyű (páronként 250 kilgrig terjedő súlyban) 54—55 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilgr. felüli súlyban) 51¹/₂—52¹/₂ krajczárig, közép (páronként 230—260 kilogramm súlyban) 52—53 krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) 52—54 krajczárig. Sertéslétszám: november 24. napján volt készlet 19.996 db. nov. hó 25-ik napján felhajtattott 1207 drb, nov. hó 25-én elszállított 345 darab, nov. hó 26-ik napjára maradt készletben 20.858 darab. A hizott sertés üzletrányzata változatlán.

Budapesti sertés-konzumvásár. November 26. A ferencvárosi sertés-konzumvásárra nov. 25-én, érkezett 697 drb. Sertéslétszám nov. 24-ről 750 drb. Összes felhajtás 1447 darab. Elszállított budapesti fogyasztásra 847 darab, eladatlán 600 darab. Napi árak: 120—180 kilgr. súlyban 49—52 krig, 220—280 kilgr. súlyban 49—52 krig, 320—380 kilgr. súlyban 48—51¹/₂ krig. Öreg nehéz 48—50 krig, malaczkok 35—38, A vásár hangulata élénk volt.

Budapesti szarvamarhavasár nov. 26. A mai vásárra felhajtattott 160 drb belföldi élő borju és felhozott 257 drb leölt borju és bárány. Az egész vásári készlet eladatott és pedig fizeteteit élőborju darabonként 15—20 frtig, 100 kilónként 35—44 frtig, kivételesen 46 frtal. Ölött belföldi borju 48—60 frton, galicziai borju 45—56 frton, tiroli borju 58 frton, bécsi borju 50—58 frton. Bárány párja 5¹/₂—8 frton. A borjuvásár lassu lefolyásu volt.

Közlekedés.

Közlekedés a Balatonon. A Balaton-tavi Gőzhajózási-Társaság a beallott téli időjárás következtében a személyszállítást teljesen beszüntette.

Pénzügy.

Élvezeti jegyek jegyzése. Az osztrák-magyar államvasut részvényeit tudvalevőleg évenkénti kisorsolások után törlesztik és a törlesztett részvények helyébe élvezeti jegyeket szolgáltatnak ki. Ezen élvezeti jegyeket eddig sehol sem jegyezték hivatalosan, holott már eddig több mint 30.000 db. van forgalomban. Bécsi bankcégek most felhívták a vasutársaság igazgatóságát, hogy jegyeztesse a bécsi tőzsdén az élvezeti jegyeket is úgy, miként a részvényeket. Az élvezeti jegyek ára most 60—61 frt a magánforgalomban.

A cheque és clearing. Schlachta Kálmán kassai takarekpénztári igazgató füzetet tesz közzé, amely a cheque és clearing lényegéről és alkalmazásáról szól. A szerzőt az a körülmény indította a füzet megírására, hogy a nálunk a postatakarékpénztárnál már 5 év óta életbeléptetett cheque- és clearing-forgalom az érdekeltek körök részéről tapasztalás szerint nem igen véteik igénybe és e miatt az intézmény nem válik úgy be, amint az kívánatos volna. Permansens említi fel a szerző, hogy az összes résztvevők száma nálunk 3496 (Ausztriában közel 28500), Budapestnek 612 számlája van, míg Bécs ugyancsak nálunk 742 számlával van képviselve; a forgalom 1895-ben nálunk 670 milliót tett ki, míg Ausztriában az 3000 millióra, a londoni dearinghouse pedig 70.000 millióra rugott. 993 vidéki pénzügyintézet közül (az 1065 szövetkezettől eltekintve) csupán 177-nek van számlája a m. kir. postatakarékpénztárnál, amire nem csoda, hogy a szerző a következő megjegzéssel el... „azt képzelik talán vidéki intézeteink, hogy működésüket és berendezéseiket figyelmen kívül hagyja ama bíráló, mely az ország külhitelet állapotja meg és mely hitelre még nagyon is reá szorul hazánk? én azt hiszem nem, mert a főváros az ország szíve, de nem maga az ország.” Szerző az intézmény ügykörének kiterjesztését is célszerűnek tartván, ajánlja, hogy: a számlatulajdonosoknak legyen megengedve sürgönyileg is rendelkezhetni; saját elfogadványaikat a m. kir. postatakarékpénztárnál telephetni. Ajánlja továbbá, hogy ugymint gyorsítási céljából a chequek nyitva legyenek átadhatók az illető postahivatalnak. A füzetnek 1 forintban megállapított árát szerző, mint a kassai választmány elnöke a magántisztviselők nyugdíj-egyesülete „árva- és özvegyalapja” gyarapítására szánta.

Az osztrák-magyar bank kimutatása. Az osztrák magyar bank állása 1897. november 23-án a következő volt: bankjegyforgalom 680.812.000 frt (— 11.547.000 frt), érczértékkészlet: 533.614.000 frt, (+ 1.629.000 frt), váltótárca 161.021.000 forint, (— 4.776.000 frt), lombardüzlet 24.422.000 forint (— 869.000 forint), adómentes bankjegytartalék: 53.385.000 frt, (+ 13.530.000 frt).

Árlejtési hirdetések.

(E cím alatt az összes versenytárgyalási hirdetések, anyagszállításokat és azok eredményeit közöljük).

A) Építési ügyekben.

Budapest. (Iskolakibővítés és toldalék épület-emelés.) Budapest f. tanács VII. (közoktatásügyi) ügyosztály f. é. december hó 14-én d. e. 11 óra: Bánatpénz 2%.

Nagyvárad. (Lovagló-épület vasfedél szerkezete.) Városi polgármesteri hivatal N.-Várad, f. é. december hó 4-éig, d. e. 9 óra. Bánatpénz 600 frt.

Déva. (Törvénykezési épület építése.) Kir. törvényszéki elnökség Déva, f. é. december hó 15-éig, d. e. 10 óra. Bánatpénz 5%. Előirányzat 248.436 frt 42 kr.

Marosvásárhely. (Fahidépítés.) Marosvásárhelyi kir. pénzügyigazgatóság főnöke, f. é. december hó 10-én d. e. 10 óra. Bánatpénz 5%. Előirányzat 1350 frt 23 kr.

Mátészalka. (Vágóhidépítés.) Mátészalka nagyközség jegyzői irodája, f. é. december hó 1-én d. u. 6 óra. Bánatpénz 5%. Előirányzat 2661 frt.

Temes-Szt.-András. (Templomhelyreállítás.) Temes Szt.-Andrási k. ispánság hivatalos helyisége, f. évi december 13-án d. e. 9 óra. Bánatpénz 10%. (Költség-előirányzat 3781 frt 61 + 299 frt 66 kr.

B) Szállítások, adás-vételek és bérbeadások.

Budapest. (Szénkőveg, gázolaj és kátrányoladás) M. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség, f. évi december hó 9-én déli 12 óra. Bánatpénz 10%.

Budapest. (Pályafentartási fák szállítása.) Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatósága, f. évi december hó 15-én d. e. 12 óra.

Losonc. (Faoladás.) Város közházánál Losonc,

f. évi december hó 20-án, d. n. 3 óra. Eladásra kerül 75000 frtra becsült famennyiség. Bánatpénz 10%.

Beregszász. (Egyenruha szállítás.) Alispáni hivatal Beregszász, f. é. december hó 17-én délelőtt 10 órakor. Előirányzat 1077 frt 50 kr. Bánatpénz 10%.

O-Becse. (Helypénzszedési jog bérbeadása.) Községi nagy tanácsterem. O-Becse, f. é. december hó 5-én. Felteleték a község előjáróságánál megteudhatók.

Mojszin. (Máramaros megye. (Vágásterület eladás.) Mojszin község-házánál, f. é. december hó 1-én d. e. 10 órakor. Kiküldési ár holdanként 85 frt 50 kr. Bánatpénz 2500 frt.

C) Versenytárgyalások eredményeit.

Budapest. (Tiszai ártéri hid kibővítése.) Ajánlatot tettek: Csengeri Árpád (99.373 frt 50 kr. + 84.559 frt 50 krral), Schiffer Miksa (110.763 + 91.088 frttal), Deusch Sámuel és Lederer Rezső (128.348 + 65.936), Fischer Henrik (103.675 + 82.265), Gregersen G. és fia (88.322 frt 35 + 70.808 frt 55). Ajánlatok döntés végett az igazgatóságához lettek fölterjesztve.

Nyitra. (Egyházi épületek helyreállítása.) A szerződés Tomasi József vállalkozóval (Galgóc) 10¹/₂ százalékos engedéllyel lett megkötve.

Zólyom. (Üthelyreállítás.) Húgyecz György ajánlata (Besztercebánya) 18 százalékos engedménnyel (9842 frt 14 krral) lett megkötve.

Sővár. (Tölgyfaeladás) Weisz Jakab és fia kassai cég 1975 frtos ajánlata lett elfogadva.

Nagykanizsa. (Rabételemezés) Ajánlat: Spieler Julia 12⁵ krral, Rosenfeld Alajos 18⁸ krral, Frank Jakab 10⁷ krral adagonként. Az ajánlatok döntés végett a m. kir. igazságügyi miniszterhez lettek feltejerjesztve.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 26.

Az amerikai tőzsdéken tegnap ünnep volt és így a spekuláció ma reggel nélkülözte az amerikai kurzusokat. Ez okból nem mert ármozgalmat kezdeményezni a határidőpiacra. Ugyanezt észleltük különben a készáru vásáron is, amelyre vonatkozólag csak azt akarjuk konstatálni, hogy piacunk hova-tovább nemzetközi jellegűtől. A ma eladott buza fele, sőt a forgalomba került tengeri tulyomó része idegen származásu volt. Bizományosaink és kereskedőink az inséges esztendő miatt kénytelenek a Balkán államokban összekötötéseket létesíteni.

A mi a külföldi piacokat illeti, reggel érkeztek a párisi, londoni és liverpooli tőzsdék tegnapi szilárd zárlatáról, délután a mai párisi börze 15 centimesnyi emelkedéséről, a berlini és londoni piacok szilárdágáról szóló jelentések.

Buza.

Készárúüzlet. Elkelt vagy 16.000 métermázsa buza, ennek körülbelül 50%-a idegen áru volt. A malmok szivesen veszik e külföldi származékokat aránylag magasabb árak mellett is az örléscsatornák kedvezménye miatt. Az elért árak különben kivétel nélkül 5 krnyi emelkedést tüntetnek fel.

Előfordult eladások.

Mennyiség munkatömbén	ó vagy új	származás	kedvezmény kint súly algebra	minőség munkatömbé	átadási hely	ár netto 100 kilógramm	árcsop. vagy 9 óra
400	uj	tiszai	76 ⁵	—	Budapest	13.—	3h.
200	uj	—	75 ⁵	—	—	12.90	3h.
2500	uj	—	74 ⁹	—	—	12.80	3h.
100	uj	—	76	—	—	12.80	3h.
100	uj	—	75	—	—	12.85	3h.
100	uj	—	74 ⁵	—	—	12.80	3h.
200	uj	—	76 ⁵	—	—	12.90	3h.
300	uj	—	74 ⁵	—	—	12.95	3h.
100	uj	—	75 ⁵	—	—	12.80	3h.
100	uj	—	75 ⁵	—	—	12.80	3h.
150	uj	—	75 ⁵	—	—	12.80	3h.
100	uj	—	74	kevert	—	12.—	3A.
100	uj	—	72 ⁵	—	—	12.85	3h.
100	uj	—	76	—	—	12.80	3h.
100	uj	pestvidéki	76	—	—	12.85	3h.
100	uj	fehértómezei	75	—	—	12.65	3h.
100	uj	felsőmagyar	76 ⁵	—	—	12.65	3h.
100	uj	—	75 ⁵	—	—	12.65	3h.
2300	uj	bajai	75 ⁵	—	—	11.65	3h.
800	uj	—	74	—	—	11.80	3h.
1000	uj	újvidéki	74 ⁵	—	—	12.45	3h.
1000	uj	raktárúru	74 ⁵	—	—	12.45	3h.
1000	uj	szerb	78	transzító	—	10.25	3h.
5800	uj	oros	74	—	—	10.70	3h.
1500	uj	oláh	69	—	—	9.—	3h.

Hivatalos jegyzések.

F A J	Mint. súly tömböl.	100 kilogr. küzsp. ára		Mint. súly tömböl.	100 kilogr. küzsp. ára	
		frtől	frtig		frtől	frtig
Tiszavidéki	uj	74	12.48	75	12.60	12.65
—	uj	78	12.70	77	12.85	12.95
—	uj	78	13.—	79	13.15	13.20
—	uj	80	13.25	—	—	—
Pestvidéki	uj	74	12.35	75	12.55	12.60
—	uj	76	12.65	77	12.80	12.90
—	uj	78	12.95	79	13.10	13.15
—	uj	80	13.20	—	—	—
Fehértómezei	uj	74	12.45	75	12.65	12.70
—	uj	76	12.75	77	12.90	13.05
—	uj	78	13.—	79	13.15	13.20
—	uj	80	13.25	—	—	—

Raktárállomány: A közraktárakban 156.700 métermázsa buza és 92.900 métermázsa liszt; a nyugati pályaudvaron 70.780 métermázsa buza, 5148 liszt; a Silosban 53.500 métermázsa buza.

Határidőüzlet. Gyér forgalom mellett a márcziusi buza árfolyamai ingadoztak, őszi buzában alig fordult elő kötés.

Előfordult kötések.

Határidő	Délleti és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
márczius	12.18	12.12—14—15	12.18	12.18	12—14	12.18
szept.	9.60	9.63	—	9.61	—	—

Hivatalos jegyzések.

Határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámló árfolyamok
	nov. 26.		nov. 25.		
	pénz	áru	pénz	áru	
márcz.-ápr.	12.12	12.14	12.08	12.09	—
szept.	—	—	—	—	—

Rozs.

Készárúzet: A vételkedv úgy a fogyasztás, mint a kivétel részéről élénk, minek folytán az árak csekélységgel javultak.

Előfordult eladások.

menyiség mázszában	ó vagy új	származás	minőség megj.	átadási hely	ár, netto 100 Kgr.-kint	Kész vagy 8 óra
1000	uj	pestvidéki nyíri	I.	Bpest parit. Debreczen Budapest	8.50	Kp.
800	•	•	•	•	8.97 1/2	•
100	•	pestvidéki	alárend.	•	8.40	•

Hivatalos jegyzések.

ó vagy új	faj	hektoliterenkinti súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára
		frttól	frtig
uj	elsőrendű	—	8.55
uj	másodrendű	—	8.50

Raktárállomány: a fővárosi közraktárakban 52.700 métermázsza; a nyugati pályaudvaron 18.528 métermázsza.

Határidőüzlet. A forgalom ma is csak néhány kötés tavaszi rozsból állott.

Takarmánytélék.

Készárúzet. Zabban kevés üzlet volt tartott árak mellett. **Takarmányárpa** változatlan áron kelt. **Kiviteli árpában** élénk a kereslet, de a termelők még tulmagas árakat követelnek. **Tengerit** élénken keresnek.

Előfordult kötések.

Határidő	Délleti és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
márczius	8.85	—	—	8.84	—	—
szeptember	—	—	—	—	—	—

Hivatalos jegyzések.

Határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámló árfolyamok
	nov. 26-án		november 25-én		
	pénz	áru	pénz	áru	
márczius . . .	8.84	8.86	8.80	8.83	—
szeptember . .	—	—	—	—	—

Előfordult eladások.

Menyiség mázszában	ó vagy új	ár	minőség	átadási hely	ár, netto 100 Kgr.-kint.	készp. vagy 8 óra
200	uj	zab	—	Budapest	6.20	készp.
100	•	•	•	•	6.40	•
100	•	•	•	•	6.35	•
300	•	tengeri	Oláh	Kisujzállás	4.65	•
1000	•	•	•	Predeal tr.	8.55	•
50	•	•	•	•	3.55	•
50	•	•	•	Bia-Torbágy	4.90	•
200	•	•	Jahos	Budapest	4.27 1/2	•
100	•	•	elsőrendű	•	5.25	•
200	uj	árpa	takarmány	•	6.10	•

Hivatalos jegyzések.

Áru	ó vagy új	Faj	Hektoliterenkinti súly kg.-ban	100 kg. készp.	
				frttól	frtig
Árpa . . .	uj	takarmány	60—82	5.80	6.15
• . . .	•	égetni való	62—64	8.30	7. —
• . . .	•	sörfőzdel	64—66	7.50	9. —
Zab . . .	•	•	39—41	6.40	6.70
Tengeri . . .	•	bánási	—	4.95	5.05
• . . .	•	másonmü	—	4.90	4.95

Raktárállomány: a közraktárakban 96.500 métermázsza árpa, 14.600 métermázsza zab, 165.200 métermázsza tengeri. A Silosban 2050 métermázsza zab, 23.000 métermázsza tengeri, a nyugati pályaudvarban 1096 métermázsza árpa és 608 métermázsza zab.

Határidőüzlet: Zabban csak névleges árfolyamokat konstatálhattunk. Tengeriben ma váratlanul az oláhok léptek fel eladóként, de ez kevés befolyást gyakorolt az árakra.

Előfordult kötések.

Áru	Határidő	Délleti és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
		kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
Zab . . .	márcz. szept. novemb.	6.55	6.54	—	6.53	6.53	6.53
Tengeri . . .	•	5.55	5.56—57—58	—	5.5	5.53	5.54
• . . .	•	6.16	—	—	—	—	—

Hivatalos jegyzések.

Áru	határidő	déli tőzsde zárlata				Leszámló árfolyamok
		nov. 25-én		nov. 24-én		
		pénz	áru	pénz	áru	
Tengeri . . .	november . . .	5.16	5.25	5.06	5.10	—
Zab	május jun. tavasza	5.55	5.56	5.52	5.57	5. —
•	•	6.54	6.56	6.54	6.56	—

Gabona- és lisztforgalom.

Az orsz. m. kir. statisztikai hivatal az 1897. évi november hó 24-án este 6 óráig november 25-én este 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővármivatalnál előjegyzett gabona- és lisztmenyiségekről a következő kimutatást teszi közzé:

Az áru megnevezése	Érkezett			Elszállított		
	vasuton	hajón	együtt	vasuton	hajón	együtt
m é t e r m á z s z a						
helyi forgalomba						
buza	5190	17629	22819	—	—	—
rozsa	918	—	918	—	—	—
árpa	850	—	850	600	—	600
zab	133	206	339	105	5000	5105
tengeri	201	—	201	1503	9835	11838
Összesen . . .	7290	17835	25125	2208	14835	17042

a fővármivatalnál előjegyzetett:

Az áru megnevezése	Visszkivétel czéljából való behozatalra előj. mennyiség méterm.		Az áru megnevezése	A visszkivételre előjegyzett mennyiség métermázsokban	
	•	•		•	•
buza	6168	—	buzaliszt . . .	736	—
rozsa	—	—	rozsliszt . . .	—	—
árpa	—	—	árpaliszt . . .	—	—
Összesen . . .	6168	—	összesen . . .	736	—

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, nov. 26.

Nyomott hangulatban indult meg ma reggel az üzlet; a bécsi parlament sorsa és az Abbáziában kitört lázadásról szóló hírek nem is igen bátorították. Mindazonáltal később mégis némi szilárdság kapott lábra, mely az utóbbi napokban kifejtett működésének sikertelensége által megfélemlített contremine-t mindjárt fedezésekre bírta, úgy, hogy délfele már meglehetősen szilárd volt a tőzsde. Ekkor érkezett meg Berlin az ő alapos vagy tettezett kedveltségével, ami megfordította az irányzatot. Azok, akik az imént az elégedettségeknek csak egy gyöngye fuvalmától ösztölkölve, feltűnő készséggel fedeztek, a berlini újabb orrfintorítás behatása alatt ujfent kezdtek kínálni a vezető értékeket. Az árak alábbszálltak, úgy, hogy futólagosan a 354-et érintve, 4 órákor az osztr. hitel 354.50-en, vagyis még mindig 0.40-el olcsóbban zárult mint tegnap. Az államvasutiak, melyeket néhány nap óta biztos tiplésekkel újra kezdenek piszkálni, kénytelen volt a hitelt szomorú evolucziójában követni. Rimamurányiban a kínálat feltűnően következetes volt.

Az **előtőzsdén:** Jelzálogbank 280.50—281.50—280.—. Osztrák hitelrészvény 354.70—355.40. Osztrák-magyar államvasutak 336.25—337—338. Rimamurányi 248.75—249.25. Ujlaki téglá 260.—. Közúti vaspálya 384.—. Villamos vasut 286.50 forinton köttetett.

Délletti 11 óra 25 perczkor zártak: Osztrák hitelrészvény 355.10. Magyar hitelrészvény 387.75. Leszámloló bank 252.50. Jelzálogbank 281.50. Rimamurányi 249.—. Osztrák-magyar államvasut 337.75. Déli vasut 79.50. Közúti vasut 384.—. Villamos vasut 384.—.

A **délitőzsdén** előfordult kötések: Horvát-Szlavon regalekötvények 101.35, Budapesti bank-egyesület 106.—. Budapesti takarékpénztár és zálogkölcsön 231.—. Első budapesti gőzmalom 715.—. Brassói bánya 162.—. Felsőmagyarországi bánya és kohó 107.—. Magyar általános közbány 119.—. Salgótarjáni közbány 602.—604.—. Ujlaki téglá és mészegető 260.—. Budapesti közúti vaspálya 381.—.—382.50. Magyar általános hitelbank 387.25—387.75. Magyar jelzálogbank 280.25—281.25. Magyar leszáml. bank 251.75—252.—252.25. Rimamurányi 248.75—249.25. Osztrák hitelrészvény 354.20—355.30. Osztrák magyar államvasutak 337.50—338.— forinton.

Délutáni, 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	nov. 26.	nov. 25.
Magyar aranyjárdék	122.25	122.25
Magyar koronajárdék	100.10	100.10
Magyar hitelrészvény	387.25	387.75
Magyar ipar és keres. bank	101.50	101.50
Magyar jelzálogbank	290.80	279.25
Magyar leszámloló bank	251.75	252.—
Rimamurányi vasmü	248.25	249.—
Osztrák hitelrészvény	354.40	354.80
Déli vasut	79.25	79.25
Osztr.-magyar államvasut	337.50	336.50
Közúti vaspálya	381.75	382.50
Villamos vasut	285.50	284.75

Dijbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.50—2.— frt; 8 napra 4.—5.— frt; december utójára 10—11 frt,

Az **előtőzsde** gyenge irányzattal folyt le. **Délután 4 órákor zárulnak:**

	nov. 26.	nov. 25.
Osztrák hitelrészvény	354.10	354.90
Magyar hitelrészvény	386.75	387.25
Osztrák-magy. államvasut	337.25	338.75
Leszámloló bank	251.75	252.—
Jelzálogbank	280.25	279.25
Rimamurányi vasmü	248.25	249.50
Közúti vaspálya	381.50	381.50
Városi villamos vasut	284.55	284.75
Déli vasut	79.50	79.50

TERMÉNY- ÉS ARUTŐZSDEK.

Budapest, nov. 26. **Zsiradékárakban** a forgalom ma jelentéktelen volt és csendes irányzat mellett az árak gyengültek. **A szilvaüzletben** az árak és az irányzat nem változtak. Köttetett: boszniai szilva effektíváruban 120 dbos 17.87 frton, 100 dbos 19.64 frton 85 dbos 21.43 frton, szlavoniai szilvaiz 20 frton.

Hivatalos jegyzések.

Faj	Ar 100 kilogrammonként	Pénz	
		frt	frt
Díszeszir			
ingyen hordó	budapesti vidéki	58.50	57.—
Szalonna	magyar la légerszáritott, 4 daracos	52.50	53.—
	városi légerszáritott, 8	58.—	58.50
	füstölt	60.—	60.50
Szilva	boszniai, 1895. évi usance-minőség	—	—
	Kész áru	18.—	18.50
	120 darabos	19.25	19.75
	100	21.50	22.—
	Zsákkal együtt	85	—
	göngysúlyú liszt-súly helyett	16.—	16.50
	szerbial,	100 darabos	18.25
	usance-minőség	85	21.25
	21.25	21.75	
Szilva	boszniai,	usance-min	—
	Kész áru	120 darabos	18.—
	Határidőre	100	19.25
	Minőség	85	21.50
	500 grammonkin	szerbial,	16.—
	usance-min	100 darabos	18.50
	85	21.25	21.75
Szilvaiz	szlavoniai 1896	18.50	20.—
	Kész áru	szerbial 1896	17.50
	ingyen hordó	—	—
Szilvaiz	szlavoniai	—	—
	Határidőre	—	—
	ingyen hordó	—	—
Heremag	lucerna magyar, 1896	48.—	52.—
	vörös aprószemű 1896	28.—	31.—
	vörös közepesemű 1896	32.—	34.—
	vörös nagyszemű 1896	35.—	40.—

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, nov. 26. A mai vásár irányzat a nagyban forgalomban és az egyes cikkeknel a következő volt: **Húsnál** forgalom élénk, árak csökkentek. — **Baromfinál** csendes, árak szilárdak. — **Halban** élénk, árak szilárdak. — **Tej- és tejtermékeknel** élénk. **Tojásnál** csendes, árak szilárdak. **Zöldsegnél** élénk. — **Gyümölcsnél** élénk. — **Fűszereknél** csendes. — **Időjárás** derült, hideg. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott elemi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: **Hús.** Marhabús hátulja I. 46—52 frt, II. 40—50. Birkahús hátulja I. 30—32 frt, II. 28—30 frt. Borjuhús hátulja I. 60—60 frt, II. 56—56 frt. Sertéshús elsőrendű 52—56-0 frt, vidéki 42—46 frt. (Minden 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 60—72 kr (kilonkint). Sertésszir hordóval 58.5—58.5 frt (100 kilonkint). — **Baromfi (élő).** Tyúk I pár I.—1.20 frt. Csirke 1 pár 0.60—1.20 frt. Lud hizott kilonkint 0.40—0.50 frt. — **Különfélék.** Tojás 1 láda (1440 drb) 40—45 frt. Sargarepa 100 kötes 3—5 frt. Prezezelem 100 kötes 3.50—6 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 8—12 frt. Paprika I. 100 kiló 35—52 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonkint 70—80 frt. Vaj tea kilonkint 1.—1.40 frt. Burgonya rózsza 100 kiló 2.00—2.50 frt. Burgonya sarga 100 kiló 2.30—3.00 frt. — **Halak.** Harcsa (élő) 0.40—1.— frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.25—1.— frt 1 kiló. Ponty dunai 0.40—0.80 frt. **Liverpool,** nov. 26. (C. T. B.) **Baza** tartott piros téli buza 1/3 pennnyel emelkedett; tengeri tartott; tarka amerikai változatlan.

Szesz.

Budapest, nov. 26. Az irányzat változatlan. **Mai jegyzések:** **Finomított szesz** nagyban 56.—56.25 frt, kicsinyben 56.50—56.75 frt. **Élesztő-szesz** nagyban 56.—56.25 frt, kicsinyben 56.50—57.— frt. **Nyersszesz adózva** nagyban 55.—55.50 frt, kicsinyben 55.5/8—55.75 frt. **Nyersszesz adózatlan** (exknt.) 14.1/4—14.50 frt. **Denaturált szesz** nagyban 19.—19.25 frt, kicsinyben 19.50—19.75 frt. Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők. **Bécs,** novemb.

10,000 literszázalék, átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

Stettin, nov. 26. Szesz 70 márká fogyasztási adóval 36.20 márká = 21.29 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

Borostó, nov. 26. Szesz (50-es) pr. november 56. — márká = 32.93 frt; szesz (70-es) pr. november 36.50 márká = 21.47 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

Hamburg, nov. 26. Szesz nov.—decz. 20.70 márká = 12. — frt; decz.—jan. 20.25 márká = 11.91 frt; jan.—febr. 20. — márká = 11.76 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 forint.

Páris, nov. 26. Szesz folyó hóra 45. — frk = 23.72 frt; decemberre 44.25 frk = 23.33 frt; négy első hóra 43. — frk = 22.66 frt; májustól 4 hóra 42.75 frk = 23.53 frt. Az árak 10,000 liter-százalékonként 1/4% leszámítással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55.

Petroleum.

Hamburg, nov. 26. Petroleum helyben 4.70 márká = 2.76 frt.

Antwerpen, nov. 26. Petroleum fin. helyben 14.75 frank = 7.01 frt. Nyugodt.

Bréma, nov. 26. Petroleum fin. helyben 4.95 márká = 2.91 frt.

London, nov. 26. Petroleum, amerikai 4 1/16 — 4 1/2 sh, orosz 4 3/16 — 4 1/4 sh.

Olajok.

Páris, nov. 26. Repceolaj folyó hóra 59.25 frk (= 27.89 frt); januárra 59. — frk (= 27.77 frt); négy első hóra 59.25 frk (= 27.89 frt); négy hóra májustól 58. — frk (= 27.30 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, nov. 26. Repceolaj helyben 60 márká (= 35.28 frt). Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

Köln, nov. 26. Repceolaj májusra (hordóval) 61. — márká (= 35.87 frt). Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

London, nov. 26. Repceolaj 25.6 sh, Lenolaj 15—15.15 sh. Terpentin 23.3 sh.

Cukor.

Páris, nov. 26. Nyerscukor (88 fok) kész áru 27.50—28. — frk, fehércukor novemberre 29. 7/8 frk, decemberre 30. 1/8 frk, 4 első hóra 30. 5/8 frk, 4 hóra májustól 31. — frk; Finomított készáru 98.50—99. — frk.

London, nov. 25. Jávacsukor 10.75 shilling. Nyugodt. Nyerscukor nyugodt, de ártartó; jegezedett jól keresve; változatlan; finomított darab-cukor általán ártartó mérsékelt üzlet mellett. Külföldi tört bányadt. Jegyzetett: helyben 10.9 shilling, márcz.—ápr.—ra 10.975 shilling. Répacsukor bányadt; nov.—re 9 shilling, febr.—ra 9.225 shilling, májusra 9.45 shilling.

Kávész, tea, rizs.

London, nov. 26. Santos határidő gyenge és alacsonyabb: nov.—re 26.9 sh., márcz.—ra 27.9 sh., júl.—ra 28 sh., szept.—re 28.6 sh. Tea: Ceylonban mérsékelt forgalom, változatlan ár. Rizs: ártartó, de nyugodt.

Fémek.

London, nov. 26. Réz 48 1/4 — 48 1/2 font st., készáru 48 3/8 — 48 7/8 font st. 3 hóra; best selected 51 1/4 — 52 1/4 font sterl. Ón: finom külföldi 62 3/4 — 63 1/4 sterling, készáru és 63 1/16 — 63 13/16 font sterling 3 hóra. Ólom: angol 13 3/8 font sterling; külföldi 13 1/8 — 13 1/4 font sterling. Horgany: külföldi 18 — 18 1/8 font sterling. Hígany: 7 font sterling első és 6.19 font sterling másodikból. Vas: A glasgovi nyersvaspiac ártartóan indult és lanyhán zárult: 45.2 sh. készáru és 45.45 sh. egy hóra; Cleveland 40.11 sh. készáru és 41.25 sh. egy hóra; Hemait 48 sh. készáru, 48.25 sh. egy hóra; Middlesbrough 48.9 sh. készáru és 48.115 sh. egy hóra. A nyersvaskészlet Glasgoban 342.019 tonna és Middlesbroughban 51.602 tonna.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, november 26. A mai gabonatözsden a forgalom vonatott volt, de utóbb az irányzat szilárdult, mivel az egész vonalon a kínálat csekély maradt. Kötetett: buza tavaszra 1205—1207, tengeri máj.—jun. 5.84—5.86 forinton.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 12.05—12.06, rozs tavaszra 8.95—8.97, tengeri novemb. 5.70—5.75, tengeri máj.—jun. 5.84—5.85, zab tavaszra 6.88—6.90, repceze jan.—febr. 14.05—14.15 frton.

Borostó, nov. 26. Buza helyben 18.80 márká (= 11.05 frt) sárga, Buza helyben 18.70 márká (= 10.99 frt), Rozs helyben 15.10 márká (= 8.88 frt.) Zab helyben 13.80 márká (= 8.11 frt.) Tengeri helyben 11.75 márká (= 6.92 frt.) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

Hamburg, nov. 26. Buza holsteini 179—189 márká (= 10.58—11.11 frt), Rozs meklenburgi 140—150 márká (= 8.23—8.82 frt), Rozs orosz 109—110

márká (= 6.41—6.47 frt) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.80 frt.

Rorschach, nov. 26. I. min. magyar buza 31. — frank (= 14.74 frt) Orosz buza 27.69 frank (= 12.96—13.82 frt) Román buza 26. — 28.50 frank (= 12.38—12.58 frt) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 frt.

Páris, nov. 26. (Megnyitás.) Buza folyó hóra 30.90 frank (= 14.69 frt), Buza decemberre 30.30 frank (= 14.41 frt), Buza 4 első hóra 29.90 frank (= 14.21 frt), Buza 4 hóra májustól 29.75 frank (= 14.14 frt), Rozs folyó hóra 18.60 frank (= 8.85 frt), Rozs decemberre 18.75 frank (= 8.91 frt), Rozs 4 első hóra 18.75 frank (= 8.91 frt), Rozs 4 hóra májustól 19. — frank (= 9.03 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 58.80 forint.

Páris, nov. 26. (Zárlat.) Buza folyó hóra 30.75 frank (= 14.62 frt), Buza decemberre 30.38 frank (= 14.38 frt), Buza 4 első hóra 29.75 frank (= 14.14 frt), Buza 4 hóra májustól 29.60 frank (= 14.11 frt).

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, nov. 26. A kedvező pénzügyi viszonyok és a kielégítő vasuti kimutatások hatása alatt a mai tözsde szilárdabb irányzattal indult meg. A forgalom mindazonáltal nem fejlődhetett ki, mivel csak államvasuti és elbavölgyi vasuti részvényekben volt üzlet, emelkedő árakon. Valuták tegnapi árnívón maradtak. Az ellátás könnyű volt és olcsó tételek mellett ment végbe. Az üzlet további folyamán gyengülés állott be, mivel az üzletlenség nyomást gyakorolt az árfolyamokra.

Az előtözsden: Osztrák hitelrészvény 354.62—355.25. Anglobank 162.75 Unionbank —, Magyar jelz. 280—280.50. Osztrák magyar államvasut 337.12—337.62. Déli vasut —. Alpesi bányá 132.50. Rimamurányi 248.75 Osztrák villamossági 299.35. Magyar aranyjárdék —. Magy. korona-járdék —. Török sorsjegy 62.20 német márká 58.96 1/4. — Länderbank 223.25—223.50. Elbavölgyi 261—262. Graz-Höflachi 292. —, Brüxi buza 289.75 frton kötötlett.

Délelőtti 11 óraker zárulnak: Osztrák hitelrészvény 355. —. Magyar hitelrészvény 388. —. Anglobank 162.75. Unionbank 298.50. Länderbank 223. —. Osztrák magyar államvasut 337.50. Déli vasut 79.50. Alpesi bányá 132.20. Rimamur. 248.50. Májusi járadék 102.37, Török sorsjegy 60. —.

A déli tözsden: Osztrák hitelrészvény 354.54. Magyar hitelrészvény 388. —. Länderbank 223. —. Unionbank 293.50 Angol bank 162.75. Bankverein 254. —. Osztrák magyar államvasut 337.37. Déli vasut 79.50. Elbavölgyi vasut 262. —. Északnyugoti vasut 248.50. Alpesi bányá 132.10. Rimamurányi 248.50. Prági vasipar 6.95. Májusi járadék 102.35. Magyar koronajárdék 100.10 Török sorsjegy 61.70. Német márká 58.96. Török dohányrészvény —. Osztrák fegyvergyár — frton kötötlett.

Délután 3 óra 30 perczkor zárulnak: Magyar aranyjárdék 122.35. Magyar koronajárdék 100. —. Tiszai kölesonsorsjegy 139.50. Magyar földtehermentesítési kötvény 97.85. Magyar hitelrészvény 387. —. Magyar nyereményköleson sorsjegy 152.75. Kassa-oderbergi vasut 190.25. Magyar kereskedelmi bank 1440. —. Magyar vasuti köleson ezüstben 100.90. Magyar keleti vasut államkötvények 120.75. Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 253. —. Rimamurányi vasrészvénytársaság 248.50. 4.2%-os papírjárdék 102.35. 4.2%-os ezüstjárdék 102.35. Osztrák aranyjárdék 122.85. Osztrák koronajárdék 102.20. 1860. évi sorsjegyek 143.50. 1864. évi sorsjegyek 191.75. Osztrák hitelsorsjegyek 200.50. Osztrák hitelrészvény 354.20. Angol-osztrákbank 162.25. Unionbank 294. —. Bécsi bankverein 254. —. Osztrák Länderbank 223. —. Osztrák-Magyar bank 947. —. Osztrák-Magyar államvasut 337.25. Déli vasut 79. —. Elbavölgyi vasut 261.50. Dunagőzhajózási részvények 445. —. Alpesi bányarészvény 131.80. Dohányrészvény 152. —. 20 frankos 9.55. Cs. kir. vert. arany 5.68. Londoni váltóár 120.05. Német bankváltó 58.92. Az irányzat gyengébb.

Berlin, nov. 26. (Zárlat) 4% osztrák aranyjárdék 104. —, 4% osztrák aranyj. 103.50, elbavölgyi vasut 131.50, osztrák hitelrészvény 221.40, magyar koronajár. 100.20 déli vasut 34.60, osztr.-magyar államvasut 143. —, Károly-Lajos vasut 106.80, kassa-oderbergi vasut 95.50, orosz bankjegy 217.30, bécsi váltóár 169.60, 4% osztrák köleson —, Magyar beruházási köleson 102.60, olasz járadék 94.10. Az irányzat szilárd.

Berlin, nov. 26. (Utótözsde.) Osztrák hitelrészvény 221.50, déli vasut 34.60, osztr.-magyar államvasut 143. —. Az irányzat gyengült.

Berlin, nov. 26. (Tözsdei tudósítás.) Bank és iparértékek élénkebbek a kedvező bankkimutatásra. Vasipari részvények némileg gyengültek. Hitelrészvényi zárlatok gyöngült. Ultimopénz 4 1/4% magánkamattal 4 1/4%.

Frankfurt, nov. 26. (Zárlat) 4.2% papírjárdék —, 4.2% ezüstjárdék 86.65, 4% osztrák aranyjárdék 104.10, 4% magyar aranyjárdék 103.50, magyar korona járadék 100.40, osztrák hitelrészvény

299.25, osztrák-magyar bank 806. —, osztrák-magyar államvasut 284.37, déli vasut 70.50, északnyugoti vasut —, elbavölgyi vasut 226.50, bécsi váltóár 169.55, londoni váltóár 203.42, párisi váltóár 807.25, bécsi Bankverein —, villamos részvény 139. —, alpesi bányarészvény 111.30, 3% magy. aranyköleson —. Az irányzat esendes.

Frankfurt, nov. 26. (Utótözsde.) Osztr. hitelrészvény 299.75, osztrák-magyar államvasut 284.25, Déli vasut 70.75.

Hamburg, nov. 26. (Zárlat. 4.2% ezüstjárdék 86.30, osztr. hitelrészv. 298.50.) osztr.-magyar államvasut 711. —, déli vasut 167. —, olasz járadék 98.95, 4% osztr. aranyj. 104. —, 4%-os magy. aranyj. 104. —. Az irányzat lanyha.

Páris, nov. 26. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.50, 3 1/2% francia jár. 106.50, olasz járadék 95.27, osztr. földhitelrészvény 1265. —, osztr. m. államv. 725. —, Franc. töl. jár. 102.15, 4% osztr. aranyjárdék 104.10, ottomanbank 588.50, dohány részv. 325.50, párisi bankrészv. 866. —, osztr. Länderbank 490. —, alpesi bányarészvény 728. —. Az irányzat gyenge.

London, nov. 26. (Zárlat.) Angol consolok 113. 3/16, déli vasut 7.25, spanyol járadék 61.25, olasz járadék 94. 3/8, 4% magyar aranyjárdék 103.50, 4 1/4 osztr. járadék —, 4% rupia 62. 5/8, canada pacific vasut 82. 3/8, leszámítolási kamattal 3.40, ezüst 27.25, bécsi váltóár 27.25. Az irányzat nyugodt.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1897. november 26-án reggel 7 óraker.

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet let Celsiusus szertint	Felhőzet	Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet let Celsiusus szertint	Felhőzet
Árvaváralja	75.5	-13.4	0	Póla	68.8	+0.8	1
Selmeczbánya	74.5	-7.7	0	Lesina	61.5	+4.8	4
N.-Szombat	74.1	-5.6	0	Sarajevo	68.8	+4.2	4
Magyar-Ovár	74.5	6.0	0	Torino	70.2	+1.3	3
O-Gyalla	72.8	-9.4	0	Florencz	67.5	+5.0	4
Budapest	73.1	-6.8	0	Róma	59.9	+8.0	4
Sopron	73.8	-5.4	3	Nápoly	59.8	+9.1	2
Herény	74.3	-5.5	0	Brindisi	59.2	+10.0	4
Keszthely	73.7	-3.6	1	Palermo	61.3	+12.1	4
Zágráb	72.5	-2.5	0	Malta	62.1	+14.4	1
Fiume	66.8	+0.3	0	Zürich	71.1	+5.7	0
Cirkvenica	65.9	+0.6	2	Biarritz	67.1	+6.8	4
Pancsova	70.6	-2.2	0	Nizza	62.3	+5.8	1
Zombolya	70.4	-3.0	3	Páris	75.0	+5.6	2
Arad	71.8	-2.7	2	Kopenhága	68.1	+1.2	1
Szeged	—	—	—	Hamburg	74.6	+4.7	0
Szolnok	73.8	-6.2	0	Berlin	74.8	+4.2	0
Egér	74.1	-9.4	0	Christiansund	58.9	+2.8	3
Déreczen	74.8	-6.8	0	Stockholm	—	—	—
Késmárk	75.0	-12.5	0	Szent-Pétervár	59.7	+9.1	4
Ungvár	73.1	-8.2	0	Moszkva	55.6	+8.3	3
Szatmár	74.7	-3.0	0	Varsó	—	—	—
Nagy-Várad	73.3	-5.0	0	Kiew	66.8	+9.0	3
Kolozsvár	72.0	-9.4	0	Odessza	—	—	—
Nagy-Szeben	70.6	-6.2	4	Sulina	70.2	+2.0	4
Bécs	75.1	-2.6	4	Szofia	64.1	+4.5	0
Salzburg	77.1	-1.0	3	Konstantinápoly	64.9	+7.3	4
Klagenfurt	73.3	-7.6	1				

Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 0 = egészen borult, ☉ = cső, * = hó, ☼ = köd, ☽ = zivatar.

Az időjárás helyzet ismét gyorsan átalakult. A légnyomás északon süllyedt, mi által maximuma megint Közép-Európa felé húzódtott. Uj depresszió fejlődött Olaszország fölött.

Az európai időjárásban az a változás, hogy az előző napok csapadékos területehez Olaszország is csatlakozott és hogy a hőmérséklet Közép-Európában süllyedőben van.

Hazánkban az idő hidegebb lett. Az utóbbi 24 órában szóróvályósan esett csapadék jelentéktelen volt. A szél az északi negyedből élnékült, az Adrián megindult a bóra.

Száraz fagy várható. Gyenge havazás csak az ország déli szélén valószínű.

VIZÁLLÁS.

— November 26-án. —

Folyó	Vizmérés	Vizállás reggel	Áradás v. apadás	Folyó	Vizmérés	Vizállás reggel	Áradás v. apadás
Inn	Schärding	49	2	Tisza	M.-Sziget	123	—
Buza	Passau	117	—		Tisza-Újlak	65	—
	Bécs	145	—		V.-Nanény	19	—
	Pozsony	97	—		Csap	184	—
	Komárom	126	—		Tokaj	82	—
	Budapest	84	—		Szolnok	89	—
	Ercsi	—	—		Csongrád	110	—
	Faks	81	—		Szeged	79	—
	Mohács	114	—		Tüsk	61	—
	Nyírád	75	—		Szatmár	23	—
	Zimony	53	—		Szatmár	15	—
	Pancsova	6	—		Latorca	3	—
	Bázias	6	—		Munkács	—	—
	Orsova	67	—		Latorca	1	—
	M.-Palva	—	—		Honoltona	—	—
	Zsolna	10	—		Ung	25	—
	Szered	18	—		Óndava	99	—
	Ercskujvár	—	—		Bedeg	143	—
	Sárvár	23	—		Székely	—	—
	Győr	162	—		Herold	—	—
	Zákány	85	—		Berettyó	14	—
	Ezék	79	—		Seb.-Nér.	—	—
	M.-Szerdah.	20	—		Csucska	—	—
	Zágráb	15	—		Nagyvárad	13	—
	Szizsek	109	—		Bolonycs	19	—
	Mitrovicza	60	—		Borosjenő	20	—
	Károlyvár.	41	—		Bökös	—	—
	Novi	—	—		Gyoma	13	—
	Banjaluca	—	—		Gy.-Fehérv.	42	—
	Doboj	—	—		Arad	146	—
	Zvornik	—	—		K.-Kostoly	20	—
					Temes	34	—
					Tomosvár	72	—
					N.-Beesker.	59	—

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1897. november 26-án.

Main table containing financial data for various categories: I. Államadósság, II. Más közkölcsönök, III. Záloglevelek és kölcsönkötvények, IV. Elsőbbségi kötvények, V. Bankok részvényei, VI. Takarékp. részvényei, VII. Biztosító-társ részv., VIII. Gőzmalmok részv., IX. Bányák és téglagy. r., X. Vasművek és gépgy. r., XI. Különféle váll. részv., XII. Különféle váll. részv., XIII. Közleked. váll. részv., XIV. Sorsjegyek, XV. Pénzmenek, XVI. Váltók árfolyamai (látra), XVII. Határidőre kötött értékp., XVIII. Lézámoló árfolyamok november 26-áról.

A 4-el megjelölt értékpapiroknál, melyek üzleti éve nem esik össze a naptári évvel, az osztalék az utolsó üzletévre vonatkozólag értendő.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, szombat, 1897. november 27-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Evi bérlet 209. Havi bérlet 22.

Másodszer:

Tisztító tűz.

Színmű 8 felvonásban. Irtá: Bosnyák Zoltán.

Személyek:

- Pethő M., Nargit, Nadány, Brandins, Richard, Lujza, Diva, Tera, Bertóthy, Babarcsnyé, Gróf Zalavár, Pethő Jenő, Bertóthy G., Titkár, Naki, Egrény, Márkus E., Mihályfi, Jászai M., Kovács, Vizvári M., Nádorhy M., Kezseri I., Mezőségi, Latabar, Dezső, Helényi, Faludi, Nádai B., Nemes, Körmöczey, György, Kertész E., Pávos, Jégeli J., Jankó A., Dori M., Borostyán, Narcsisz

Kezdeté 7 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Blaha L. asszony mint vendég.

Az ördög mátkája.

Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban. Irtá Géczy István, zenéjét szerzették: Dankó Pista és Lányi Géza.

Személyek:

- Botár Márton, Andor, Baricza, Anna, Varnas Judit, Pál Miklós, Híros Firtos, Sári, Kata, Sípós, Tibor, Takács István, Demény József, Csapor Péter, Kiss M., Szirmai, Gazsi M., P. Lukács J., Blaha L., Vidor, Németh, M. Csatai Zs., Sípós, Szabó A., Ujvári, Ludwinsky, Mihályi

Kezdeté 7 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nagy bérlet 29. Havi bérlet 11.

A Sevillai borbély,

vagy: haszontalan elvívgyázat. Vízjáték 4 felvonásban. Irtá Beaumarchais. Fordította Paulay.

Személyek:

- Gróf Almaviva, Bartholo, Tosina, Figaro, Don Basilio, Pezko, Furgó, Jozsef, Alcade, Horváth, Ujházi, Csillag T., Zilahi, Vizvári, Gabányi, Abonyi, Szacsavay, Bakó

Kezdeté 7 órákor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Evi bérlet 181. Havi bérlet 17.

Először:

Bohéme.

Opera 4 felvonásban. Szövegét (Murger nyomán) írta és zenéjét szerzette Leoncavallo Ruggiero. Fordította Radó Antal.

Személyek:

- Marcel, Rudolf, Colnard, Colline, Barbomuche, A kis gróf, Céslein, Durand, Az I. emeleti ur, Egy paraszt, Nusette, Mimi, Eufémia, Larizza, Beck, Takáts, Várady, Kormai, Mihályi, Dalnoki, Kertész, Ney B., Kiss, Abrányiné, F. Penny I., Valent V.

Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Derül-borul.

Operette 1 felvonásban. — Irtá Adrián Ross. Fordította: Faragó Jenő. Zenéjét szerzette: Selby.

Személyek:

- Legényke, Leánya, Ferenczy K., Felbő R., Utána:

A báránykák.

Operette 2 felvonásban. — Irtá: Liorat. Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerzette: Varney.

Személyek:

- Badurel, Christian, Fiftelin, Joseph, Emeraldine, Alice, Gröbichon, Germaine, Marcelle, Mariette, Jeanne, Juliette, Louise, Sziklay K., Szentmiklósy, Iványi A., Ferenczy K., Láng Etel, Világ G., Csik I., Rózsa L., Szegedi I., Héban A., Gombaszögi, Haraszti V., Zelenka I.

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

525. szám. 525. szám.

A valóni nász.

Színmű 4 felvonásban. Irtak Ganghofer L. és Brocier M. Fordította Kürthy E.

Személyek:

- Fortunát Demeter, Adél, neje, Joni, fiók, Notara Arisztid, Bogdán Mihály, Zsó, neje, Pia, leányuk, Goróvi, Csuku Pantasi, Aldeanu, Lydia, neje, Nizetti, képviselő, Olescu, Grünspacht, bankár, Szanda, Gal, Hunyadi M., Ráthonyi, Gyöngyi, Göth, R. Rostagni, Molnár R., Mátrai, Fenyvessi, Rónaszéki, Cselka J., Décsi, Tapolczai, Hegedűs, L. Fái Sz.

Kezdeté fél 8 órákor.

Színházi műsorok a 19. oldalon.

A magyar keztyű... legjobb minőségben és legolcsóbb árban, azonfelül dús raktárt tartok... POLATSCHÉK A. HUGÓ, többszörösen kitüntetett keztyűgyáros és készítő, BUDAPEST, V., Marokkói-utca 4. a Marokkói házzal szemben.

Wein Károly és Társai ajánlja hírneves szepességét... vászon és kamuka-gyártmányait. Főraktár: Budapest, Koronaherceg-utca 8. sz. Gyártótelep: Kősmárk-Bussócs.

A m. kir. államasutaktól eredő teljesen használható jó karban lévő tizedes-mérlegek... Kóhn A. M. vas- és fémnyerkeskedőnél, Budapest, Mozsár-utca 9.

A Himalaya lejtőin Kangra-Valley-tea-fajok... Arak angol fontonként forintokban: Csomagokban 1/2 és 1/4 font 1 font 10 font... Fodor Károly és Társa

Nélküldhetően egészségügyi ital, betegség orvos... SÖR-COGNAC... legújabb különlegesség... Pecze-Szőllősről

Kerékpár-szalonunk és iskolánk, melyre a t. cz. közönséget tisztelettel meghívjuk... Fodor Károly és Társa

BUTOROK részletfizetésre legjutányosabb áron kaphatók... Ehrentreu és Fuchs Testvéreknél Budapest, VI., Teréz-körút 8.

Dr. VASKOVITS-féle Svábhegyi és városmajori hidegvizgyógyintézet. Az ország legrégebb vizgyógyintézete.

Föltalálók és szabadalomtulajdonosok utmutatója a „Szabadalmi * * * Naptár“ (az új szabadalmi törvényről) Ára diszkrétben 1 frt 10 kr.

A legjobb és legolcsóbb ásványviz a szántói savanyúviz... mely számos kitüntetésben részesült, legutóbb a kiállítási érmet kapta... Szakálos állomáson feladva.

Kangra-Valley-tea-fajok... Törzsház: Bombayban. Zellery S. J. és Társa Budapest, VII., István-ut 26. sz.

Bőrszékípar és * * * Butorbőrszék KENDI A. BUDAPEST, IV., Károly-utca 2, (Eváng. Iskola-épület) Állandó nagy készletek valódi bőrszék és karosszékben

Csillogó karácsonyfa-disz, alkalmi ajándéktárgyak, mikniások, korcsolyák... KERTÉSZ TÓDOR Kristóf-tér.

Országos engedélyezett szilvórium főzde Horvátországban. Eredeti szilvórium, különlegesség gyanánt ajánlható a Gróf Khuen-Héderváry jegyű termés. HERMANN-féle Budapest, V., Erzsébet-tér 18.

MAGYAR IPAR. PFÁHN KÁROLY és TÁRSAI, tükör-, kép-, disz-keret, aranyozott áruk és aranyléoz gyára. Dus választék képekben és tükrökben is. Raktár: Budapest, VII., Károly-körút 9.

Az ezredéves országos kiállítás alkalmával a legmagasabb kitüntetéssel: a „MILLENNIUMI DISZOKLEVÉLLEL“ kitüntetve. EISELE JOZSEF BUDAPEST, V., KÜLSŐ VÁCZI-UT 138. Hegesztett munkák, Gőzkazánok, víztisztítók, reservoirok, csővezeték, felszerelvények.

A közönséghez.

Az „Országos Hirlap“ pártoktól, kormánytól, egyéni és üzleti érdekektől, cseloktól független, szabadelvű politikai napilap.

Erős, de nem durva hang; bátor, de nem személyeskedő kritika; minden irányban való tisztesség a mi újságírásunk sarkalatos hitágazata.

Az „Országos Hirlap“ rendületlen hívó a szabadelvűségnek, mert ez a legbiztosabb módja a *magyarság faji erősödésének*.

Az „Országos Hirlap“ jól értesültségéről, magas irodalmi színvonaláról tanuskodják napról-napra maga a lap.

Mikszáth Kálmán főszerkesztő a lap minden számában fog valamely rovatban írni.

Az „Országos Hirlap“ sűrűn fogja közölni „A t. házból“ című országgyűlési karcolatokat, természetesen régi mesterük, Mikszáth Kálmán tollából. Nemkülönböztetve megjelenik koronkint a léha képviselő *Kathalánygy Menyhért* is, nevéhez írott vidám leveleivel.

„A Rókautat“, *Sudermann* költői szép regényét, mely az újabb romantika igaz gyöngyei közé tartozik, nyomon fogja követni Mikszáth Kálmánnak

„Az új Zrinyiász“

című hosszabb satirikus politikai rajza.

Az „Országos Hirlap“ a rendelkezésére álló összes, jelentékeny szellemi és anyagi erőt arra fogja felhasználni, hogy becsületes, komoly, értékes munkával, minden ízében kifogástalan, jó magyar lappal hálálja meg azt a példátlan s igazán megható érdeklődést, melyet, nagylelkűen előlegezett bizalom gyanánt, a magyar közönség iránta, tulajdonképeni megjelenése előtt is már hatalmasan tanúsított.

Az „Országos Hirlap“ előfizetési ára:

egy évre: 14 frt, negyedévre: 3 frt 50 kr.
félévre: 7 frt, egy hónapra: 1 frt 20 kr.

Az „Országos Hirlap“ szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., József-körút 65. szám.

A csatatér kalásza.

Ép tíz éve, hogy egy kis füzetkékben, mely a hadegészségügy reformjáról szólt, számadatokkal rámutattam a segélynyújtás elégtelenségére a csatatéren. Akkor néhány lap elég meglepően pártolta eszmémet, sőt egyik barátom a Sándor-utcai törvénytörplombban is hirdette nem kis meglepetésére a Háznak ígéimet.

1891-ben Billroth a nagy ember — és igazságbarát mondotta el az osztrák urakházában nagy beszédét a jövő háború pusztításának kilátásairól, melyekkel szemben a mentési előkészület aránytalanul csekély. Billroth, kinek uttörő eszméi nemcsak a sebésztudományt, melyet tanított s az operálás művészetét, melyet gyakorolt, gazdagították, akkor elmondott igaz és világos szavai nem veszthettek el nyomtalanul. Műtőasztalánál megszokta már a merész és biztos vezetést.

Anglia legjelesebb hadsebész Longmore nyomában követelte, hogy az 1894-iki római nemzetközi vöröskereszt konferencia ezzel a kérdéssel foglalkozék. Ott határozatba ment, hogy a tárgy rendszeres előkészület és alapos földolgozás végett a következő konferenciára maradjon, mely konferencia az idén Szeptember végén Bécsben még is volt. Innen nem kevesebb mint 38 negyedéves oldalra terjedő dolgozatot küldtek szét a kormányokhoz, hogy tekintettel a jövő háború pusztításainak óriási mértékére és az újabb precízios fegyver és füsttelen lőpor előre meg sem határozható eredményeire, támogassák a vöröskereszt egyletek előkészületeit oly módon, hogy azok már béke idején gyakorlati tevékenységet fejthessenek ki s hogy a jövő háború szükségleteinek megfelelőleg szervezkezhessenek.

De hát tudni való, hogy a vöröskereszt-egyletek határozatai csak óhajások szoktak maradni.

Azonban vannak kérdések, amelyek elől nem lehet, nem szabad a társadalomnak fejét a sivatag homokjába dugni, mint ama jól ismert madár ab-

ban a hitben, hogy a veszélyt elkerüli, ha azt látni nem akarja.

Ilyen a csatatéri életmentés kérdése is.

Pedig mindenki, aki már átélte, nagyon jól tudja, hogy háború idején a hadegészségügy nulasztásai fajnak legérzékenyebben. Az emberáldozat közepette senkinek sem jut eszébe a hadseregnek hozott óriási pénzáldozatokat emlegetni. Még a diadal mámorában is legközvetlenebbül az érdekel, hogy mi történik a sebesültekkel. E szerencsétleneken akkor bezzeg segítenék minden áron. De a pénz nem köti be a vérző sebet, a kéz pedig, mely segíthetne, csak akkor hivatott, ha a béke azt gyakorlatilag kimivelte s a helyes szervezet rendelkezésre bocsátja. Gyakorlat és szervezet nélkül nincs hadsereg s nem lehet hadegészségügy sem.

Ezért iparkodott a konferencián a magyar vöröskereszt-egylet egy hosszú memorandum kíséretében javaslataival magát tisztán a *csatatéri segélyezésről* tartani. Tette pedig ezt azért, mert a csatatéren összpontosul minden sebesült s az első segélynek ott kell leggyorsabbnak lennie, míg távolabb a csatatérről a sebesültek sorsa a különféle kórházakban — előnyösebbé válik.

Egyetlenik javaslatai az eddig történtek és ajánlatba hozottak határán túl terjeszkedtek akkor, midőn a csatatéren mentésre hivatottak, tudniillik az egészségügyi legénység létszámának, valamint a sebesültek szállítására szolgáló járműveknek szaporítását, végül pedig az életmentés díjazását indítványozta.

Az első két pontra vonatkozólag kifejtette azt, hogy a vöröskereszt egyletek csakis a személyzet kiképzésére szorítkoznának, legföljebb még arra, hogy nagyobb szerencsétlenségeknél a már kiképzett személyzetnek gyakorlati alkalmazást biztosítsanak s esetleg nagyobb városokban szervezendő *egészségügy őrség* szervezését elősegítsék. A vöröskereszt a szubordináció sérelme nélkül ezen túl nem terjeszkedhetik. Még kevésbé folyhat be a csatatéren használatba jövő járművek, és sebesült szállító-kocsik mikéntvaló felvonulása és beosztása kérdésebe s tekintetben csak annak az óhajásnak adott kifejezést, hogy célszerű lenne a járművek számának szaporításán kívül még arra is különös figyelmet fordítani, hogy azok könnyű szerkezetűek legyenek s úgy átalakíthatók, hogy a szállítás érdekében, szántásokon át árkon-bokron keresztül is lehetséges legyen, mert a jelenleg használatban levő járművek csak jól elkészített utakon mozoghatnak. Az egyesületek mindössze kísérleteket tehetnének, hogy a helyszínen előteremthető parasztkocsikat mint lehessen könnyű szerrel sebesültszállításra alkalmassá átváltoztatni.

Legkényesebb volt a harmadik pont, melyben a csatatéri életmentés díjazását én hoztam javaslatba, ami a tárgy újdonsága és szokatlanságánál fogva természetes.

Hármas szempont lebegett előttem a harcászati, az emberbaráti és a pénzügyi.

Harcászati szempontból kétségtelen, hogy mindazon eleme a hadseregnek, mely sebesülés folytán hasznavehetetlenné vált, többé kevésbé befolyásolja a hadsereg szabad mozgását, tehát azt mielőbb elhárítani kell utjából és ebből a szempontból határozottan sokkal fontosabb a sebesültszállítás az első segélynyújtásnál.

De a gyors szállítás az emberbaráti szempontnak is kedvez, mert a harczonaltól távolabb a sebesült meggondoltabb és célszerűbb gyógyításban fog részesülhetni, tehát midőn a gyors elszállítását biztosítjuk, egyúttal kedvezőbb gyógyfeltételeket biztosító helyekre is visszük a sebesültet.

A pénzügyi szempont alig jöhet ama két előny mellett számításba, mégis annak a kellő formát megadni a legkényesebb.

Legközvetlenebb és legtermészetesebb gondolat az, hogy az egészségügyi katonát a megmentett emberi élet után fejenként kell díjazásban részesíteni. Például kap minden sebesült után, kit a csatavonalból a kötöző helyig elszállított, egy-két forintot. Ez az összeg, ha rátekintünk a hadvesztési statisztikára, nem fogna sokat kitenni.

Ha figyelembe vesszük az e századbeli legnagyobb emberanyag veszteséggel járó három háborúnak adatait, akkor a következő eredményre jutunk:

Az amerikai 1861—65-iki polgárháborúban lővés következtében elesettek és sebesültek összes száma 235,585, a 70—71-iki német-francia háborúban német részről 116,831, végül a 77—78-iki orosz-török háborúban a dunai hadseregnél orosz részről 42,252, ez tehát ugyanannyi vagy még egyszer annyit forintot tenne ki, ami az életmentésért kifizetendő lett volna.

Am ez a háború tartama alatt az amerikaiaknál 2257, a németeknél körülbelül 247, az oroszoknál pedig 30 előharc, összeütközés, ütközet és csatározásra oszlak szét, úgy, hogy az amerikai legnagyobb Gettysburgi csatára 34533, a németeknél Gravelotte és St. Privatnál 19680, az oroszoknál Plevna 3-ik ostrománál 18815 főnyi veszteség esik halottban és sebesültben, ami ugyanannyi vagy kétszerannyi forint mentési díjazást képviselne. — Kétségtelen oly csekély összeg, mely a csatánapon füstbe ment lőpor (mert akkor még nem volt füsttelen lőpor) értékének kis hányadával ért volna fel csupán.

De én a díjazásnak ezt a formáját lealacsonyítónak találtam, miután egyetlen állami intézményben sem szabad a tiszta erkölcs vezetészméjét megsérteni s megkísérlettem a díjazásnak azt a formát megadni, mely szerint nem az állam, hanem az illető megmentett harcos által jutalmaztatik a mentő katona.

E végből indítványoztam, hogy alapítsanak katonai sorsjátékot, vagy valamely formáját a katonai életbiztosító intézetnek, melynek részvényei mozgósítás alkalmával minden egyes személynek, aki a csatatéren megfordul, nevére szólólag kiosztatnának. A sorsjegyek közül ama számok húzatnának ki, melyek a csata után a sebesültek által igazoltattak, hogy az elesetteknek találtak s biztosítsanak kisebb nagyobb nyerevényeket vagy az illetők részére, ha életben maradnak, vagy ellenkező esetben családjaiknak. Egy ily okmányt mindenki gondosan megőrizne s így az a személyazonosság (Identitas) állandó jelvényeképp szolgálna, de azonkívül szerfelett igazságos kárpótlásnak esélyét biztosíthatná annak számára, ki a végzetes golyó által munkaképtelenné vált, vagy övéinek, kik benne a család támaszát veszítették. Ezeknek az érdekes nyerevényeknek bizonyos hányada illetné az első segélyt nyújtó s a sebesültet a kötöző helyig szállító katonát, de csak akkor, ha akár a halottnak, akár a sebesültnek személyazonossága beigazoltatott.

Am ez a forma sem lényeges, de felette fontos az elv, mert meg vagyok győződve, hogy az életmentés díjazás által hatalmasan emelgetni fog, de az méltányos is egyszersmind.

Az erő kifejtés tartama belső és külső ösztönöktől függ a hadseregnél, az előbbi annak fizikai, erkölcsi és szellemi tulajdonaiban gyökerezik, az utóbbi az önfentartás ösztöne által sarkalt megsemmisítési ösztönből.

De mi a sebesültvivő a hadsereg soraiban? A harcos a bátorság, ő a kötelesség embere. Egyiknek s másiknak érdeme homlokegyenest ellenkezik, a harcosé, ha mennél több ellenséget elpusztít, az egészségügyi katonáé, ha mennél több elpusztítottnak vől életet megment. Azonban ő is katonai szellemben és fegyelemben lesz nevelve, mint a harcos, de csatánapon egyszerre szamaritanussá válik, elküldik fegyvertelenül a csatavonalba, vöröskereszt jelvényvel karján, nehogy összetéveszék, a harcoszal, hogy vérző sebre kötelet illesszen s hogy a vaczogó fogak közé néhány csepp üdítő italt töltsön s e közben sokkal nagyobb veszélynek van kitéve, mint a katona, ki talán egy sáncazárókból vagy fedett helyről lövöldöz.

Ép azért nála sokkal előbb állhat elő erőhanyatlás, mint a harcosnál. Hisz erejétől is sokkal több és nehezebb munkát követelnek meg. Mert ő a hadnaggyal egyforma gyorsasággal vonul fel, a sebesültet előhatol a harczonalong, azt beköti, támogatja, hátán vagy hordágyon a kötöző helyig visszazállaítja, újból visszamegy a csatavonalig, lőt, fut késő estig s midőn a kombattans már az éjsötétben pihenni tér, ő még dolgozik, hogy a sebesültek osztályoztassanak, újra átkötöztessenek és szállító járművekre elhelyeztessenek.

Tehát nem egyoldalú felfogásból, hanem a tényezőknél, melyek háborúban szükségképen szere-

pelnek, figyelembe vétele mellett indítványoztam, harczászati, emberbaráti és pénzügyi szempontból a csatatéri életmentés díjazását, az emberi természetnek rugóit sem hagyva ki a számításból.

Az az ellenvetés, hogy ez a módja a segélyezésnek nem erkölcsi felbuzdulás eredménye, egyszerűen azzal czáfolható meg, hogy minden háborúnak végcélja a diadal, mennél rövidebb idő alatt s mennél kevesebb veszteséggel. Már pedig az óriási szoldra és felszerelésre fordított költségekkel párhuzamosan gondoskodni kell az életmentés kedvezőbb biztosításáról is bármely áldozattal. Ez a valódi moralitás, ha szabad háborúról szólva e kifejezést használni, mert halába gyökerezik egy hadsereg iránt, melynek csak lelkesedése és élete van s az elsőnek érdekében a mennyit lehet, meg kell menteni az utóbbiból.

Ezek a csatatér kalásza — a legnemesebb kereset, mely nem jut érdemtelennek, mert a sebesült katonát megmentő tekintetében ő kelti fel újra az életreményt.

Dr. Farkas László.

MINDENFÉLE.

Különös statisztika. A modern statisztika előtt már semmire szent. Belepillant a fazekadba, a szádba olvassa a falatot, a gyomrodba néz, a vesébe lát. Számokban kimutatja legrejtettebb családi titkait, elárulja gyengeségeidet, mennyi bort, pálinkát iszol meg, hány szivart pusztított el naponta. De ez még hagyján. Stanley G. nevű amerikai statisztikus a félelmet akarja számokba kimutatni. Tömérdek kérdőívet küldött világgá, az eddig beérkezett 1800 válasz nem elegendő ugyan még arra, hogy tudományos alapul szolgáljon, de érdekes adatokat szolgáltat, mitől félnek leginkább az emberek. Az egyik a kigyótól fél, a másik örökösen attól remeg, hogy valamikor veszett kutya fogja megharapni, a harmadik rögeszméje, hogy megbokrosodott ló gázolja el, a negyedik almatlan éjszakákat tölt el, amiatt, hogy a házában tűz ütött ki és benne talán égni. Nagyon sokan félnek a vihartól és villámtól. Ez az új statisztika egyáltalán nem megbízható. Semmi felvilágosítással sem szolgál az igazi félelemre nézve. Nem találunk semmi számadatot arra, hogy hányan félnek a váltó ovatólástól, a szabókantól, a házbérstajgerolástól, az anyóstól, és legfőképpen attól, hogy talán megválasztják őket osztrák képviselőnek.

Szóvirágok. A *Revue des Revues* egész hokrétát közöl csupa ilyen szóvirágból. Mi is nyujtunk belőle néhány szalacsát. *Clevean* képviselő, merész képet használ parlamenti beszédében, mondván:

— *Fallières* ur kiemelte azt a szívzárlasogatóst, amelylyel a centrum nekünk kezét akart nyújtani.

Még furcsább kézbéli ügyességre akadunk a híres kritikusról, Sarceynél, aki egyszer azt írta:

— Ugalde kisasszony hangjában megtaláljuk ismét az édesanyja kezét.

A legzifrább stílusvirágokat bizonyára e regényírók produkálták. Ponsou du Terreil követte el ezt a mondást:

— Egyik kezével erőszakosan megragadta a torkát, míg a másikkal az arcába köpött.

Vagy másik helyen:

— Meneküljön grófnő, a part kapujánál talál majd két nyergelt lovat, melynek kulcsát önnek átadom.

Egy különben nagyon jól szerkesztett magyar ujságban olvastuk ezt:

— Ez asszony sirt és könyökével szédörzsölte szemében a könyveket.

Gombák az alagutban. Persze, hogy ezt is angolok honosították meg, akik mindenből pénzt kívácsolnak. Most már vasuti alagutban is tenyészténeket gombát és nem számítottak rosszul. Az edinburgi „Scotish mushroom Company” ugyanis az izletes gombák tenyésztésére valamelyik póruljárt vasutvállalat elhagyott alagutját vásárolta meg s mintegy ezer méternyi hosszúságban alkalmassá tette a tenyésztésre, amihez nem kevesebb mint háromezer tonna földre és trágyára volt szüksége. A sötét, hűvös és nedves alagutban immár a gombák kitűnően tenyésznek s a régi vasutvállalat sineinek felhasználásával épített keskenyágányú vasuton viszik Edinburgba, a vásárra. Ennek az eredeti vállalatnak különben társa akadt Romániában, ahol egy elhagyott vasuti alagutat nem ugyan gombatenyésztésre, de boros pinczének használnak s ebben az alagutban szintén jövedelmezőbb, mint amikor boros hordók helyett még füstös vonatok görögtek el alatta.

A RÓKAUT SUDERMANN HERMAN REGÉNYE.

(8)

Az első, vad érzésnek engedve, felemelte az öklét, s megrázta a falu felé, amely — hazug idillként, — fehér kis házikóival, zöld bokros kertjeivel, békésen fölfelé karikázó füstgomolyokkal és kéken csillogó templom tornyával a legvidékebb reggeli fényben pihent.

Mögötte, — feketén, aranyárga szegélylyel — a kastély kertjének hatalmas fáit, amelyek elborították az egész magas domb keleti felét. De hová lett maga a kastély, mely a dombot koronázta, s amelynek sárga, piramiszerű ikertornyai uralták a messze vidéket?

— Megnyílt a föld, s elnyelte az őriást? Bámulva, elszörnyedve riadt vissza. S csak nagy vártatva tért magához:

— Persze, — hiszen leperzselték!

Hányszor gondolt ő maga keserű megnyugvással a szörnyű cselekedetre, amely elpusztította apái örökét?

S mégis most, mikor maga előtt látta az elpusztult romhalmazt, tompa, forrongó düh szállta meg.

— Gyilkosok! Gyujtogatók! kiáltotta, s másodsor is fenyegetően rázta az öklét ellenségei felé.

Ellenségei? Igen, most már világosan látta; hirtelen villant föl a tudat lelkében. Az apja ellenségei neki is ellenségei.

Ugy örökölte őket, — együtt ezzel az elvadult erdővel, a körülötte fekvő földekkel, együtt a füstös, kormos rommal, amely — csak most vette észre, — mint valami megsonkitott óriás kéz, vádlón emelkedett az égnek.

Együtt persze azzal az átkozott gaztettel is, melyet ő maga is utált, jobban, mint bárki más, amelynek a kinjait érezte, jobban, mint bárki más. Ámbár gyermeki szeretet helyett sohase érzett egyebet, csak bénító félelmet, ámbár esztendőök óta elszakadt mindentől, amit isten és kedély és erkölcs, a későbbi nemzedékektől parancsolóan követel, az apa vére, az öröklött, az nem esendősédtől él mégsem. Az bizsergett és habozott és tombolt minden jogtalanság ellen, amit törzse ellen elkövettek.

Szemében vad tűz cikázott s balkeze tapogatózva, reszkette nyult a vállán lógó börtarisznyába, amelyből két lovaspisztoly agya kandikált ki.

— Temeletlenül? — mondta fogcsikorgatva, az egyik pisztoly agyát görcsösen szorítva, — temeletlenül heverjen? — Majd teszünk róla, — igen, teszünk róla!

S keserűen kacagva, kemény léptekkel megindult a falu felé — — —

Eles napfényben feküdt előtte a hosszú országút, egyetlen utcája a falunak. Egy lelkét se látott. A sima székernyomok ragyogtak a köves agyaföldön, mintha üvegből csiszolták volna. A gödrök, ahol esőben meggyülemlik a víz, üvegcserepekkel, seprücsirokkal, rongyokkal voltak betömve.

Jobbra és balra, hársak és gesztenyefák között, melyek lefogatták sárguló, ősziesen fonyadó leveleiket, álltak a zsuppfődeles parasztházak, alig egy-kettő híján, mind a kastélyhoz tartozó zsellérházak, amelyek csak az új törvény óta szabadok a dézsmától és robottól. Imitt-amott új, frissen festett kerítés került az újonnan szerzett portárhoz, amely dacosan választotta el a többi világtól; egyéb nem változott semmi. A kis kertcskében napraforgók nyíltak és ruták, épügy mint régen; s az ablakok közé ágyrubát tettek száradni és szellőztetni, csak úgy, mint régen. Csak a kocsmák száma szaporodott. Boleszláv hármát látott, pedig hajdanta a Sas egymaga is elegendő volt a falunak.

A templomtör felé a szabad mesteremberek fehér házai sorakoztak egymás mellé; „polgár”-oknak hívták őket, s a kastélyba csak földbért fizettek, amiért aztán joguk volt a veteményes kertjüket kedvük szerint megmunkálni. Volt két kovács, a házuk előtt széttiport és a talajba vert salakrakásokkal, volt néhány csizmadia, egy bognár, egy kosárfonó, — s volt még — — —

Itt megállt, s egy rozoga, elvadult fészeren pihentette a szemét; a legnyomorúságosabb volt az egész soron, az ajtaja fölött szennyes

zöld táblával, s rajta ez a félig elmosódott fölírás:

„Hackelberg János, helység- és községi asztalos”.

Zöldremázolt koporsó, amely magas állványról nézett le az elvadult kertbe, volt az elmés magyarázat mindazoknak, akik az olvasás mesterségében járatlanok.

Ehez a koporsós állványhoz érdekes történet fűződött, amely most felmerült a múltból Boleszláv emlékezetében:

Látott egy kis piszkos leányzót, nagy, könyben ázott szemekkel, kinek a kurta, fekete fürtök egész erdeje hullott az arcába és vállára, amint belekapaszkodott az oszlopba, jobb-jával görcsösen a keblére szorította kék kockás köténye csücskét, mialatt egy csomó ordító kölyök botokkal és kövekkel ostromolta. — Ámbár akkoriban ő se volt sokkal nagyobb a kölyöknél, közeledtére mégis elcsendesedtek, s félösen odébbhúzódtak. Hisz ő volt a hatalmas urfi, aki csak egy szót szól az apjának, s az áldást, vagy átkot jelent a falubelieknek.

— Mi történik itt? kérdezte, mire az üldözött lány alázatosan eléje állott, kicsit félrehúzta a kötényét, de csak annyit, hogy épen belenézhetett, s nedves, ragyogó szemét ráemelve, keserű hanggal mondta:

— Ni a, ezt akarják elvenni.

A kötényben meg egy szegény verébfiók ült, aki valahogy kieshetett a fészekből.

— Add nekem, mondta Boleszláv, mert szerette a madárfiókokat. A lány készségesen kibontotta a kötényét, csak érte kellett nyulnia. S meg is tette, s meg se köszönte, mert hisz ő volt az ur. Nem is gondolt többet a leányra.

Tehát ő volt az, az a vászoncseléd, akiről azt beszélték, hogy ő vezette a francziákat, hogy az apjának szeretője volt, hogy nála lakott a halála órájáig.

Miért is ment akkoriban segítségére? Miért nem hajszolta inkább ellene a kölyköket? Talán — talán halántékon érte volna egy kő, s idejében elpusztította volna nyomorult életét!

Tovább ment. Imitt-amott egy-egy piszkos pofa nézett utána buta kíváncsisággal az apró, vak ablakokból, imitt-amott megugatta egy kutya, egyébként mehetett bántatlanul. Ki is ösmert volna rá?

A lelkészek láttára, mely ives verandájával, virággyaival s körüskörül mogyoróbokraival éppen olyan csöndesen és békén terült el, mint akkor reggel, mikor a megkönynyebülés sóhajával menekülhetett a szigorú tiszteletes felügyelete alól és Helén az ő fehér batiszkendőjével integetett bucsut a kocsit után: megállott és komoran kutatott valamely melléksövény után, hogy ne kelljen előtte elmennie.

Ugy érezte, mintha még mindig ott állana a pázsitos halmon s kendőlobogtatva nézne utána.

De még nem állhatott vele szembe.

Balra egy ösvény vezetett a folyóhoz, mely a kastély telkét a falubeliektől elválasztotta. Arrafelé vette útját.

Ekkor látta először egész nagyságában annak a pusztulásnak képét, melyet a tűz okozott.

A színek és istállók helyén, melyek a tulsó part mentén állottak, most romok, és romok terültek — megrepedt fák, megszenesedett gerendák — s mindent benőtt a szarvasmák és a varjubab. Azontul — amennyire a szem a hasadékokon eltekinthet — az udvar, dudrával borított romhalmomá változva s legvégül a domb magaslatán, kiszáradt szilfák ágaitól eltakarva, egy hatalmas, fantasztikusan csipkézett romhalmaz — a kastély.

Erőtlenül hanyatlottak le karjai, kebléből a bosszu vágyának hörgése tört fel.

Fáradtan vonszolta magát a part mentén a csapóhidig, mely egymaga vezetett a szigetre, mert még nagypó idejében szigetté varázsolták az egész kastélyterületet egy kis kurta csatornával.

A csapóhid még megvolt.

Szürke, korhadt gerendáival, mint valami hajdankori maradvány lógott a fekete, otromba czölöpök fölött, amelyeken örvényezve törtek meg a habok. A rozsdás lánczok meglazultak.

(Folytatása következik.)

Belégzési Intézet

ujjonnan ételkifirva és nagyobbítva, (72)
Dr. ZIFFER E., gleichenbergi fűrdőorvos vezetése alatt.
József-körút 10. szám.
Sóviz széporlasztással külön fülkékben. Fenyőfű-belégzés és pneu-
matikus kurák. Mell, gége, garat, orrbelegek. Nyitva egész nap.

Üdvös tanács.

Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szer-
vek működési zavarainál **Egger** biztos hatású

Mellpasztillái

veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadohoz
25 kr.) A gyomor rendellen működésénél radikális
hatásnak bizonyultak **Egger szóda pasztillái**.
(1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden
gyógyszertárban. — Fő- és szétküldési raktár Ma-
gyarországon; (57)

„Mádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17.

Műkertészet

és faiskola-
különlegesség.

Parkok és kertek
tervezése és átültetése.

Hein János

BUDAPEST,
Csömöri-ut 87. sz.
Telefon 62-78.

65. kiadás az ÖNSEGÉLY

gyakorlati tanácsadó mindazok
számára, kik ifjúkori halálpések
következtében az ideg és nemi szer-
vek betegségeiben szenvednek.
Olvassa el mindenki, ki szomorú
következményekben, m. szeron-
gasban az idegek felkúszásában
eseménytelen zavarokban szenved;
gazdag tartalma miatt a tanács-
adónak évről-évre közzétételét
gyógyulást. Ára 1 ft. Kapható
Rozsiska Árménykereskedésében
Budapest, Muzsma-körút 3. sz. (126)

Bőr- és szépségápolás szakorvosa

med. univ. Dr. Révész Benő

Budapest, Kerepesi-ut 63., I. em.

21 évi gyakorlat, a bőr- és bőrszervi betegségekre szerzett
tapasztalattal alapján gyakorlati és alaposan gyógyítja az összes
**bőr-, ideg és nemi bajokat. Szépségi
hiányokat:**

szepély, unya, és hajhullás, pattanás, szemölcs, rézorr, fagyos-
vályogok, hajkorpa, hajhullás, sárga; szakszerű tanácsokkal
szolgál az arc és kézápolásra.

Feltűnő eredményeket győnyít a titkos betegségek né-
rattal ismert összes férfi- és női bajokat és azok követ-
kezményeit.

Rendel: délelőtt 8-12, délután 3-7 óráig,
levelekre azonnal válaszol. Kivételre gyógyszerköltségek is gon-
doskodik. Mindenkor mely diszkretó.

Sight Cycle kerékpárok
(142) *
American Cycle Store
*
Budapest, Andrassy-ut 48.

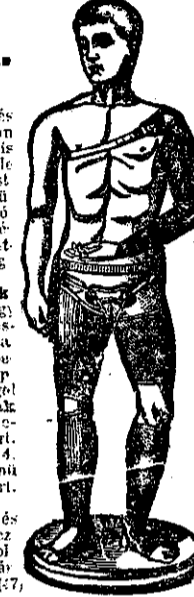
Pollitzer Mór és Fia

or. és kir. szabad. orthopaedial kötszerezsek.
— Alapították 1860. —
Csak V., Deák-Ferencz-utca 10. sz.

Fontos szenvedőknek.

UJDONSÁG.

Pollitzer-féle ujjonnan javított és. és
kir. szak. gummi-székely, a legjobbnak van
elismertve és menarhionk háfárain túl is
nagy elismerésnek örvend. Nem csúszik le
a testről, nem gyúrkol, kellenetlen nyomást
nem ejt, mint a papírt hordható. Csak szer-
vege által az uddigi székelyök hiányait pó-
tolja. A peitottak a sörvéhez ideonillatott é-
lőanyagú üvegl van ellátva, melyek a test-
vel való lecsúszást megakadályoz. Árak és
oldala 7-10 frt. Készlet 10-16 frt.
Megrendelésnél a test bősége körétek
Gyermekeknek a felvétel előbb. Nagy
rakta: angol és francia székelyekben. Sus-
pensórium, haskötő, gúrszer-gummaibarisnya
egyesestartó. Műfeszkezdő, legyárna ágybu-
tót és ágybaj-fellegök ös. vázszékely, kap-
hatók valaminek a legfinomabb francia és angol
GUMMI KÖTŐLEGGESSEK, VALÓDIK
jótállás mellett. Roule-
csetli dobozban, tucatszja 3, 4, 6 és 8 forintért.
Loulé egyenként csomagolva. tucatszja: 3, 4,
6 és 8 ft. Capote amerie. (tróvák) behér s-
mú tucatszja 3 és 4 ft. maracszzán 5 és 6 ft.
Fiktória tucatszja 4, 6 és 8 ft.
Halhólyag (összszu) tucatszja: 3, 4, 6 és
8 ft. Halhólyag (püvíd) tuc-
4 és 6 ft. Pely Borus Hanso drbja 2 ft. Pol
Porus Mensinga darabja 2 forint 50 krajczár.
Párisi óspongyar tucatszja 4 és 6 ft. (57)

958. sor. BON 028. szám
Polgár Sándor
egyet. gyakorlott kötszerez
Budapest, Erzsébet-körút 50. sz.
Kételes ezen utalvány beküldése mel-
lett minden megrendelőnek 15%
azaz tizenöt százalékos ajándék-
ményt adni, az eredeti
F. Berquerand fils
párisi különlegességek (gummi
és halhólyag) opugy összes női
összerakó gyártmányából. Kimerítő
képos árjegyzékek díjmentesen zárt
levelben küldjük. Kivágatott: az
„Országos Hírlap”-ból. (145)

Sangerhauseni Gépgyár

Magyarországi gyártelepe.

BUDAPEST, V. külső Váci-ut 1443. sz.

Gyártja: az összes mezőgazdasági iparágak számára szük-
séges gépeket. Különösen:
Czokorgyarak
Sörgyarak
Malátagyarak
Szeszgyarak
teljes berendezése és átala-
kítása.

Ipari- és mezőgazdasági czélokra mint hajtóerő kiváló
gyártmánya a
Hoffmeister-féle gőzmotor,
mely a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép és fűthető
szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal.

Rotációs-szivattyuk,

„Bibus” szabadalma szerint. Mint szívó és nyomó-szivattyu a
legkülönbözőbb czélokra.

Központi sűrítők

saját rendszer szerint a legnagyobb gyártelepek részére is.

Compressorok és vacuumszivattyuk

Burekhard és Weiss szabadalma szerint, 90-98 % biztosított
haszoneredménnyel.

Árjegyzékekkel és felvilágosításokkal készségesen
szolgálunk.

ELSŐ BIZTOSÍTÓ INTÉZET KATONAI SZOLGÁLAT ESETÉRE
Ó cs. és kir. fensége József főherceg védnöksége alatt.
Biztosítási tőke: 27 millió korona.
Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása katonai szolgálat költ-
ségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással
szivesen szolgál az
Igazgatóság.
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

A szabadalmazott
„Fairbanks” mérlegek
százados rendszertől, tolosúlyos fémmerőkkarral bírnak és a
hid minden pontján egyenlően mérlegelnek,
Gazdasági-, szekér-, marha-,
zsák- és raktári mérlegeinket.
különbözőgazdák, gazdaságok, községek és
urakcsimák részére a legjobb meggyőződéssel ajánlatjuk.
Gazdasági ügyesülők fogak kedvezményben
részesülnek.
„Fairbanks” mérleg- és gépgyár részv.-társaság
Budapest, Andrassy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156.
közvetlen központi irodánkhoz Andrassy-ut 41. sz. intézendők.

A Dr. BUDAI-féle
Kola pastilla,
egy bizton ható háziszser.
Főfájás, migrain, idegesség, áltagerésztő. A szervezet nagyobb
energiára, nagyobb munka elviselésére képesíti.
1 doboz ára 1 forint.
Kapható Budapesten a Városi gyógyszerárban,
Városház-tér.

„MAGYAR GAZDÁK LAPJA”
KÖZGAZDASÁGI HETILAP.
— A MAGYAR GAZDÁK ÉRDEKEINEK KÖZZÉNYE. —
Muttalványszámokat levelező lapon tessék köml. Budapest, Kemény-utca 15. onmen.
Előfizetési ár: félszere 4 forint. Felelős szerkesztő: Főszerkesztő:
Egész évre SZABÓ FERENCZ HERÉNYI GOTHARD SÁNDOR
Kiadóhivatal: Budapest, Akadémia-utca 4. szám. (184)

PICK ÉS WINTERSTEIN

gummi- és asbest-árak,
szijak, tömitések, emelő-
gépek, olajak stb.
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 29.